

דברי הכנסת

הישיבה השבעים של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, ח' באדר התשנ"ג (1 במרס 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
שאלות ותשובות	
שיבושים באספקת החשמל בבני-ברק	
פנסיה ומשכורת למנכ"ל חברת החשמל	
הצעות לסדר-היום	
ביקורו של מזכיר המדינה האמריקני ונושא המגורשים	
הצעת חוק רכישות גופים ציבוריים והרשות לשיתוף פעולה תעשייתי, התשנ"ג–1992	
(הצעת חבר הכנסת ג' שגיא)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעה לסדר-היום הוצאת היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים מאזור פיתוח א'	
הצעה לסדר-היום	
הדרוזים בעדיפות אחרונה במפת העדיפויות הלאומית	
הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון – איסור פרסום בעיתון), התשנ"ג–1993	
(הצעת חבר הכנסת י' לס)	
הצעה לסדר-היום העברת 15,000 שעות לימוד ממערכת החינוך הממלכתי-דתי למערכת החינוך הכללי והערבי	
שאלות ותשובות	
אפליה כלפי אוניות "הצי השישי"	
כביש-הסרגל	
מצב מערכת הכבישים והתכנון המרחבי	
תשלום אגרה למבחני תיאוריה	
פתיחת סניף משרד הרישוי ביבנה	
תאונות דרכים בסמוך לבתי-הספר	
סכנת התפרקות של מכליות נפט	
רכבת נוסעים בקו אשדוד–תל-אביב	
נוסע סמוי במטוס "אל על"	
נהיגת אופנועים ללא ציוד מגן	
שיחוד בוחנים במשרד הרישוי	
הצעת חוק רשות השידור (תיקון מס' 8), התשנ"ג–1993	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, היום יום שני, ח' באדר התשנ"ג.

הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לדיון מוקדם: הצעת חוק שטחי פיתוח (קביעת סיווג), התשנ"ג-1993, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק קביעת הזמן (תיקון – שעון קיץ), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון – תקופת צינון לפקידים בכירים), התשנ"ג-1993, של חברי הכנסת ב' טמקין ור' כהן; הצעת חוק המפלגות (תיקון – מינוי נאמן), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת נסים זוילי; הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (מס' 8 – קבלת זרע במרמה), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת חגי מירום; הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (מס' 8 – קבלת זרע במרמה), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת יורם לס; הצעת חוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר (תיקון), התשנ"ג-1993, של חברי הכנסת ב' טמקין ור' כהן; הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (הגבלת תוקף רשיון לאספה או תהלוכה), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מערכת אורות בלימה), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת חגי מירום; הצעת חוק שיקים ללא כיסוי (תיקון – גבייה מיידית), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק פקודת העיריות (תיקון סעיף 120 – פסולים לכהונה), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (עידוד השקעה בהון אנושי), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת יורם לס; הצעת חוק רשות השידור (תיקון – ביטול אגרת רדיו ברכב), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – הגדרת זכות במקרקעין), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – חברות בוועדה), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (תיקון – העברת הסמכות לכפייה למתן גט ולקבלתו), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת. הצעת חוק-יסוד: שיווי זכויות האשה, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק הירושה (תיקון – סכומים שאינם בכלל העיזבון), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת דוד צוקר; הצעת חוק העונשין (תיקון – הימנעות מהופעה לדיון), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת. הצעת חוק הדגל והסמל (תיקון – הנפת הדגל במוסדות לימוד), התשנ"ג-1993, של חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואים וגירושים) (תיקון – קיצור המועד לכפייה למתן גט ולקבלתו), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – דיווח על עמלות), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת חיים קופמן; הצעת חוק המקרקעין (תיקון – דיור חלוף בפירוק דירה), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק דיני המשפחה (מס' 10 – הצמדת מזונות), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (תיקון – קבלת זרע במרמה), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון – הוצאה לפועל בעניין מזונות), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – כהונת שופט לשעבר), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – השעיית שר

וסגן שר), של חבר הכנסת רפאל איתן; הצעת חוק דיני המשפחה (קביעת מזונות), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון – התעללות נפשית), התשנ"ג-1993, של חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – מענק לידה לתושבת השטחים), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (תחבורה ציבורית בשבת), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק קביעת הזמן (תיקון – מועדים קבועים לשעון קיץ), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – בית-המשפט לתביעות קטנות – הרחבת סמכות), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת גדעון שגיא; הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון – אי-מינוי למועצת הפסיכולוגים), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סייג להגבלת אספקת חשמל, מים וטלפון), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת סאלח טריף; הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון – איסור ניצול התקשרות מקצועית), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק העתיקות (תיקון – תשלום עבור עבודת השגחה), התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת דוד מגן. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה למזכיר הכנסת.

שאלות ותשובות

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לתשובות על שאלות שניתנו בכנסת היום. שר האנרגיה והתשתית ישיב על שאלות מס' 480, של חבר הכנסת שמואל הלפרט, ו-540, של חבר הכנסת אברהם פורז. אדוני שר האנרגיה והתשתית, בבקשה.

שיבושים באספקת החשמל בבני-ברק

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

בשכונות אור-החיים ונועם-אלימלך והסביבה, בצפון בני-ברק, אירעו כמה הפסקות חשמל, בכל פעם לשלושה-ארבעה ימים, לרבות ימי שישי ושבת, ואלפי משפחות, זקנים וילדים, נותרו בלא חשמל, חימום וכדומה בימי חורף קשים. החל מיום חמישי, י"ד בטבת התשנ"ג, 7 בינואר 1993, שוב אין חשמל בשכונות אלו ובסביבה, וכל הקריאות לחברת החשמל לא הביאו לתיקון התקלות.

ברצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות לתקלות החוזרות ונשנות הנ"ל?

2. מדוע אין חברת החשמל מתקנת את התקלות?

3. מה יעשה לחידוש מידי של זרם החשמל בצפון-בני-ברק?

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד בזה להשיב על שאלתא מס' 480 של חבר הכנסת שמואל הלפרט, בנושא: הפסקות חשמל בבני-ברק.

1. סיבתן של התקלות החוזרות ונשנות באספקת החשמל בשכונות אור-החיים ונועם-אלימלך בבני-ברק נעוצה במתן אספקת חשמל באורח בלתי חוקי לדירות בשכונת אור-החיים על-ידי היזם ו/או הקבלן.

דירות אלו אוכלסו עוד בטרם השלימה חברת החשמל את התקנת מערכות האספקה וחוברו, כאמור, על-ידי הקבלן או היזם, למקור החשמל שהותקן עבורו על-ידי החברה לצורכי הבנייה בלבד. נוסף על העבירה על החוק ועל הסיכונים הבטיחותיים הכרוכים בחיבור "פרטיזני" זה, נגרם עומס יתר, בלתי מתוכנן, על השנאי של שכונת נועם-אלימלך, עד כדי שרפתו. מצב דברים זה הוא אשר גרם לתקלות שתיאר חבר הכנסת הנכבד בשאלתא שלו.

2. העבודות להנחת הכבלים לשכונת אור-החיים תוכננו על-ידי חברת החשמל עוד בחודש נובמבר אשתקד. עיריית בני-ברק היא שמנעה את ביצוע העבודה, בטענה שהתעלות הפתוחות בשטח, בחודשי החורף, מהוות סכנה, וזאת למרות הבטחתה של חברת החשמל לסתום את התעלות מייד עם סיום הנחת הכבלים. מכאן הדחייה בהתקנת החיבור התקין לשכונת אור-החיים.

3. סיום העבודות לחיבור השכונה מתוכנן לסוף חודש זה.

אני מצטער על הטרדה וחוסר הנוחות שנגרמו לתושבי השכונות האמורות בבני-ברק בשל תקלות אלה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לשר האנרגיה והתשתית. שאלה נוספת לחבר הכנסת הלפרט. בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, אדוני שר האנרגיה, ייתכן שיש דירות שעדיין לא מחוברות באופן רשמי לחברת החשמל. אבל אני מתייחס לדירות שכן חוברו באופן רשמי על-ידי חברת החשמל לרשת החשמל, וגם שם יש הפסקות חשמל.

בשכונת אור-החיים יש הפסקות חשמל בכל יום שישי באופן קבוע. גם בשבת האחרונה היתה הפסקת חשמל שעות ארוכות.

אני רוצה לשאול: האם חברת החשמל לא מסוגלת לפתור במהירות את הבעיה בצורה יסודית, כדי למנוע סבל מיותר ממאות משפחות?

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת הלפרט. אדוני שר האנרגיה והתשתית, בבקשה.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

אני חוזר ומתנצל על האי-נוחות ועל התקלות שנגרמו ונגרמות לתושבי השכונה אור-החיים.

אני מבקש ממך, חבר הכנסת הלפרט, כדי שנוכל לעמוד על טיב העניין הזה וכדי שנוכל להעמיד את חברת החשמל על משמעות התקלות האלה ועל חומרת הנזק שנגרם לתושבים, אם נוכל להעביר אלי רשימה מפורטת של מועדים וזמנים שבהם נפסק החשמל בשכונת אור-החיים, ואני אדאג לכך. מחר בבוקר אפנה למנכ"ל חברת החשמל כדי שהתקלה הזאת תבוא על פתרונה בהקדם האפשרי.

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

פנסיה ומשכורת למנכ"ל חברת החשמל

חבר הכנסת א' פורז שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום ד' בשבט התשנ"ג (26 בינואר 1993):

מטיוטת תשקיף ההנפקה של חברת החשמל עולה, כי מנכ"ל החברה מקבל שכר חודשי של 25,817 ש"ח וקצבה חודשית בשל היותו עובד החברה שפרש לגמלאות.

ברצוני לשאול:

1. האם סביר שמנכ"ל חברת החשמל יקבל פנסיה ומשכורת בעת ובעונה אחת?

2. אם לא – מה ייעשה בעניין?

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

2-1. א. מר משה כץ, מנכ"ל חברת החשמל, כיהן כמהנדס ראשי של החברה, ובעת שמונה למנכ"ל המשיך לקבל את שכרו הקודם.

ב. שר האוצר לשעבר, מר יצחק מודעי, דרש כי מר כץ יעבוד על-פי חוזה אישי ושכר מנכ"ל בחברות ממשלתיות ולא מכוח ההסכם הקיבוצי של החברה כמו יתר עובדים, שכן הוא זה שמנהל אתם משא-ומתן על ההסכם הקיבוצי.

ג. בפני הגורמים המוסמכים במשרד האוצר, שעסקו בנושא, עמדה הבעיה שלפיה שכרו של מר כץ כמנכ"ל היה נמוך לעומת שכרו כמהנדס ראשי בחברה. לא היתה כוונה ולא היתה היכולת המשפטית להוריד את שכרו עקב עלייתו בדרגה ומינויו למנכ"ל.

ד. נבדקו חלופות שונות – הכול כמובן בממשלה הקודמת ואצל שר האוצר הקודם – ובאישור שר האוצר דאז, מר מודעי, נקבע כי מר כץ יצא לפנסיה ויקבל שני-שלישים – כפנסיה של קופה ציבורית, וכן שכר של מנכ"ל בדרגה 10. שניהם יחד היו נמוכים משכרו כמהנדס ראשי בחברה.

ה. יש פגם בתוצאה זו, אך הפגם נובע מהפערים הגבוהים בין שכר המנכ"לים בחברות ממשלתיות לבין השכר המשולם לעתים לעובדיהן הבכירים.

ו. שוחחתי עם מר כץ, מנכ"ל חברת החשמל. הוא מוכן לחזור לשכרו הקודם כעובד החברה. אך ההחלטה עצמה היא בידי רשות החברות הממשלתיות ומשרד האוצר, ואת החלטתן יכבד גם מר כץ ואכבד גם אני.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לשר האנרגיה והתשתית. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת פורז. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני השר, אני לא יכול לתבוע ממך להצדיק – והבנתי שאינך מצדיק – את הדבר התמוה הזה שקבע שר האוצר הקודם, מר יצחק מודעי. אינני מבין מדוע אדם שעומד בראש חברה צריך להיות מועסק בחוזה אישי וכביכול צריך למצוא איזה פתרון שהוא מועסק בחוזה אישי.

אבל הבעיה, כפי שאתה מציין אותה, ובצדק, היא הבעיה של הפערים העצומים. כנראה בחברות המונופוליסטיות הללו השכר הגבוה של מנכ"ל חברה, שנקבע במישור הארצי, עדיין מתגמד לעומת מה שמקבלים עובדים. זה דבר בהחלט תמוה.

דבר שני, האם לאור זאת יוכל יצחק מודעי לייעץ לעובדי חברת החשמל איך לטרפד את האפשרות לצמצם את המונופול של החברה?

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת פורז. אדוני השר, בבקשה.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

חבר הכנסת פורז, זאת לא הפרשה היחידה התמוהה בכל הנוגע לשכר בסקטור הממשלתי. אני נתקל כל יום באבסורדים משוועים בנושא הזה, גם בשירות המדינה, שבו השכר נמוך עד כדי בושה וחלק גדול מעובדי המדינה מקבלים השלמת הכנסה. אני יכול להצביע על אבסורדים נוספים בחברות הממשלתיות ולהצביע על שורה של דברים שהם פרי ירושה ארוכה.

אני בהחלט מקווה שיום אחד, גם על-פי המלצות ועדת-זוסמן, שמונחות כאבן שכם אין לה הופכין זה שנים רבות והממשלה הזאת אמורה לטפל ביישומן, וגם מטעם רשות החברות הממשלתיות, אנחנו נכניס סדר בעניין הזה.

דבר אחד אנחנו יודעים במציאות הישראלית, ובעצם במציאות של כל חברה בעולם, שמעלין בקודש ואין מורידין בקודש. עובד חברה לא יורד בהכנסתו כשהוא נמצא באותה חברה.

במקרה הזה של מר כץ, למרות האבסורד התמוה הזה, שהוא מקבל גם שכר וגם פנסיה, בסך הכול הוא מקבל פחות משכרו כמהנדס החברה. אני בהחלט חושב שצריך להסדיר את העניין הזה. מה שרשות החברות תחליט, זאת נקבל.

דן תיכון (הליכוד):

כמה זה בסך הכול פנסיה פלוס שכר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

שכר מינימום.

שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:

אני יכול לומר לך, שהוא משתכר יותר משכר מינימום. אני לא חושב שיהיה הוגן שאני אתן לך את תלוש המשכורת שלו. אני רוצה לומר: לא צריך ללכת רחוק בעניין זה. לפי פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שכר העובדים בסקטורים של חשמל ומים הוא שכר גבוה.

אני רוצה לומר דבר אחד על המנכ"לים של החברות הממשלתיות, לרבות מר כץ, מנהל חברת החשמל, שהוא מנהל את החברה השנייה בגודלה בישראל, חברה שמשקיעה למעלה ממיליארד דולר בשנה, מגדילה את ההספק שלה בלמעלה מ-10% לשנה – השכר שלו הרבה הרבה יותר נמוך משכרם של מנהלים של חברות פרטיות, שחלקן אין להן נכס זולת הנכס של הפסד מצטבר.

אשר לשאלה לגבי שר האוצר הקודם, השר מודעי, אני מניח שהשאלה היתה רטורית. אני מפנה את חבר הכנסת פורז שישאל את השר מודעי, שר האוצר לשעבר.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לשר האנרגיה והתשתית.

הצעות לסדר-היום

ביקורו של מזכיר המדינה האמריקני ונושא המגורשים

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 1193, 1194, 1224, 1207, 1221, 1200 ו-1225, בנושא: ביקורו של מזכיר המדינה האמריקני ונושא המגורשים – של חברי הכנסת אברהם

פורז, אלי דיין, משה קצב, תופיק זיאד, זבולון המר, גונן שגב ועבד-אלוהב דראושה. ראשון המציעים, חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

מי משיב בשם הממשלה?

היו"ר ר' אדרי:

שר החוץ. הוא יגיע בתוך כמה דקות.

אברהם פורז (מרצ):

חשבתי שאחרי שהשר שריד משיב בשם שר הביטחון, השר צבן משיב בשם שר החוץ.

היו"ר ר' אדרי:

השר צבן נמצא כאן. הוא מייצג את הממשלה. גם השר רובינשטיין כאן.

אברהם פורז (מרצ):

האמת היא שזה לא תקין. אדוני היושב-ראש, אני חושב שזה לא תקין.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

לחבר הכנסת דן תיכון יש שאלה. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שר החוץ איננו. אני מבקש להפסיק את הישיבה לחמש דקות ולדאוג לכך ששר החוץ יגיע לכאן.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על ההצעה. אין חובה, לא על-פי התקנון ולא על-פי הנוהל. יושבים פה שני שרים שמייצגים את הממשלה, מה עוד שלפני כמה דקות מסרו לי ששר החוץ בדרך.

אברהם פורז (מרצ):

הוא בחוץ. הוא עוד לא הגיע.

חבר הכנסת תיכון, זו ממשלה שלי. אני מנוע מלהעביר עליה ביקורת.

משה קצב (הליכוד):

אם אתה מרגיש שאתה מנוע מלמתוח ביקורת על הממשלה, אתה מועל באמון של הבוחרים שלך.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת קצב, אני כבר השמעת את הביקורת, האמן לי.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת פורז, זמנך קצוב. אני מבקש לא להשיב על שאלות של חברי הכנסת.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השרים צבן ורובינשטיין, עם עזיבתו של שר החוץ של ארצות-הברית, וורן כריסטופר, את אזורנו וניסיונה של ארצות-הברית להביא לחידוש תהליך השלום, אנחנו צריכים לשאול את עצמנו, למה אנחנו שואפים במשא-ומתן זה.

הבוקר קיבלנו, לצערנו, תזכורת כאובה מעזה, כאשר רוצח מטורף דקר שניים למוות ופצע שבעה אחרים, שניים מהם קשה, בדרום תל-אביב.

ועל כן, רבותי השרים וחברי הכנסת, מבחינת סדרי העדיפויות שלנו, אנחנו צריכים בשלב ראשון לפתור את בעיית עזה, ולאחר מכן את בעיית יהודה ושומרון, ורק בעדיפות אחרונה אנחנו צריכים להגיע להסדר עם הסורים והלבנונים.

בעזה אין לנו למעשה מה לחפש כלל. עזה לא תורמת לנו מאומה פרט לשנאה, למרירות ולשחיקתם של החיילים המשרתים בה. עזה היא סרטן – אני לא אומר את זה על התושבים, אני מדבר על עזה וישראל – עזה היא סרטן לישראל. לכן אנחנו צריכים לשאוף ליציאה מעזה, ואם צריכה לקום שם מדינה פלשתינית, מצדי, שתקום לאלתר. לא צריך לעניין אותנו מה שיקרה שם, זולת דבר אחד, שהמצב ירגע עד כמה שניתן.

לגבי יהודה ושומרון, רבותי חברי הכנסת, רבותי השרים, אני מסופק מאוד אם ניתן בכלל להגיע לפתרונות ביניים. להערכתי, מה שישראל מציעה היום לפלשתינים – ואני התלוצצתי ואמרתי שזה דוח ועדת-זנבר, דהיינו: סמכויות מורחבות לשלטון המקומי – גם אם ניתן לערביי השטחים את האפשרות לעשות בתוך הערים עצמן את כל העולה על רוחם כמעט באופן מוחלט, עדיין אנחנו נתקעים עם השאלה הקשה: מה דין השטחים מעבר ליישובים הערביים? במובן זה, ההצעות של ממשלת ישראל הן שצה"ל וכוחות הביטחון שלנו ימשיכו להחזיק בשטחים ולהבטיח את הצירים.

אם כך יקרה, אלה מתוכנו הרואים בהסדר הביניים מתכון שבו ממתנים וגורמים ליצירת אווירה נוחה להסדר קבע, לדעתי טועים. אוטונומיה בערים ושליטה של צה"ל, לרבות תנועה של מתנחלים בדרכים, הן מתכון בדוק להתנגשויות ולאלימות בלתי פוסקת עם הערבים שגרים ביישובים שלהם.

לכן, עם כל הרצון של הממשלה הנוכחית – ואני מבין את הרצון, כי קל ללכת לפי דוגמת קמפ-דיוויד, קל ללכת לפי דוגמת מדריד; בעניין הזה, כביכול, לא יוצרים מחלוקת בציבור, הולכים לפי מה שהליכוד הסכים – יש פה בעיה רצינית מאוד. נדמה לי, שאם רוצים להגיע לפתרון אמיתי, יש למצוא פתרון של קבע ביחסים בינינו לבין הפלשתינים, דהיינו מעבר לעזה – גם לגבי יהודה ושומרון.

ניתן בהחלט וצריך לשאוף לתיקוני גבול. גם אם תקום מדינה פלשתינית, ואני תומך בהקמתה של מדינה כזאת ביהודה, בשומרון ובעזה, אין כל סיבה שלא נגיע לתיקוני גבול שבהם יסופחו לישראל חלקים מן השטחים שנתפסו או נכבשו על-ידינו, או שוחררו על-ידינו במלחמת ששת הימים. הגבול שהיה עד 1967 איננו גבול קדוש. אפשר בהחלט לספח למדינת ישראל את גוש-עציון וגם חלק מהיישובים המצויים סמוך ל"קו הירוק". ואולם לגבי יתר השטח, לדעתי, לא יהיה מנוס אלא להגיע פתרון נוסח ימית ואופירה. אני לא מאמין ביישובים יהודיים שחיים בתוך מדינה ערבית, אני לא מאמין בהסדרים שיחזיקו לטווח ארוך, שבהם היישובים היהודיים יהיו מעורבים בתוך האוכלוסייה הערבית.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה מאמין ביישובים ערביים שחיים במדינה יהודית?

אברהם פורז (מרצ):

אני מאמין ביישובים ערביים הקיימים במדינת ישראל. אני לא מאמין במודל ההפוך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק את הדו-שיח. חבר הכנסת דראושה, עוד מעט תנאם ותוכל לומר כל מה שעל לבך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שאלתי האם הרב לוינגר מוכן – – –

היו"ר ר' אדרי:

עוד מעט תוכל לומר זאת מעל דוכן הכנסת.

אברהם פורז (מרצ):

כל אזרח של מדינת ישראל שרוצה לחיות במדינה ערבית, יערב לו ויבושם לו. אני לא חושב שאנחנו נוכל לטווח הארוך להחזיק יישובים יהודיים ביהודה ובשומרון, ולכן אני מציע לממשלה הזאת לגלות אומץ, ללכת עד לשלב של חתימת ההסכם ולהביא זאת להכרעת העם, בין בבחירות חדשות, בין במשאל עם ובין בכל דרך אחרת.

אני מודה שלממשלה הזאת אין מנדט להסדר קבע לגבי יהודה ושומרון, היא לא תוכל לצאת משם בלי שהעם יישאל פעם נוספת. אבל באמת הגיע הזמן שהעם הזה ידע ויחליט לקראת מה הוא הולך, האם הוא רוצה ערבים מעזה שמסתובבים ברחובות ורוצחים, או שהוא מוכן לוותר על התענוג הגדול הזה.

אילו האמנתי בהסדרי הביניים, הייתי אומר: נלך בהסדרי הביניים. כפי שאמרתי קודם לכן, לי יש ספק גדול מאוד אם יש סיכוי להסדרי הביניים, ולכן צריך ללכת לפתרון הקבע.

לגבי רמת-הגולן, וזה אולי יישמע מוזר, אינני חושב שהפתרון ברמת-הגולן הוא נסיגה מוחלטת שלנו מכל השטח, נוסח הסכם השלום עם מצרים. אני לא חושב שצריך לומר שהגולן הוא סורי, אני לא חושב שצריך לומר שלסורים יש ריבונות ברמת-הגולן, אני לא חושב שהסורים החזיקו בצדק ברמת-הגולן ומלחמתנו בששת-הימים היתה לא צודקת. בסופו של דבר, העובדה שרמת-הגולן היתה חלק של המנדט הצרפתי ולא חלק של המנדט הבריטי בזמן שנחלקה האימפריה העות'מאנית – נכון שיש לה גם סיבות היסטוריות מסוימות, אבל גם יכול היה להיות לגמרי אחרת. אילו הגיעו בריטניה וצרפת להסכם אחר אחרי מלחמת העולם הראשונה, יכול היה להיות שהשטח היה נראה אחרת. יש אזורים בגליל, שאנחנו יודעים שבתקופה מסוימת היו תחת המנדט צרפתי ואחר כך עברו למנדט הבריטי.

רמת-הגולן נתפסה על-ידי ישראל במלחמת ששת הימים כתוצאה ממלחמת מגן. אנחנו מחזיקים בשטח הזה במידה מסוימת כדין, וכל מה שאפשר להציע לסורים זו פשרה ברמת-הגולן. הפשרה אפשרית גם על בסיס טריטוריאלי, עיין ערך: קונייטרה. אינני חושב שכאשר ויתרנו על קונייטרה אחרי מלחמת יום הכיפורים עשינו עוול למישהו. אם הסורים רוצים משהו – אפשר להתפשר, אבל אני חושב שנסיגה מוחלטת מכל רמת-הגולן היא דבר שהעם בישראל לא רוצה אותו, הוא לא נחוץ.

משה קצב (הליכוד):

יוציאו אותך ממצרים.

אברהם פורז (מרצ):

לא יוציאו אותי.

חבר הכנסת קצב, אפשר להגיע לגבי רמת-הגולן לפתרון נוסח הונג-קונג, שבו הריבונות תהיה אולי בידי הסורים, או חלקה בידי הסורים, ואנחנו נחזיר את השטח לתקופה ארוכה. במובן זה סוריה תבוא על סיפוקה במישור – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

הסורים מוכנים לזה?

אברהם פורז (מרצ):

אמרתי דבר אחד, חבר הכנסת שטרית, ואתה ודאי שמחת לשמוע זאת, שאני לא מציע נסיגה חד-צדדית ברמת-הגולן, אפילו תמורת שלום, ושאנחנו ננהל משא-ומתן עם הסורים רק על השאלה מה רוחב הרצועה בגדה הצפון-מזרחית של הכינרת, אם זה 10 מטר או 12 מטר. וגם במחיר שלום עם סוריה אני לא מציע שנעשה את הדבר הזה. בסולם העדיפויות שלנו זה נמצא בשלב הנמוך יותר.

ולבסוף, לבנון. אנחנו תקועים שם בבז' אמיתי, כי ההשפעה האמיתית בלבנון היא בכלל לא של מצרים, לא של ירדן ואפילו לא של הסורים. ההשפעה הרצינית בתוך לבנון היא של גורמים אסלאמיים קיצוניים מבית-מדרשה של אירן, וכל זמן שלא יקרה משהו מהפכני שם, מהסיפור הזה נצטרך לסבול עוד זמן רב.

אמרתי את הדברים האלה, אדוני היושב-ראש, בראשי פרקים, מתוך תקווה שמהו בכל זאת יזוז, והדבר הנורא שקרה לנו הבוקר וקורה לנו יום-יום, יגיע לידי גמר. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת פורז. אני מזמין את חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית תנחומי, וודאי תנחומי הכנסת כולה למשפחות הנרצחים, ואיחולי החלמה לפצועים.

גם הרצח השפל שבוצע היום על-ידי הצעיר העזתי לא יגרום לנו, בשום פנים ואופן, לשנות את המדיניות הברורה של הממשלה הזו, שאומרת מצד אחד מלחמה, מאבק בלתי מתפשר בטרור, מאבק בלתי מתפשר בגורמים קיצוניים שרוצים לעשות הכול כדי לשבש את החיים שלנו, כדי לפגוע בדו-קיום וגם כדי לסכל את תהליך השלום.

אבל ברצוני להגיב מעל במה זו על דברי דוברים מהאופוזיציה, אשר מגלים חוסר אחריות, הייתי אומר חוסר אחריות לאומית בהשתמשם במטבע שחוק שלא עובר לסוחר, ולפיו מדיניות הממשלה מזמינה לכאורה אירועים מסוג זה. זה דבר שקרי, זה דבר לא נכון, זה דבר שיכול להחליש את כוחות הביטחון, אשר עושים כל מאמץ ומקבלים את הגיבוי המלא מהממשלה להשתמש בכל האמצעים האפשריים, החוקיים, הלגיטימיים והמוסריים כדי למנוע אירועים מסוג זה שהיינו עדים לו היום.

רבותי חברי הכנסת, מצד שני, מדיניותה של הממשלה הזאת היא לעשות כל מאמץ כדי לקדם את תהליך השלום, וממשלה זו אומרת באופן ברור וגלוי, שהיא מוכנה גם לשלם מחיר כדי להגיע לאותם יעדים, שלדעתי רוב העם שואף להגיע אליהם, להגיע להסדר עם הפלשתינים ולהגיע להסדר עם ארצות ערב.

רבותי חברי הכנסת, כולכם הייתם עדים למסעו הראשון של מזכיר המדינה כריסטופר, שהמחיש יותר מכול, שאף שהנשיא קלינטון הבטיח לטפל תחילה בבעיות פנים, הממשל כבר השליך יתו על תהליך השלום במזרח התיכון והחליט להיות בו שותף מלא, ואנחנו מברכים על כך.

המסע, שהכול כינוהו "מסע לימודי", הוכתר בהצלחה רבה, והראיה, זימון הצדדים למשא-ומתן לאחר החגים. הפלשתינים, שלדעתי עדיין מאכזבים אותנו, אנחנו מצפים שהם יגלו אומץ, שיתאחדו, שתהיה להם הנהגה אמיצה כדי שיוכלו לקבל – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש להם הנהגה. צריך אומץ לפנות להנהגה האמיצה הזאת.

אלי דיין (העבודה):

אני חושב, שהמשלחת שאנחנו מקווים שתגיע לווינגטון לאחר החגים תהיה משלחת מייצגת, ולדעתנו ההצעות המוצעות לה – ולא מזמן קיבלנו עליהן פירוט דווקא בוועדת הכספים של הכנסת, כשהתחלנו לדון מה תהיה ההשפעה של האוטונומיה במישור הכלכלי – הן הצעות טובות, גמישות ושונות מהותית מההצעות שהוצעו על-ידי ממשלות אחרות. אני חושב שצריך לעשות את הצעד הראשון ולהתקדם ולהסכים לאוטונומיה וליצור אווירה אחרת, שיכולה גם להביא לפתרון הקבע.

אני חושב שחברי, חבר הכנסת פורז, טועה בהציעו שנתחיל לדון היום בפתרון הקבע. זה לא מן התבונה ולא מן החוכמה המדינית וגם לא מן החוכמה המעשית. יש להתמיד קודם כול להשיג את השלב הראשון של האוטונומיה, האוטונומיה המורחבת אשר תאפשר ליצור אווירה אחרת שבה נוכל להתקדם.

מחובתם של הפלשתינים גם להיות שותפים למאבק נגד הטרור. גם הם חייבים להראות שדרכם היא דרך שלום, דרך של חיים בצוותא. אני יודע שזה לא קל, אבל זו החוכמה המדינית והמעשית, שדווקא בימים קשים אלה, אותם פלשתינים מתונים חייבים לשלוט במצב ולגרום לכך שהטרור, שאינו משיג שום מטרה, גם לא לטובתם, ייפסק לחלוטין, כדי לתת להזדמנות ההיסטורית שקיימת היום להתקדם ולהגיע להסדר.

הפלשתינים צריכים להבין שנושא המגורשים נגמר, הסתיים. זה היה צעד חריג, צעד קיצוני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

איך הסתיים, אם הם שם?

אלי דיין (העבודה):

אנחנו מקווים שהממשלה לא תיאלץ להשתמש בו, אם הטרור ייפסק לחלוטין וכולנו נעלה על דרך המשא-ומתן ודרך ההסברים.

רבותי חברי הכנסת, חייבים לומר שאנחנו חשים שבסוריה יש שינוי, יש כיוון אחר. לפי המידע שמגיע לגורמים המוסמכים, יש שינוי. לדעתי, זו הזדמנות היסטורית להגיע להסדר עם סוריה, גם אם הדבר יאלץ אותנו לשלם מחיר לא-קל, כמובן במסגרת המגבלות הביטחוניות, במסגרת שמירת כל האינטרסים הביטחוניים של מדינת ישראל – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

על איזה מחיר אתה מדבר?

אלי דיין (העבודה):

– – ומוטב שלא לפרט בעניין זה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הא-הא.

אלי דיין (העבודה):

אני תמה על חברי הכנסת שנתנו דרור ללשונם והתחילו לפרט, והדבר הגיע, לצערנו, – אם כי זה הוכחש בצורה זו או אחרת – להתבטאות של אלוף בצה"ל, של סגן הרמטכ"ל; זה מעשה לא חכם, לא נכון, וכאשר מנהלים משא-ומתן, צריך לתת למי שמנהל את המשא-ומתן את הכלים ואת האמצעים ואת שיקול הדעת מה לומר ומתי לומר.

אבל גם על סוריה להתחיל לפרט בפני הממשלה ובפני העם כיצד היא רואה אותו שלום טוטלי שעליו היא מדברת.

לסיום, אדוני היושב-ראש, ברצוני להתייחס לדבריו של אחד השרים בממשלה, שאמר: אנחנו יושבים בממשלה הזו על-תנאי ומחכים; אם נראה שהעניינים לא מתקדמים ולא משיגים את יעד השלום בזמן הקרוב, אנחנו מייד נעזוב את הממשלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מי השר הזה?

אלי דיין (העבודה):

השר שריד. אני חושב שזו טעות מדינית ולא מן החוכמה לומר את הדבר הזה. המדיניות של הממשלה הזאת היא לעשות כל מאמץ כדי להגיע לשלום, אבל אין לדחוק את הקץ. יש לתת לגורמים המוסמכים בממשלה ומטעמה לנהל את המשא-ומתן בצורה הטובה והיעילה ביותר, כדי להגיע לתוצאות הטובות ביותר למדינת ישראל.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת דיין. אני מזמין את חבר הכנסת משה קצב.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו מביעים את צערנו ואת זעזוענו מהרצח השפל שאירע הבוקר בדרום-תל-אביב ומעבירים תנחומים למשפחות השכולות ומאחלים רפואה שלמה לפצועים.

הממשלה חייבת להתעשת, אדוני שר החוץ. הממשלה חייבת לנקוט מדיניות שונה, חייבת לבחון את מדיניותה עד תום. ככלות הכול, אחרי כל כך הרבה מחוות וויתורים, אדוני שר החוץ, יש רק תוצאה עגומה אחת לאותה מדיניות שניהלתם במשך שמונת החודשים האחרונים: בתחום הביטחוני – התדרדרות, בתחום המדיני – מבוי סתום וקיפאון וקשיים רציניים מאוד. זו הוכחה ניצחת, אדוני שר החוץ, שלא הוויתורים הם שיכולים לבשר בשורות על הפסקת פעולות הטרור. ארגוני המחבלים מפרשים בצורה מעוותת את הגישה המתונה והוותרנית שלכם, הגישה הפשרנית. ארגוני המחבלים מפרשים את הגישה שלכם כגישה כנועה, ובעקבותיה הם מגבירים את מעשי הטרור.

מעניין מה קרה לממשלה הזו. מה קרה לשמעון פרס, האקטיביסט הביטחוניסט הגדול של שנות ה-60 וה-70; מה קרה ליצחק רבין, ראש הממשלה ושר הביטחון, שהגדיר את עצמו כמי שממשיך את דרכו של מנחם בגין, האיש שקיבל בסקרים פופולריות חסרת תקדים, האיש שהבטיח להילחם כדי שיהיה ביטחון אישי? דווקא בתקופת כהונתו של מי שמכהן כשר הביטחון בשבע מתוך תשע השנים האחרונות, דווקא בתקופת כהונתו אנחנו עדים, אדוני היושב-ראש, חברי כנסת, להתדרדרות רצינית וחמורה בתחום הביטחוני, אנחנו עדים – עוד ויתור ועוד מחווה, ועוד מחדל – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ועוד גירוש.

משה קצב (הליכוד):

אתה תומך בממשלה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, אתה ויתרת על זכות הדיבור שלך? אני מבקש. גם אתה לא רוצה שיפריעו לך כשאתה על דוכן הנואמים.

משה קצב (הליכוד):

אנחנו מאמינים, אדוני היושב-ראש, כי נוסחת השלום קיימת, אנחנו מאמינים שאפשר להשיג את השלום לא על-ידי מדיניות שגויה. ממשלת הליכוד הצליחה להביא להישג היסטורי, למשא-מתן ישיר ודו-צדדי, משאת נפשה של מפלגת העבודה במשך עשרות שנים. ממשלת הליכוד לא עשתה אף לא יותר אחד בנושאים העקרוניים של הביטחון הלאומי.

רענן כהן (העבודה):

סיני בלי עזה.

משה קצב (הליכוד):

ממשלת הליכוד הביאה למשא-ומתן ישיר ודו-צדדי. חלמתם על זה ולא הצלחתם להשיג. הודעתם לארצות ערב במשך עשרות שנים שאתם מוכנים לעשות ויתורים מרחיקים לכת, והערבים דחו את ההצעות שלכם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

רענן כהן (העבודה):

משה קצב (הליכוד):

הם הסכימו לשבת עם ממשלת הליכוד.

מאיר שטרית (הליכוד):

תנו לדבר. מה קורה?

היו"ר ר' אדרי:

לא במקלה. חבר הכנסת כהן, אתה רגיל לשאול שאילות נוספות, נכון?

משה קצב (הליכוד):

יש כרגע רק תוצאה אחת, התדרדרות ביטחונית וקיפאון מדיני. זה מה שהשגתם עד היום, במשך שמונה חודשים, התגברות מעשי הירי בהיקף חסר תקדים וקיפאון ומבוי סתום בתחום המדיני. זה מה שעשיתם עד היום.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

הרי לא מקשיבים, חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת זיסמן, הרי לא מקשיבים לך, אין לך רמקול, ואני מבקש לנהוג כפי שהיית רוצה שינהגו בך.

משה קצב (הליכוד):

הממשלה הזאת נסוגה מכל ההסדרים, שבעמל רב, בוויכוחים קשים עד כדי סכנת פיצוץ, גיבשה אותם ממשלת הליכוד. וכרגע הממשלה הזאת מבצעת ויתור אחרי ויתור, נסוגה מההסדרים ומהתנאים למשא-ומתן ישיר ודו-צדדי שנקבעו בינינו לבין ארצות ערב.

הביקור האחרון של שר החוץ האמריקני חשף פעם נוספת שורה של ויתורים נוספים שממשלת ישראל מתכוונת לערוך כלפי ארגוני המחבלים.

אנחנו דורשים, אדוני שר החוץ, לחשוף בפני הכנסת את כל ההסכמים שנתנה ממשלת ישראל לממשל בארצות-הברית, שעניינם שיחות השלום. וחובתכם לדרוש מהממשל בארצות-הברית, שיחשוף בפני ממשלת ישראל את כל ההתחייבויות שהוא נתן לארגוני המחבלים, לראשי אש"ף ולארצות ערב. צריך להבהיר לארצות-הברית, שאין לה שום סמכות להתחייב בשם מדינת ישראל בשום תחום, ובמיוחד לא בנושאים שעניינם הביטחון הלאומי.

האם אתם יודעים, אדוני שר החוץ, מה כתב שר החוץ האמריקני לפלשתינים במכתבו, על מה הוא התחייב? חייבים לגלות את תוכנו של המסמך הזה.

שר החוץ האמריקני בא עם בשורה חדשה, הוא בא עם בשורה, שארצות-הברית מתכוונת להיות שותף מלא ופעיל בשיחות השלום. אנחנו, ממשלת הליכוד, הזהרנו מפני האפשרות הזו, כיוון שראינו בכך רעה חולה, ראינו בכך פגיעה רצינית בעיקרון של המשא-ומתן הישיר והדו-צדדי. וממשלת ישראל עלולה לעמוד בפני מצבים קשים ביותר, כאשר הידידה הטובה ביותר שלנו בעולם תציע הצעות וממשלת ישראל תיאלץ לדחות את ההצעות האלה. אנחנו נעמוד בפני מצבים קשים ביותר כאשר ארצות ערב וארגוני המחבלים יסמכו על עמדותיה של ארצות-הברית ויבקשו ממנה שהיא תציג את העמדות שלהם; הם יפעילו לחץ על ממשלת ארצות-הברית, ואנחנו נעמוד בפניה ונצטרך להצטדק, ונצטרך לעמוד בעימות עם ידידתנו הטובה ביותר.

אנחנו שומעים שראש הממשלה נתן הוראה לדווח לארצות-הברית על כל פעולה בשטחי יהודה, שומרון ועזה. זהו ביטוי של חוסר כבוד עצמי, שוב ביטוי של חוסר יכולת לעמוד בלחצים, וזו הצגת חולשה. החשב הכללי במשרד האוצר מעביר הוראות לכל החשבים במשרדי הממשלה ודורש מהם להעביר לארצות-הברית דיווח מקיף ושוטף על היקף כל ההוצאות ביש"ע. ומה עוד הם דורשים, שאפילו הטבות מיוחדות למשקי בית, זיכוי מס למתיישבים, מס הכנסה, מענקי איזון ממשרד הפנים – על הכול צריך לדווח לארצות-הברית; האח הגדול מארצות-הברית צריך לקבל דיווח על זיכויים ממס הכנסה.

דוד צוקר (מרצ):

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת צוקר, אל תהיו מרירים כל כך.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין קריאות ביניים, אבל זה מספיק. היו שלוש קריאות ביניים, אני מבקש להפסיק.

משה קצב (הליכוד):

יופיטר כועס.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת קצב צריך לסיים, ואני מבקש לאפשר לו לסיים.

משה קצב (הליכוד):

הממשלה התחילה במחוות גדולות. אדוני היושב-ראש, אני רוצה להציג בפני הכנסת עשר מחוות שעשתה הממשלה הזאת, וכל מחוה טעות בצדה, ויש בה – חוסר תבונה מדינית, וכל מחווה מוליכה לשיבוש תהליך השלום.

המחווה הראשונה – ביטול החוק האוסר על אזרחי ישראל להיפגש עם אש"ף, כאילו אזרחי ישראל הם מדינאים. המחווה השנייה – הממשלה, בניגוד לתקנות הממשל הצבאי, לא מתנגדת ולא בולמת התיישבות ערבית חופשית ברחבי יש"ע בצורה פרועה ובלתי מוסדרת. הממשלה נותנת חופש פעולה לפעילות פוליטית ברחבי יש"ע. הממשלה מצמצמת את הצנזורה על העיתונות במזרח-ירושלים. הממשלה מתעלמת מבנייה בלתי חוקית ברחבי יש"ע. הממשלה מצמצמת את ההגבלות על הפצת העיתונות, העוסקת בהסתה כנגד מדינת ישראל. הממשלה משפרת תנאי מאסר של אסירים ביטחוניים, ובתוכם רוצחים ומחבלים. הממשלה נותנת חופש פעולה מוחלט, גם חסינות, כמעט דיפלומטית, לחברי המשלחת הפלשתינית. הממשלה איננה מטילה עוד הגבלות על הכנסת כסף מחוץ-לארץ לארגוני המחבלים. הממשלה מסירה מחסומי ביטחון בתוככי הערים, שמהווים מוקדי פעילות של רצח וטרור.

והממשלה מתכוננת, אדוני היושב-ראש, עוד למחוות אחדות, והיא מכריזה, שהגירוש איננו מדיניות. היה לכם אמצעי אחד יעיל במאבק נגד הטרור, וזהו הגירוש. המחבלים נבהלו מהצעד הזה יותר מאשר משיבה בבת-כלא, יותר מכל צעד ענישתי אחר, יותר מסנקציות, יותר מהרס בתים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת קצב, אני מבקש ממך. אני אפשרתי לך יותר מהזמן שהוקצב לך.

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש שתביא בחשבון את ההפרעות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לסיים.

משה קצב (הליכוד):

והממשלה עומדת לוותר על האמצעי החיוני הזה של הגירוש והיא מודיעה, שהיא מוכנה לשחרר אסירים נוספים ולהסיר הגבלות תנועה על מחבלים, ואפילו הביעה נכונות להחזרת מגורשים נוספים.

והדבר החמור ביותר, אדוני שר החוץ, בפעם הראשונה ממשלת ישראל נותנת לגיטימציה לפעילות של ארגונים מדיניים מחוץ-לארץ, ריבוניים, בתוככי יהודה ושומרון.

רבותי, חברי הכנסת, ביום 10 באוגוסט 1992, בהחלטת הממשלה מס' 53, החליטה ממשלת ישראל לאשר מינוי של נציג הנציבות האירופית, הקהילייה האירופית, ביהודה, בשומרון ובעזה. הנציג הזה, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קיבל חסינות דיפלומטית. הוא קיבל זכויות המקבילות לזכויות הדיפלומטים בתוך מדינת ישראל על-פי אמנת-וינה משנת 1961.

הנזקים והתוצאות של מדיניות הממשלה הזו מביאים לאובדן כושר ההרתעה של צה"ל, לגילויי חולשה וליצירת תקדימים מסוכנים, שגורמים לאי-עמידתה של הממשלה בלחצים שמפעילים עליה. הממשלה גורמת להתחזקות מעמדו של ה"חמאס".

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת קצב, אני מבקש לא לנצל את הסבלנות שלי. הודעתי לך פעמיים-שלוש פעמים. נתתי לך ארבע דקות מעל הזמן שהוקצב לך. אני מבקש ממך, תכבד את הזמן שהוקצב. כפי שכיבדו אותך, תכבד גם אתה את המעמד.

משה קצב (הליכוד):

כל הכבוד, אני חבר הכנסת ואני מבקש ממך לא לתת לי ציונים. אני עומד לסיים.

התוצאות של המדיניות הזו, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – התחזקות מעמדו של ה"חמאס", שיחות השלום במבוי סתום, החזרת המגורשים – יביאו לשיבוש תהליך השלום ולהתגברות מעשי הרצח והטרור. ואחת מן השתיים: האם ממשלת ישראל נהגה בפזיזות, בחוסר שיקול דעת, כאשר גרמה לגירושם של 415 מחבלים, או שהיא מסכנת את ביטחונה של מדינת ישראל כאשר היא מאפשרת החזרתם של המחבלים, שיבצעו פה מעשי טרור ורצח?

אדוני שר החוץ, מאחר שנתבקשת על-ידי הממשלה להשיב, אני פונה אליך: היתה תקופה שהרבית להתבטא כאילו שוררים יחסי אהבה בין סוריה לישראל. לפני חודשים אחדים אמרת, שאותו שבוע הוא השבוע הסוער ביותר, מבחינה חיובית, ביחסי ישראל-סוריה, והשבוע ממשלת ישראל ממהרת להכריז, היא מודיעה לאויבים שלנו – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת קצב, אני חושב שבאמת אתה מגזים. חמש פעמים ביקשתי ממך. קיבלת חמש דקות וחצי מעל הזמן שהוקצב לך. אני מבקש ממך.

משה קצב (הליכוד):

אדוני, אל תעמוד עם סטופר.

היו"ר ר' אדרי:

אני לא עומד עם סטופר.

משה קצב (הליכוד):

דיברו פה לפני ועברו על מכסת הזמן – – –

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, זה לא נכון.

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש לאפשר לי לסיים. אני עומד על זכותי לסיים.

היו"ר ר' אדרי:

לא. היו לך שבע דקות ואתה מדבר 12 דקות וחצי על-פי השעון.

משה קצב (הליכוד):

עם כל הכבוד, לא הבאת בחשבון את ההפרעות. הייתי כבר מסיים אילולא הפרעת לי, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני הפסקתי את כולם. חמש פעמים ביקשתי ממך.

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש לסיים ולומר: אנחנו מודיעים לאויבים שלנו על נכונותנו לוותר על שטחים או על נסיגות מרמת-הגולן או ברמת-הגולן. הכרזה כזאת, אדוני שר החוץ, היא הכרזה בלתי חוקית. החוק הישראלי חל על רמת-הגולן. אין לכם שום סמכות למסור הודעה בלתי חוקית לאויבים שלנו.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת קצב. אני מזמין את חבר הכנסת תופיק זיאד, בבקשה.

תופיק זיאד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש, לפני שאתחיל בדברי, שתקציב לי אותו זמן שהקצבת לחבר הכנסת קצב, אחרת אגיד שזו אפליה.

היו"ר ר' אדרי:

אתה רואה למה גרמת, חבר הכנסת קצב?

אני מקווה שאתה תתחשב ביושב-ראש.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני אתחשב הרבה יותר מכפי שהוא התחשב.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מביע את צערי על מאורע הדמים שקרה הבוקר, ואני שולח את תנחומי למשפחות הקורבנות ומאחל לפצועים החלמה מהירה. באותו זמן אני מדגיש, שמה שקרה הבוקר הוא חלק מהמציאות שאנחנו חיים אותה, המציאות של הכיבוש והעדר השלום.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הנבזות הזאת שנותנים לו לדבר.

תופיק זיאד (חד"ש):

אם רוצים קץ לתופעות הלוואי, צריכים לשים קץ לכל הכיבוש.

כבוד היושב-ראש, כריסטופר בא, כריסטופר הלך, ואנחנו נשארו באותו סבך, תקועים בבזך ובמעגל הדמים. כריסטופר לא בא בשביל ללחוץ על ישראל, לא רק שהוא הודיע זאת, אלא זאת האמת. הוא בא ללחוץ על הפלשתינים ועל מדינות ערב הנוגעות בדבר בשביל להוביל אותם לחידוש המשא-ומתן בלי לחסל את הסיבה להפסקת המשא-ומתן, וזו בעיית המגורשים.

אבל התוצאה היא, שכריסטופר נכשל במשימה הזאת שלו. ומה שברור, לכל הדעות ובלי ספק, שהמשא-ומתן לא יתחדש לפני החזרת המגורשים. כל הסימנים מצביעים על כך שתהליך השלום הופסק לעת עתה. זה יהיה ויישאר הסיכום העיקרי של ביקור כריסטופר "קולומבוס" באזור שלנו.

לפני הביקור של כריסטופר היתה עסקת חבילה אמריקנית-ישראלית, בין ישראל לארצות-הברית.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, מה התכונה הזאת, גם אני רוצה לצחוק.

רענן כהן (העבודה):

הוא מדבר בשירה, זה בסדר, זה יוצר השראה.

תופיק זיאד (חד"ש):

זה יפה, למה לא? אני שמח שחבר הכנסת מבין גם בשירה. אדוני היושב-ראש, אתה מביא בחשבון את הזמן?

היו"ר ר' אדרי:

הבאתי בחשבון עשר שניות.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מודה לך.

עסקה אמריקנית-ישראלית, שנעשתה לפני ביקורו של "קולומבוס" – –

קריאות:

— — —

תופיק זיאד (חד"ש):

— — היתה, שאין צורך לבצע את החלטת מועצת הביטחון 799. בהחלטה זו היו ברורים הצביעות וה"דבל סטנדרד" של המדיניות האמריקנית. אבל ברור שהעסקה הזאת הצליחה להוריד מעל סדר-היום של מועצת הביטחון את נושא המגורשים, אך היא לא הצליחה בעיקר – היא לא הצליחה להחזיר את המגורשים ולחדש את המשא-ומתן על השלום.

הפלשתינים והסורים לא ראו ולא רואים בעסקת החבילה הישראלית-האמריקנית בסיס לחידוש המשא-ומתן. לכן אני מתפלא מהיכן הביא מר רבין את כל האופטימיות שלו על הישג גדול מאוד בשנה הזאת ואולי בתחילת השנה הבאה.

למרות הכול, הפלשתינים מוכנים לחדש את המשא-ומתן, אבל יש להם בקשה אחת: לוח זמנים להחזרת המגורשים לפני אמצע חודש אפריל, זאת אומרת לפני המועד של 19 באפריל, המוצע על-ידי האמריקנים.

אדוני שר החוץ, דע לך שהבעיה לא רק תלויה באש"ף, היא גם תלויה בעם הערבי הפלשתיני הסובל מהכיבוש. בשבוע שעבר היה סקר שהוכיח, ש-84% מהפלשתינים בשטחים הכבושים דוחים חידוש המשא-ומתן לפני החזרת המגורשים. זאת העמדה הפלשתינית.

בקשר לעמדה הסורית – גם היא, בלי פתרון הבעיה הזאת סוריה לא תחדש את המשא-ומתן.

מר רבין מדבר על שלום עם סוריה על בסיס נסיגה חלקית ברמת-הגולן, ולא נסיגה מרמת-הגולן. הוא רוצה לדעת על מה סוריה מוכנה ללכת לפני שיקבע אפילו לאן לסגת. זאת אומרת, לשים את העגלה לפני הסוס.

סוריה מוכנה לשלום, ואומרת כל הזמן שהיא מוכנה לשלום אמיתי, שלום מלא, אבל במחיר נסיגה מלאה מרמת-הגולן ופתרון צודק של הבעיה הפלשתינית.

ממשלת ישראל רוצה בשלום נפרד עם סוריה. תבינו שלא יהיה שלום נפרד עם סוריה. זה גם לא לטובת מדינת ישראל. מה שאנחנו רוצים הוא שלום כולל ויציב. שלום נפרד לא יכול לעולם להיות שלום כולל ושלום יציב.

יוסף בא-גד (מולדת):

היה עם המצרים וזה הצליח מאוד.

תופיק זיאד (חד"ש):

אם אנחנו נישאר בלי שלום יציב וכולל, כל האזור יישאר כאילו הוא יושב על חבית של חומר נפץ.

קיים הדיכוי בשטחים הכבושים, שהגיע לשיא שלא הגיע אליו זה עשרות בשנים. לא רק שמפציצים בטיילי טנקים בתים ודירות של משפחות, של ילדים, נשים ומבוגרים, מר רבין של היום מחזיר אותנו למר שרון של שנות ה-70 בעזה. בחמשת החודשים של 1992 בשלטון ממשלת העבודה – 80 הרוגים בשטחים הכבושים, לעומת 51 הרוגים בשבעה חודשים בזמן ממשלת הליכוד.

נוסף על זה, כל אמצעי הדיכוי הידועים לכולם. אני חושב שאי-אפשר עם דיכוי כזה, עם עונשים קולקטיביים כאלה, לעזור לתהליך השלום, שאולי יתחדש בתנאים אחרים.

אדוני היושב-ראש, אני מסיים. כריסטופר בא, כריסטופר יבוא עוד פעם. כריסטופר הלך, כריסטופר ילך עוד פעם. המשא-ומתן יתחדש באפריל, ואולי המשא-ומתן לא יתחדש באפריל – היינו הך. היום למדתי את המלה הזאת בעברית.

דוד מגן (הליכוד):

זה שתי מלים.

תופיק זיאד (חד"ש):

היינו הך. לא יהיה שלום גם אם הוא יבוא וילך ושוב יבוא וילך ועוד יבוא ועוד ילך, והמשא-ומתן יתחדש ולא יתחדש. לא יהיה שלום בלי הכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתיני ובזכותו להקים מדינה משלו, ובלי נסיגה מלאה מרמת-הגולן.

מה שאני אומר איננו נבואת זעם, אלא זאת נבואת אמת שהוכיחה את עצמה במשך עשרות השנים שעברו; והיא טובה גם לעתיד.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת זיאד. אני חייב לציין שעמדת בזמן שהוקצב לך, ותודה לך. אני מזמין את חבר הכנסת זבולון המר. בבקשה.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול – הרצח המתועב שהיה הבוקר בתל-אביב. תנחומים למשפחות הנרצחים ורפואה שלמה לפצועים, והחרפת המלחמה בטרור על-ידי כוחות הביטחון.

שרים שכבר הבוקר ממהרים להסתלק בחיפזון מיהודה, משומרון ומעזה, עקב הטרור, קוראים בעצם לטרור להמשיך ולהכות, שהרי המסקנה של הטרוריסטים תהיה שהטרור מועיל; שלא לדבר על המצב הביטחוני היותר-קשה שנימצא בו.

יש לכך קשר עם ביקורו של שר החוץ של ארצות-הברית, כלומר ההפרדה שעושים בין המאבק בטרור לבין המשא-ומתן המדיני. הממשלה חייבת תשובה לכנסת ולעם – האם חוזרים המגורשים לבתיהם, מפני שרק כך מוכנים הפלשתינים לחזור לשיחות? האם יש הסדר כזה עם ארצות-הברית או עם מצרים? או שמא הרמזים שיש שינוי נוסף במצב המגורשים אינם נכונים?

נתנו בזמננו אשראי לממשלה שגירשה כדי להכות בטרור, ששכנעה את בית-המשפט העליון בצדקת המהלך, שהגיעה להסדר, בעיני סביר, עם שר החוץ האמריקני. אבל אמרנו אז, שעדיין חובת ההוכחה היא על ראש הממשלה, שאין כאן מדיניות של "סלאמי", ושלא יגיעו ויתורים נוספים ששימו לאל את הגירוש. והנה מתרבים הסימנים, שכדי לחדש את השיחות מחזירים את המגורשים, בלי שהם מתחייבים בתמורה להפסיק את הטרור. אם נכון הדבר, מוטב היה באמת שלא לגרש. שהרי

אם מחזירים, ואם מתחייבים גם ששוב לא יגרשו, יצא שכרנו מאוד מאוד בהפסדנו, מבחינת ההרתעה מול הטרור.

שאלה נוספת הקשורה בביקורו של מר כריסטופר היא, האם אומנם מתקיימות שיחות, ישירות או עקיפות, ודאי חשאיות, עם סוריה, באשר להחזרת כל הגולן תמורת שלום מלא, גם אם בשלבים, אבל עם הודעה מראש על זאת? או לחלופין: האם מתקיימות שיחות על החזרת חלק מהגולן תמורת שלום חלקי? האם מדובר על זה? ובקשר לזה: האם דבריו של סגן הרמטכ"ל נבדו מראשו, או האם הם נועדו להכשיר דעת קהל לנסיגה כזאת ולתת לזה לגיטימציה ביטחונית?

הכנסת ראויה ששיבו לעם באמצעותה בזמן אמת: האם סבור ראש הממשלה, האם סבורה הממשלה, שהסורים לא יעשו שלום מלא בלי שיקבלו את כל הגולן, והאם נכונה הממשלה לשלום כזה? אני שואל את ראש הממשלה מה הוא סבור, והאם הוא סבור שיש להיענות לכך. ועוד, האם אומנם אין בעיה למדינת ישראל להגן על הגליל ועל כל הארץ בלי רמת-הגולן, כפי שהובן מדבריו של סגן הרמטכ"ל? והאם הממשלה נכונה למצב כזה?

ובאותו תזמון אני רוצה לשאול את שר החוץ על דבריו כפי שפורסמו, שאם יוחלט על נסיגה מכל רמת-הגולן אין צורך בבחירות או במשאל עם בנושא הזה. האם גם הדברים האלה נועדו להכשיר את דעת הקהל לנסיגה כזאת? ואיך כל זה מתיישב עם ההצהרות החוזרות על כך שלא יחזור התקדים של ימית? והאם לא נראה לממשלה שאם יחזור בגולן תקדים ימית וסיני, זה יהיה סחף שלא יהיה אפשר לעצור אותו גם ביהודה, בשומרון ובעזה, כולל הכול – לא תוכנית-אלון, לא גוש-עציון, לא הבקעה, לא ירושלים, אלא הכול? והאם הממשלה תומכת בחזרה לגבולות 1948?

חברי הכנסת, בסיכום הדברים, יש דיבורים על כך שיש לשלם מחיר נוסף כדי להחזיר את הפלשתינים לשיחות, היינו שדבר לא יזוז בלי פתרון בעיית המגורשים או עשיית מחוות נוספות, ושאין שלום בלי נסיגה מהגולן. אם כך הם פני הדברים בעיני הממשלה, טעות היתה בידה כשהחליטה לגרש את אנשי ה"חמאס", טעות בהבנה ובהערכה.

כשגורשו אנשי ה"חמאס" אמרה הממשלה: מרחיקים את ה"חמאס" כדי לאפשר תהליך מדיני שה"חמאס" פועל נגדו. והנה מתבררת לעיני כל אפסי ארץ הטעות שבהערכה הזאת, הערכה בשתי המשמעויות שלה. שהרי אש"ף המתון כאילו מתיישר עם ה"חמאס". בעצם התגלתה בקוצר ראייתה האשליה החמורה שהממשלה מכרה לנו, שהפלשתינים ה"טובים" יילחמו נגד ה"רעים". ראינו שה"חמאס" ואש"ף-תוניס ופייצל חוסייני וחלק מההנהגה הפלשתינית בישראל, כולם מתיישרים לפי אותו קו. המשלחות חוששות מה"חמאס", הירדנים חוששים מהם, הסורים עמהם.

הוכחה הטעות שניסו "להאכיל" אותנו בה, שבסיכוי להסדר יהיה בקע בין מי שהם כאילו הטובים לבין מי שהם כאילו הרעים. הוכח שכולם מתלכדים מולנו; אינם אומרים שהטרור לא לגיטימי, אלא שהגירוש אינו לגיטימי. המאבק היה האם טרור שווה גירוש, או שאפשרי לנהל טרור בלי להסתכן בגירוש או בעונש משמעותי ומרתיע. כל ויתור נוסף הוא פרס ל"חמאס". הממשלה צריכה לומר לכנסת, לציבור, לאן נושבת רוח הממשלה בעניין הנסיגה מהגולן ובעניין החזרת המגורשים. ההצהרות האלה דרושות משר החוץ, מראש הממשלה, בזמן נכון, כדי שלא נגיע למצב של כדור שלג – שאין ממנו שלום ואין בו ביטחון.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת גונן שגב, ואחריו – אחרון, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

גונן שגב (צומת):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני שולח את תנחומי למשפחות הנרצחים ומאחל החלמה מהירה לפצועים בפיגוע הרצחני היום.

אני מנצל הזדמנות זו וקורא לממשלת ישראל לבצע תפנית בתהליך השלום ולפתור תחילה את הבעיות האמיתיות. עלינו להבהיר לארצות-הברית ולעולם המערבי, שלא קיים פתרון מדיני ללא פתרון בעיית הפליטים, ובעיקר פליטי רצועת-עזה תחילה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גונן שגב (צומת):

לא אמרתי עוד מה הפתרון.

הודעות ארצות-הברית על העמקת ההתערבות התקבלו בשמחה על-ידי שר החוץ מר שמעון פרס וסגנו מר ביילין. צמרת משרד החוץ שלנו יצאה מגדרה מרוב שמחה נוכח ההצהרות של ארצות-הברית בדבר הגברת מעורבותה בתהליך המדיני. ופתאום גם אחת ההבטחות האחרונות של ממשלת רבין מופרת. השיחות, אשר הובטח לנו ולכל עם ישראל, שהן תהיינה במתכונת מדריד, שיחות דו-צדדיות, הופכות לשיחות בחסות ארצות-הברית, אך ארצות-הברית שותפה מלאה בהן. לא עוד שיחות דו-צדדיות, אלא ארצות-הברית היא צד בעל עניין ממשי בתוך אותו משא-ומתן.

אמר מזכיר המדינה האמריקני מר וורן כריסטופר: אנחנו מתכוונים להיות פעילים במשא-ומתן יותר מאשר בעבר, אנו רוצים למלא תפקיד של עוזרים בשיחות. ההתערבות האמריקנית, לצערי, איננה נגמרת רק בשיחות. ארצות-הברית מפעילה לחצים, מבטיחה הבטחות ובאה לפרוע את השטרות בדיעבד.

ראש הממשלה נתן לאחרונה הוראה: כל פעולה ביהודה, בשומרון ובעזה תדווח לארצות-הברית. והכוונה איננה לפעולה צבאית אלא להקצאת כספים לתשתיות אזרחיות. האם גם סוריה ומצרים מדווחות לארצות-הברית כאשר הן קונות עוד טיל "סקאד", כאשר הן קונות עוד טנקים, כאשר הן מתחמשות, כאשר הן מכינות אופציה גרעינית? מדובר אצלנו בהוצאות עבור תשתית אזרחית – גני

ילדים, מפעלים, כבישים, תשתית ביוב – וגם אם אין זה מוצא חן בעיניכם, גרים שם אזרחים יהודים כמוני וכמוכם, שחלקם אפילו יושבו שם על-ידי אותה ממשלה שחזרה היום לשלטון.

נכון שמיקום היישובים שעליהם מדובר איננו מתיישב עם מדיניות ארצות-הברית, אך האם זאת סיבה לקיפול דגלים? האם זאת סיבה לאיבוד הישות העצמית שלנו כמדינה?

עוד אני מדבר וכריסטופר כבר הציע לפרז, כמחווה, את הגליל המזרחי. ואני בטוח שהוא איננו עוצר שם.

קריאה:

גונן שגב (צומת):

היתה הצעה, שאם יהיה פירוז בצד הסורי, דהיינו אם הם לא יחזרו עם הצבא לרמה, יהיה פירוז גם בצד שלנו. פירוז בצד שלנו מסתמך על הגבולות שלפני 1967, שזה הגליל המזרחי. אין אפשרות אחרת, אולי אני לא מכיר את המפה.

אני חוזר לתהליך המדיני. אינני בא לשכנע לא את כבוד ראש הממשלה, גם לא את חברי הבית ממפלגות השמאל, שהם טועים טעות מרה בדברם על נסיגה מרמת-הגולן. אני כן מודיע לראש הממשלה ולשריו ולכל מפלגות הקואליציה, שהתהליך המדיני מוכיח יום אחר יום את צדקת הטענה, שלב-לבו של הסכסוך באזורנו הוא בעיית הפליטים, וכל זמן שלא תיפתר בעיה קשה זאת לא יהיה שום תוכן לכל הסכם שהוא. גם אם תחזירו את רמת-הגולן, יהודה ושומרון ותקבלו מכתבי שלום מכל מדינות ערב מסביבנו, ללא פתרון אותה בעיה תימשכנה פעולות הטרור, על אף הוויתורים מרחיקי הלכת בכל התחומים. ההבדל יהיה, שאז כבר לא תהיינה עוד מחוות כדי להוציא מהסל ולחלק, לא לארצות-הברית בעקיפין וגם לא למדינות ערב ולפלשתינים.

אני קורא לראש הממשלה שלא ללכת שבי אחר הממון האמריקני ואחר מנעמי הקואליציה, אשר מביאים אותו לאבד את הדרך שאותה הציג כדרכו אל מול פני האומה לפני הבחירות. אינני יודע מדוע אצה לכם הדרך בתהליך השלום, אבל אני חושב שמן הראוי לעצור, לעשות חושבים ולפנות לכיוון הנכון. אנחנו בעד שלום, רק שהשלום יביא אכן לפתרון של שקט באזורנו.

היו"ר ס' טריף:

תודה, חבר הכנסת שגב. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה, אחרון הדוברים. אחר כך ישיב שר החוץ.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר החוץ, חברי הכנסת, האירוע היום בבוקר בתל-אביב הוא אירוע מצער, המצטרף לגל של אירועים שמצטרפים למעגל הדמים באזור, במדינה. האירוע הזה מצער בכל המובנים, ומכאן אני רוצה לשלוח את תנחומי למשפחות האבלות ואיחולי החלמה לפצועים.

האירוע הזה בא להזכיר לנו עוד הפעם, שיש צורך לקדם את תהליך השלום כדי למנוע פיגועים נוספים, קורבנות נוספים משני העמים, יהודים וערבים, ישראלים ופלשתינים. ולצערי הרב, כל עוד המצב הקיים מתמשך, האלימות מתמשכת ונופלים קורבנות משני הצדדים, ורבים רבים מתוכם חפים מפשע, רבים מתוכם אזרחים. גם פלשתינים נהרגים וגם ישראלים נהרגים, ויש להביע את מלוא הצער על כך.

אבל בואו נדבר בכנות: כריסטופר עזב כאשר השרה אווירה יותר אופטימית באזור הזה, תקוות שאפשר לקדם את תהליך השלום, שאפשר להביא לפריצת דרך. הוא הביא הצעות, הצעות שאנחנו קיוונו שממשלת ישראל תקבל אותן, שבמסגרתן אפשר להביא לפתרון צודק של שאלת המגורשים, שיבטיח את החזרת המגורשים, אי-נקיטת צעדים של גירוש בעתיד וגם מחוות ישראליות.

גון שגב (צומת):

ואז יהיה שלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אלה יכולים לדרבן לקידום תהליך השלום, יכולים ליצור אווירה יותר טובה בשני הצדדים, וזה מה שאנחנו זקוקים לו היום, כאשר המצב הולך ומתדרדר.

רפאל איתן (צומת):

במה היתה האווירה יותר טובה לפני הגירוש?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

האווירה לא היתה טובה לפני הגירוש, והיא התדרדרה אחרי הגירוש. לפחות היה תהליך שלום מתמשך, והגירוש המטופש הזה הפסיק את תהליך השלום. גם המינימום שהיה נפסק.

גונן שגב (צומת):

— — — מקדם את תהליך השלום?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

החזרת מיידיית של המגורשים תוכל להשרות אווירה טובה יותר באזור ותאפשר ישיבה ליד שולחן המשא-ומתן.

רפאל איתן (צומת):

החזרת המגורשים לג'באליה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

להחזיר את המגורשים לבתיהם, למשפחותיהם, למולדתם.

רפאל איתן (צומת):

אני שואל, האם לג'באליה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם לג'באליה.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

מה יש לך נגד ג'באליה?

תופיק זיאד (חד"ש):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

להעביר את המגורשים שהוצאו מג'באליה לג'באליה. אני מבין אותך, אני מבין אותך.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שכל אחד יחזור לביתו, למשפחתו ולמולדתו. הוכח כמה הצעד הזה היה צעד מיותר, מטופש, בלתי אמין, שלא הועיל לשום צד, גם לא הועיל לביטחון מדינת ישראל. כבר כמה חודשים מתעסקים רק בדבר אחד: הגירוש, הגירוש והמגורשים, וזה גורם להקצנה בשני הצדדים.

אני יודע שהימין הישראלי לא רוצה להחזיר מגורשים, אבל אני מדבר אל ממשלת ישראל, אל ראש הממשלה, אל שר החוץ ואל הקואליציה, שאומרת: אנחנו רוצים לקדם את תהליך השלום. אם כן, למה לא להחזיר את כל המגורשים ומיידית? למה לעכב את התהליך? ואתם יודעים שלא יהיה תהליך שלום כל עוד לא הגיעו שני הצדדים להסדר שיבטיח את החזרת כל המגורשים.

אני אומר את הדברים הללו בכנות, כיוון שאתם יודעים שלא יהיה שום צד פלשתיני, לא תהיה משלחת פלשתינית שתוכל לשבת ליד שולחן המשא-ומתן ולדבר שלום בלי החזרת המגורשים או הסדר עם הפלשתינים, שיבטיח את החזרת כל המגורשים. ואתם יודעים בביטחון מלא, שלא תופיע שום משלחת ערבית, לא סורית, לא ירדנית ולא לבנונית, שתשב ליד שולחן המשא-ומתן, בהעדר המשלחת הפלשתינית. תבינו זאת. למה לכם לבוא ולטייח, למרוח את הדברים, לשקר למדינת ישראל ולעולם כולו ולומר: "סוריה תופיע בלי הפלשתינים"? סוריה לא תופיע ללא הפלשתינים, ירדן לא תופיע ללא הפלשתינים, לבנון לא תופיע ללא הפלשתינים – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה אתה מהלך עלינו אימים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אומר שצריך להחזיר את כל המגורשים ולהבטיח שלא יהיה שימוש בצעדים דרסטיים כאלה, מטופשים, כמו הגירוש. מי שרוצה להעניש – יש לו כל הכלים, והוא צריך להשתמש בכלים המשפטיים ובמכונת הצדק האמיתי.

מה שאנחנו צריכים היום זאת מדיניות מפוכחת, נועזת, אמיצה, לא לפחד מהימין. כל מה שתעשו, הימין הזה לא יתרצה. כל צעד שלא תעשו, הם תמיד יתקיפו את הממשלה הזאת – – –

קריאות:

— — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

הרי אתה תומך בממשלה הזאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לכן, אל תפחדו מהצעדים הללו, אל תפחדו מהצעקנים הללו, אל תפחדו מחברי כנסת צעקנים, שאינם מבינים מה הולך סביבם, כמו חבר הכנסת שגב גזן – –

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— – ואחרים, לא לפחד מהאנשים הללו, אלא לאזור אומץ לב ולומר: צריך לדבר שלום, לגלות גמישות ולדבר עם הפרטנר הפלשתיני בעל היכולת ובעל אומץ הלב, שקיבל את נוסחת מדריך לשני שלבים, הסדר ביניים והסדר קבע, וזה נקרא: אש"ף; אש"ף המתון, הפרגמטי, המעשי, אשר מוכן להגיע היום להסדר שלום עם ישראל, ואשר זוכה להכרה בין-לאומית ולתמיכה כלל-ערבית.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, אנא תסיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

עליכם לדעת, שהיום העולם הערבי כולו – – –

רפאל איתן (צומת):

מה עם זכות השיבה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אתה רק נותן לו להאריך את דבריו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זכות השיבה לפלשתינים במולדתם, במדינתם העצמאית, היא מדינת ישראל, כפי שיש זכות שיבה לעם היהודי במדינת ישראל.

רפאל איתן (צומת):

למה לא – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני אומר לך שזה ההסדר שאתה זקוק לו, אני זקוק לו, שני העמים זקוקים לו – – –

רפאל איתן (צומת):

– – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מדינה ליד מדינה, ועם ליד עם. מדינה פלשתינית – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— בגדה המערבית וברצועת-עזה, שתחיה בשלום עם מדינת ישראל. זה הפתרון היחיד שיש לו סיכוי להתקבל ולהחזיק מעמד. מי שחולם באספמיה וחושב שהערבים יגיעו להסדר של שלום עם ישראל וייתנו את הגולן, את דרום-לבנון ושטחים מהגדה ומהרצועה, או כל הגדה והרצועה, הוא איננו מבין על מה שהוא מדבר. הרי כל הסכסוך היה על השטחים הכבושים, ולכן צריך לקדם את תהליך השלום הנוכחי —

היו"ר ס' טריף:

תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— על בסיס של הסכם, שיתבסס על הסדר ביניים —

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, נא לא להפריע, הוא מסיים את דבריו עכשיו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— והסדר קבע, שיבטיח הקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני, אני מסיים.

היו"ר ס' טריף:

הכנסת קבעה זמן, עברת אותו, נתתי לך גם זמן עבור ההפרעות, אני מבקש.

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דיין.

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת. אני מבקש ממך. חברי הכנסת. תן להם להירגע. חבר הכנסת דיין, אולי תירגעו קצת שם? חבר הכנסת חאג' יחיא, אני מבקש – – –

קריאות: – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיאד, אני מבקש מכם. אני פונה אליכם ואתם לא שומעים. אינני מבין זאת, באמת. אני מבקש ממך משפט סיום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני רוצה לסיים את דברי בקריאה לממשלת ישראל לגלות גמישות יתר כלפי הפלשתינים במיוחד, וכלפי העולם הערבי, לבוא עם הצעות גמישות יותר, מעשיות יותר, לא שלישי אוטונומיה, כפי שאתם מציעים, אלא הצעות רציניות, כיוון שמה שאתם מציעים היום זאת נסיגה לגבי קמפ-דייוויד, לגבי מה שהציע מנחם בגין, זיכרוננו לברכה. אתם מציעים היום הצעות, שיש בהן נסיגה מקמפ-דייוויד, ולכן אין סיכוי שהצעות כאלה תתקבלנה.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תעזו להגיש הצעות מעשיות יותר, מפוכחות יותר, וכך יגבר הסיכוי להשגת הסכם שלום שיבטיח קץ לשפיכות הדמים באזור, הסכם שלום שייתן תוצאות פוריות, מעשיות וטובות לשני העמים. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה.

רפאל איתן (צומת):

היו"ר ס' טריף:

רבותי חברי הכנסת.

רפאל איתן (צומת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מאמין במה שאני אומר – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, אני לא מרשה לך להשיב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – ואני מאמין שזה מה שיהיה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, נתתי לך מעל ומעבר. אני מבקש ממך. אני מבקש מחברי הכנסת לשבת. אדוני שר החוץ, אני מזמין אותך להשיב. כבוד שר החוץ, מר שמעון פרס, ישיב לחברי הכנסת. אדוני סגן השר.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני יודע שכל הבית, כמו כל בית ישראל, מזועזע מהרצח הנורא והנפשע שאירע הבוקר בחוצות תל-אביב. אני יכול להגיד בשם הממשלה, שננקוט את כל האמצעים האפשריים להעניש את האשם ולמנוע מעשים כאלה גם בעתיד.

עם זאת, עם הפעולה כנגד הטרור אנחנו לא נזוז כהוא-זה מהמדיניות להביא להסדר של שלום במזרח התיכון. אנחנו יודעים שההסדר לשלום צריך לחצות שדרה קשה מאוד של מעשי התנכלות, רצח ושפיכות דמים מצד אלה המתנגדים לראות שלום במזרח התיכון, ואני מתכוון לצד הזה בקרב השכנים הערבים שלנו.

אני רוצה לשלוח תנחומים למשפחות השכול ולאחל החלמה שלמה לפצועים.

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת אברהם פורז, שמי שמציע היום פתרון כולל, פתרון קבע, עם הפלשתינים, מציע להפסיק את המשא-ומתן עם הצד הפלשתיני. ברור שאם נתחיל היום לדון על מפת קבע בינינו לבין הפלשתינים נגיע אחת-ושתיים לאי-הסכמה גמורה במצב הקיים היום, באקלים השורר היום באזורים האלה. על כן הצענו, ואני שמח שגם הליכוד הציע זאת אפילו קודם לכן, לא להתחיל במפה אלא להתחיל בלוח, בלוח של מועדים, ובלוח של סמכויות. על כן הצענו לפלשתינים מה שנקרא: אוטונומיה, כלומר פרק זמן של חמש שנים כדי לשנות את האקלים הקיים בשטחים,

ובמשך פרק הזמן הזה ייערך מסע מהמצב הנוכחי לעבר מצב חדש, שבו תינתנה לפלשתינים סמכויות חשובות ביותר בתחום הניהול העצמי.

אני מודה שלוח איננו מפה, ואני מודה שאוטונומיה איננה עצמאות, הם חסרים את הבהירות שיש לעצמאות או שיש למפה, אבל יש להם היתרון של שינוי פני הדברים, וזאת המטרה העיקרית היום במשא-ומתן עם הפלשתינים.

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת אלי דיין, שאני מזדהה עם רוב הדברים שהוא אמר, שהפילוסופיה של ניהול משא-ומתן היא כדלקמן: אנחנו רוצים להגיע למשא-ומתן כולל, כלומר למשא-ומתן עם כולם, כלומר למשא-ומתן על כל הנושאים, אבל אין בדעתנו להתנות משא-ומתן אחד במשנהו. אין בדעתנו לקשור באזיקים את המשא-ומתן עם הסורים במשא-ומתן עם הפלשתינים. מי שיקשור משא-ומתן אחד בשני בעצם יגרום לכך, שכל סרבן יקבע את קצב ההתקדמות במשא-ומתן. על כן אנחנו רוצים להגיע לשלום עם כולם, לנהל משא-ומתן עם כל אחד לחוד, ולהתקדם בכל מקום שאפשר.

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת משה קצב, ואני אומר לו בכל הרצינות, מה קרה לכם? הייתם אקטיביסטים, הייתם ביטחוניסטים, לאן התדרדרתם? – לא התדרדרנו לשום מקום. אני מרגיש את עצמי היום אקטיביסט וביטחוניסט כמו שהייתי אז, רק ניצבו בפנינו בעיות חדשות, ואני לא שמעתי כיצד חבר הכנסת משה קצב מתכוון לענות עליהן.

היתה תקופה, בביטחון, שחשבתי שצריך להקים מפעלים מסוימים. תודה לאל שהקימונו. הם נתנו לנו יתרון וייתנו לנו כושר הרתעה ממדרגה ראשונה. עכשיו אני שואל את עצמי שתי שאלות: בעולם, לא רק במזרח התיכון, שיש בו טילים, ובעולם שיש בו נשק לא-קונבנציונלי, מהי התשובה, לא רק אצלנו – מהי התשובה הקיימת בעולם כולו? אי-אפשר לברוח מזה. נכון שיש בעיות הבוקר ברחוב-העלייה, וצריך לטפל בהן, נכון שיש סכנה של פלישה, וצריך לטפל בה; מה התשובה לעולם שהשתנה תכלית שינוי? אני שואל מבחינה ביטחונית, וזה לא ויכוח בין ביטחוניסטים ללא-ביטחוניסטים. אני אומר שנגד טילים אין תשובה הגנתית במסגרת גבולות של מדינה אחת.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אתה טועה.

שר החוץ ש' פרס:

אתה חושב אחרת.

עוזי לבדאו (הליכוד):

ישראל מפתחת את ה"חץ" כדי לתת תשובה – על מה? אתה צריך להסביר.

שר החוץ ש' פרס:

ה"חץ" הוא הישג ממדרגה ראשונה. יש לי ספק אם יש איזו סיסטמה שתמנע במאה אחוז חדירה של טילים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, אני מבקש ממך. אי-אפשר להפריע. אתה העלית נקודה והשר משיב עליה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

אין היום — — —

רפאל איתן (צומת):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת רפאל איתן, אני אגיע למסקנה. אל תדאג.

אין היום בעולם מערכת נשק נגד טילים. כאשר היא תהיה, אנחנו נהיה בין הראשונים לרכוש אותה או לייצר אותה. היום אין. ה"פטריוט" איננו תשובה. ראינו את זה במלחמת המפרץ. לשום מדינה בעולם אין היום תשובה מוחצת כוללת נגד סכנת הטילים. על כן הולכים — — —

רפאל איתן (צומת):

ואילו היתה תשובה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

כדי שתהיה תשובה בעוד עשר שנים – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, בבקשה ממך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כבוד השר נכנס לוויכוח – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אתה לא נואם עכשיו. די.

שר החוץ ש' פרס:

ועל כן צריך לחפש את התשובה האמיתית. התשובה האמיתית היא בהחלט בהגנה אזורית, נוסף על הגנה לאומית; כלומר, בהסדרים אזוריים. בעיני, השלום הוא חלק ממערכת הביטחון; לא במקום מערכת הביטחון, כמו שמערכת הביטחון איננה במקום השלום.

רפאל איתן (צומת):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

היום אנחנו זקוקים לשני הדברים, ולא רק לאנשים החושבים במושגי האתמול. כל חיי במערכת הביטחון הסתכלתי קדימה וראיתי דברים נכון. גם היום אני מסתכל קדימה, אינני מתרשם ממומחי האתמול וממומחי השלשום, שאינם מוכנים להסתכל במציאות החדשה בעיניים בהירות ולהסיק מסקנות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מדבר כמי שהציע להפציץ את הכור...

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש ממך. שר החוץ שמע את כל הנואמים בקשב רב. אי-אפשר להפריע לו בצורה עקבית. אני מבקש ממך להפסיק להפריע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הוא צוחק עלינו.

שר החוץ ש' פרס:

דבר שני. בתקופה של נשק לא-קונבנציונלי – אין נשק נגד נשק לא-קונבנציונלי, לא לרוסים, לא לאמריקנים. זה הביא להסכם גלובלי על בקרת נשק, על הקטנת מחסני נשק, על הליכה אחורה. עכשיו מתברר שיש גם לרוסים וגם לאמריקנים מחסנים שבהם עשרות אלפי טונות של נשק גזים, שכדי להשמיד אותו צריך להוציא מיליארדים של דולרים.

התשובה לנשק לא-קונבנציונלי היא גם בצבא סדיר אבל גם בהסדר מדיני. ועל כן, בעולם חדש, מי שרוצה להיות ביטחוניסט ומי שרוצה להיות אקטיביסט – יתייחס לשאלות של ימינו ולא לשאלות של אתמול.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גונן שגב (צומת):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת גונן שגב וחבר הכנסת לנדאו. חבר הכנסת שגב, אתה דיברת שש דקות, לא ייתכן שתפריע. חבר הכנסת לנדאו, אני כבר לא יודע מה להגיד לך. אי-אפשר להמשיך כך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני רוצה לעזור לשר פרס להגיע לרמה רצינית. זה לא הולך.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אל תאלץ אותי לקרוא אותך לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

האמריקנים והרוסים הגיעו לאותן מסקנות. רוסיה שמעה לאנשים קיצונים והשקיעה 70% מכוחה בתעשייה הביטחונית. זה לא הועיל לה לא מבחינה ביטחונית ולא מבחינה כלכלית. היא הלכה אחורה מכל מה שעשתה ב-75 השנים האחרונות.

חבר הכנסת משה קצב, ידידי היקר, הליכוד עשה ויתורים מפליגים לפלשתינים. כל הכבוד לליכוד. אגיד לך במה. היה ויתור מפליג, שחבר אחד בליכוד לא הסכים לו בשום פנים ואופן, אבל הנהגת הליכוד עשתה ויתורים, התייצבה כפי שצריך, באומץ לב, ואני משבח אותה מאוד על כך. חבר הכנסת אריק שרון אמר שלא צריך להיכנס למשא-ומתן אלא בתנאי שהפלשתינים יפסיקו את הטרור. הנהגת הליכוד אמרה שאין תנאי כזה. זה ויתור מפליג. כל הכבוד לכם. אתה היית חבר ממשלה, עשית ויתור מרשים מאוד בכיוון הנכון. למה אתה מדבר על ויתורים מצדנו?

שנית, הליכוד הכיר בפועל באש"ף. אתם לא יודעים למי המשלחת הזו כפופה? אתם לא יודעים עם מי המשלחת הזו מתייעצת? מה אתם רוצים מאתנו, שנהיה פורים כל הזמן, נשף מסכות לעיני הנוער והעם? אתם לא יודעים ממי היא מקבלת הוראות? הלכתם כמו ילדים טובים, ויתרתם, עצמתם עיניים.

משה קצב (הליכוד):

כשר חוץ בממשלה, אתה תומך במשא-ומתן עם אש"ף?

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה התשובה שלך על הטרור?

שר החוץ ש' פרס:

אני לא חייב לענות.

דבר שלישי. כל הכבוד לכם. שר החוץ של ממשלת הליכוד כתב מכתב לאמריקנים והתחייב לדווח על כל בית שתבנו ביהודה ובשומרון. כל הכבוד לכם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה לא נכון.

דן תיכון (הליכוד):

מותר לשאול – – –

היו"ר ס' טריף:

אסור לשאול שאלות. אני מבקש שקט. חבר הכנסת דן תיכון, חכה.

דן תיכון (הליכוד):

גם על דירות בגילה בירושלים – – –

שר החוץ ש' פרס:

דבר רביעי. הליכוד הלך לוועידה בין-לאומית אף-על-פי שהוא נאם נאומים חוצבי להבות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גם זה לא נכון.

שר החוץ ש' פרס:

מה היתה ועידת-מדריד? אני אומר לך, יוצא מן הכלל מה שהליכוד עשה. אני רוצה להזכיר לך, שגם ההתחייבות לפלשתינים, TO THE PALESTINIAN PEOPLE – לעם הפלשתיני, זה נוסח קמפ-דייוויד. זה שאתם רציתם לרמות את התושבים בישראל – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה זה בעברית?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

משה קצב (הליכוד):

יש הבדל בין אוכלוסייה לבין עם.

דוד צוקר (מרצ):

PEOPLE זה עם.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת דוד צוקר ומשה קצב, זה לא דו-שיח כאן.

שר החוץ ש' פרס:

יתר על כן, נאמר בקמפ-דייוויד, שהעם הפלשתיני רשאי להשתתף – – –

משה קצב (הליכוד):

מה אתם עושים היום כדי להילחם בטרור? זאת השאלה. הליכוד הפסיד בבחירות, אתם ניצחתם, מה אתם עושים כדי להילחם בטרור?

שר החוץ ש' פרס:

כשאני אחפש עצות איך לא להפסיד בבחירות, אפנה אליך. ברגע זה הוויכוח הוא מדיני. אני משיב לך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הטרור גבר בגללכם.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד עוד דבר לזכותו של הליכוד. חבר הכנסת משה קצב אמר: שיראו לנו את כל הדוקומנטים מה האמריקנים כתבו לפלשתינים. לזכותו של הליכוד, עוד הפעם, מאוד יפה מצדו, ערב הסכם מדריד שר החוץ האמריקני כתב מכתב לפלשתינים. אין לכם שום העתק מן המכתב הזה. אתם לא יודעים מה כתוב שם. לא סיפרו לכם.

משה קצב (הליכוד):

יודעים.

שר החוץ ש' פרס:

לא אמרו לכם. אתם הלכתם שוב, זה טוב מאוד, כמו ילדים טובים הלכתם למשא-ומתן – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש להם קשרים – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, גם אתה מתחיל עכשיו?

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת משה קצב הטיל עלינו אימה: כריסטופר. אגב, חבר הכנסת זיאד, זה לא כריסטופר קולומבוס. שמו וורן כריסטופר.

תופיק זיאד (חד"ש):

אתה חושב שאני לא יודע?

שר החוץ ש' פרס:

אומרים ש"מיטב השיר כזבו". היות שאתה משורר – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

לא לך. את זה אני אומר לחברי הכנסת. רציתי להסביר להם שאתה לא קולומבוס אלא כריסטופר. קולומבוס בא מאמריקה וכריסטופר בא מנצרת, זה ההבדל. כריסטופר זה כריסט, זה ישו.

חבר הכנסת משה קצב לוחם להיות ראש האופוזיציה, אני מבין את המרץ שהוא השקיע בנאומו. הוא אומר דבר כזה: וורן כריסטופר אמר שאמריקה תמלא תפקיד יותר פעיל. שומו שמים, תראו לאן ממשלת רבין הגיעה, אנחנו מסכימים שאמריקה תמלא תפקיד יותר פעיל, תהיה שותפה מלאה.

חבר הכנסת משה קצב, מי ישב בקמפ-דיוויד לילות כימים בלי רשות לצאת משם, ונשיא ארצות-הברית הלך מצד אל צד ואמר לכל אחד מה עליו לעשות? אנחנו? על מה אתה מדבר בכלל? הלוא אם היתה דוגמה – – –

משה קצב (הליכוד):

מה ההשוואה בין מצרים לבין ירדן וסוריה?

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת משה קצב, אני אומר את זה לשבח. אני רוצה לומר את זה לשבח של מר בגין, עליו השלום. הוא ישב בקמפ-דייוויד – – –

משה קצב (הליכוד):

יש הבדל כשיושבים עם ראשי מדינות – – –

שר החוץ ש' פרס:

עם ראשי מדינות זה בסדר?

משה קצב (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

זה רק עניין של דרגות? אם אמריקה תמלא תפקיד כמו זה שמילאה בקמפ-דייוויד, ברמה יותר גבוהה, זה בסדר? אני מבין שאתה מערער על הרמה; על מה אתה מערער? על הרמה או על ההתערבות?

משה קצב (הליכוד):

יש הבדל גדול – – –

שר החוץ ש' פרס:

תמיד יש הבדל גדול, רק שקשה להסביר אותו.

משה קצב (הליכוד):

היו סיכומים, אתם נסוגים מהסיכומים.

שר החוץ ש' פרס:

אין הבדל גדול. אין אפילו הבדל קטן.

אני רוצה להבהיר לחברי הכנסת מה אמר מזכיר המדינה האמריקני בעניין תפקידה של ארצות-הברית, מה כן, מה לא. הוא אמר: ארצות-הברית תהיה שותף מלא; הוא אמר: ארצות-הברית תמלא תפקיד יותר פעיל. אבל הוא אמר עוד: ארצות-הברית לא תהיה ARBITER ולא תהיה MEDIATOR, היא לא תהיה בורר ולא תהיה מתווך. זה, לפי דעתי, נותן את המסגרת הנכונה. אנחנו מעוניינים בהחלט שארצות-הברית תהא שותף מלא. שותף מלא למה, לשלום?

עיתונאים אמריקנים שאלו אותי בנושא הזה: מה דעתך על זה שמזכיר המדינה אומר שהוא רוצה להיות שותף מלא לכם? אמרתי: בסדר גמור, שותפות זו שותפות, הוא שותף מלא שלנו, אנחנו שותף מלא שלהם. הלוא שותפות היא דבר הדדי. ברגע שהוא אומר שאנחנו שותפים מלאים, זו עסקה הדדית; הוא אלינו, אנחנו אליו. זה לא רע כל כך. אם אני צריך לבחור לי שותף, מה רע בשותף אמריקני? לשותף הטוב ביותר – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

גונן שגב (צומת):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

ארצות-הברית הודיעה, ואני מאמין לה, שהיא לא תכפה פתרון. ארצות-הברית הודיעה, שהיא לא תחמיץ הזדמנות כדי לקדם את עניין השלום. ואם השלום הוא אינטרס משותף, 'בורך האינטרס המשותף. בהחלט כן.

רפאל איתן (צומת):

תתכונן לעזוב את שיח'-מונס.

שר החוץ ש' פרס:

רפול, אל תבהיל אותי. בחיך. אין שום סכנה לשיח'-מונס. אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת איתן, אין שום סכנה שמישהו מאתנו אפילו יחזור לגבולות 1967. אבל לא הייתי רוצה שאנשים בעלי הכוונות הטובות ביותר יובילו אותנו למצב חסר מוצא כמו ביוגוסלביה. גם את זה לא הייתי רוצה. אני מדבר על עם שיש לו עקרונות. יש לו לא רק ארץ אלא גם מורשת. העם שלנו מעולם לא היה עם כובש, העם שלנו מעולם לא היה עם שליט, ואי-אפשר בשם ארץ לשנות דרך; אי-אפשר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה הדברים האלה?

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת – – –

רפאל איתן (צומת):

אין חלקים של מדינה.

שר החוץ ש' פרס:

אני לא מדבר על חלקים של מדינה. אני מדבר על עם, לא על מדינה. אין ארץ ריקה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תדבר על הגליל.

שר החוץ ש' פרס:

רצועת-עזה איננה ארץ ריקה. אין ארץ ריקה ששמה עזה. רצועת-עזה היא 360 קילומטרים רבועים, שחיים בהם 750,000 תושבים.

רון נחמן (הליכוד):

למה אתה מכנה את עצמנו כובש?

שר החוץ ש' פרס:

צפיפות פי עשרה מזו הקיימת בישראל.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה שטויות.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש ממך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הוא לא יודע מה הוא מדבר.

רון נחמן (הליכוד):

זה חמור מאוד.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש להתאפק.

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

גם אם זה לא נעים לך, תשמע בשקט.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש.

שר החוץ ש' פרס:

ישראל נכנסה לשטחים לא כדי לכבוש, אלא כדי – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

היא נכנסה לגליל ב-1948 כדי לכבוש?

שר החוץ ש' פרס:

— — — אלא כדי להתגונן. היא נכנסה מפני שהיא הותקפה. היא נכנסה בצדק.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לירושלים נכנסו כדי לכבוש? שהשר ישיב. יש לומר את שני הצדדים.

שר החוץ ש' פרס:

זאת לא סיבה שאנחנו נספח לתוכנו 2 מיליוני תושבי פלשתינים שאינם רוצים לחיות אתנו, ודאי לא תחתינו, ואנחנו ניצור מצב שאין לו מוצא.

משה פלד (צומת):

הם לא רוצים לחיות בעזה. חצי מיליון מהם לא רוצים לחיות בעזה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, סיימת?

שר החוץ ש' פרס:

אני לא באתי לספק את מה שהם רוצים. אני באתי להסביר מה רצוי לנו. אני לא נציג של אף אחד אחר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תסביר מדוע גואה הטרור.

קריאה:

אתם אשמים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אני איאלץ להוציא אותך מהאולם. אני מבקש ממך.

שר החוץ ש' פרס:

תסתכל על המצבות בארץ ואז תבין איך מתחלק הטרור.

גונן שגב (צומת):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שגב. חבר הכנסת הירשזון.

משה קצב (הליכוד):

אולי שכחת, אבל שר הביטחון בשבע מתוך תשע השנים האחרונות היה יצחק רבין.

שר החוץ ש' פרס:

אני לא שכחתי שום דבר. אני יודע על ממשלה שיש לה אחריות קולקטיבית. ואם גם הוקצב לך מקום בתחבורה ולא בביטחון, אתה נושא ממש באותה אחריות כמו שר הביטחון.

משה קצב (הליכוד):

מה אתה מדבר על מצבות?

שר החוץ ש' פרס:

כל מלה שתגיד נגדו, אתה נושא באחריות, כמוני, כמוך. גם במלחמה בטרור. אין דבר כזה, אין חיים כאלה. אתה לא תגור ברשות הנמלים ואחרים יגורו ברשות הביטחון.

רפאל איתן (צומת):

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתם הקמתם – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שקט באולם. חבר הכנסת זיסמן, אתם לא עוזרים לי. אני אוציא מן האולם.

שר החוץ ש' פרס:

טרור היה בכל התקופות.

בעניין רמת-הגולן – הביקורת היתה כל כך קשה. אני לא יודע, אבל ראיתי שמי שהיה מזכירו של מנחם בגין, עליו השלום, הופיע בטלוויזיה והעיד עדות מפיו של מנחם בגין בעניין נכונות לוותר ברמת-הגולן.

רון נחמן (הליכוד):

קדישאי אמר דבר אחר.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, אני קורא אותך לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

אם אתה מדבר על רושם כלפי העולם, לצטט דבר כזה מפיו מנחם בגין – אחר כך קמו גם חברי ליכוד ממלאי תפקידים ואמרו שתמורת שלום הם מוכנים לרדת מכל רמת-הגולן.

רפאל איתן (צומת):

הם ירדו מהשלטון.

משה קצב (הליכוד):

אף אחד לא אמר את זה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת קצב.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מתי זה נאמר?

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת קצב מנה שורה של מחוות שעשינו כלפי הפלשתינים. אני גאה בהן. אני גאה על כך שאנחנו מרשים בחירות ללשכות מסחר, לארגוני וולונטריים שונים. מה רע לך מזה? מה מציק לך? אני לא מבין.

יוסף בא-גד (מולדת):

בתנאי שיפסיקו את הרצח.

שר החוץ ש' פרס:

אני בטוח שאתה היית רוצה להיות במפלגה שמרשים בה בחירות חופשיות, חשאיות. נדמה לי כך. מדוע מה שנכון לגבי המפלגה שלך לא נכון לגבי כל החיים הפוליטיים?

יוסף בא-גד (מולדת):

במולדת יש שלום ודמוקרטיה.

קריאות:

— — —

משה קצב (הליכוד):

לא הזכרתי בחירות.

שר החוץ ש' פרס:

בעשר המחוות הנוראות שהזכרת, אמרת — — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דן תיכון, נא לשבת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הם עשו הרבה ויתורים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הם עשו הרבה ויתורים.

שר החוץ ש' פרס:

אני ציינתי את הוויתורים שהליכוד עשה. חופש פעולה פוליטי, מצמצמים את הצנזורה — מה רע לך מזה? אלוהים.

משה קצב (הליכוד):

שהעיתונות מסיתה לטרור. צריך לצמצם – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

אם אתם ממשיכים את מדיניות הניהול – – –

שר החוץ ש' פרס:

אני אגיד לך מה הבעיה עם הליכוד. הליכוד, לפי עדות עצמו, רצה לנהל משא-ומתן בלי להגיע לסיכום. זו בעצם היתה המדיניות. אילו ניהלו משא-ומתן בלי להגיע לסיכום – הירח לא היה נעצר בעמק-איילון והיישוב הערבי היה מוסיף לגדול ואנחנו בעצמנו היינו מגלים בתוך הארץ מצב בלתי אפשרי.

אני רוצה להגיד עוד דבר לחבר הכנסת משה קצב: מה רע שנותנים לנציג הקהילייה האירופית לפעול בשטחים ולהשקיע בהם? מה אתה רוצה?

משה קצב (הליכוד):

הכרה דיפלומטית.

שר החוץ ש' פרס:

נו, אז מה? נותנים הכרה דיפלומטית לאיש, לא לשטח. אני לא מבין שום דבר.

משה קצב (הליכוד):

עם כל הכבוד, ביהודה ובשומרון אתה נותן מעמד דיפלומטי לסוכן זר?

שר החוץ ש' פרס:

אגב, אתם התחלתם את המשא-ומתן הזה, ותברכו. לפי דעתי, יש עניין לכולנו להעלות את רמת החיים בשטחים.

רון נחמן (הליכוד):

גם של היהודים.

שר החוץ ש' פרס:

של כולם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

שאלו אותך – – –

שר החוץ ש' פרס:

יש לנו עניין להעלות את רמת החיים של כולם בשטחים.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת נחמן ולנדאו.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא לא מתייחס.

משה פלד (צומת):

זה בניגוד מוחלט למה שאמר אתמול ראש הממשלה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, נא לשמוע את התשובה.

משה פלד (צומת):

ראש הממשלה אמר אתמול – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת פלד, אני לא מרשה לך לנאום כאן עכשיו.

משה פלד (צומת):

זה בניגוד מוחלט – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך להירגע. בבקשה, אדוני השר.

רון נחמן (הליכוד):

שאלתי שאלה חשובה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נחמן, שמענו אותך. אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

רון נחמן (הליכוד):

אני מבקש לקבל תשובה. אסור לקבל תשובה בכנסת הזאת?

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש לשתוק. אתה לא יכול להמשיך כך.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת תופיק זיאד, שלא הוא, עם כל הכבוד לו, יכול לדבר בשם הסורים או בשם הירדנים, ואפילו לא בשם הפלשתינים. מה אני יכול להגיד או מה אתה יכול לעשות – –

גונן שגב (צומת):

לא הייתי מתחייב במאה אחוז.

שר החוץ ש' פרס:

– – כאשר שר החוץ של סוריה, שרע, אומר במסיבת עיתונאים, שהוא איננו קושר את החזרה למשא-ומתן בעניין המגורשים. זה לחוד וזה לחוד. מה אני יכול להגיד? – שהירדנים אינם קושרים, אפילו הלבנונים אינם קושרים זאת האחד בשני.

מיכאל איתן (הליכוד):

במה הוא כן קושר? בנסיגה מכל הגולן?

נעמי חזן (מרצ):

– – –

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מבקש לשמור על שקט. חבר הכנסת מיכאל איתן, מה קורה כאן? אתם לא יכולים להתאפק דקה?

שר החוץ ש' פרס:

אני בהחלט יכול להבין את הדילמה הפלשתינית. מצד אחד הם רוצים להיענות למה שהם מעריכים, שזו דעת הקהל במגזר הפלשתיני; מצד אחר הם לא רוצים להופיע כמקבלי הוראות מה"חמאס". אני לא בטוח שאתה מדבר בשמם כאשר אתה מציע שנקבל את הדיקטט של ה"חמאס". הגירוש היה

מסר חזק ודרמטי ל"חמאס", שניסה להרוג את השלום, לרצוח את המשא-ומתן, לרצוח את מנהלי המשא-ומתן, שישראל לא תסבול זאת. המסר הזה נמסר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

עשיתם כבר משהו טוב ואתם גם תחזירו אותם.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת תופיק זיאד, אני, כמוך, בעד שלום כולל עם כולם, שלום שיפתור את כל הבעיות. אין שלום אחד קשור באזיקים לשלום אחר, אחרת לא יהיה שלום. אילו התנינו את עניין השלום עם מצרים בשלום עם מדינה אחרת – לא היה שלום עם מצרים ולא היה דבר. טוב שכל דבר יתנהל בפני עצמו, וגם הגענו להישגים לא מבוטלים.

תופיק זיאד (חד"ש):

שלום יציב וכולל.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיאד, זו לא שעה של נאומים.

תופיק זיאד (חד"ש):

ברוח טובה.

היו"ר ס' טריף:

ברוח טובה, אבל לא כאן במליאה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת זבולון המר – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אחד מהחבר'ה שלכם, התומכים של הקואליציה. חבר'ה כמוהו יילחמו בטרור...

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת לנדאו וזיאד, אני מבקש שקט.

תופיק זיאד (חד"ש):

תשתיק אותו ---

אברהם הירשזון (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת הירשזון, חבר הכנסת זיאד, אני קורא את שניכם לסדר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת הירשזון, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להתייחס לדבריו של חבר הכנסת זבולון המר. בא הנה לבקר מזכיר המדינה – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

חבר הכנסת לנדאו עושה מעצמו אפטרופוס של הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיאד, אני מבקש ממך. תנו לשר החוץ לסיים את דבריו.

שר החוץ ש' פרס:

בא לבקר כאן ביקור ראשון מזכיר המדינה של אדמיניסטרציה חדשה בארצות-הברית. אני חושב שביקורו הוכתר בהצלחה, בין היתר מפני שדרכו היתה זרועה באמינות שאיננה ניתנת לערעור. למשל, אנחנו יודעים בוודאות, שגם בכל הבירות הערביות שהוא ביקר בהן הוא אמר, שאין בדעתו לבקש כהוא-זה תוספת להסדר שהיה בין ישראל לבין ארצות-הברית בעניין המגורשים. כך היה בביקורו בארצות ערב, ואני משיב לך, וכן היה גם בביקור כאן. הוא לא ביקש להוסיף דבר. היה הסכם, ההסכם סגור, ולא נתבקשנו לעשות מעבר לזה בתחום המסגרת הזאת דבר שהוא.

דבר שני, אין כאן שום מדיניות של "סלאמי". היתה פעולת גירוש. מעולם לא התכוונו, שפעולת הגירוש תפסיק את המשא-ומתן לשלום. אנחנו יודעים שיש כאן דברים סותרים: מצד אחד, למנוע משוללי השלום לבצע את זממם; מצד אחר, לא להפסיק בפועל את תהליך השלום כתוצאה מהניסיון שלהם.

אני שוב משיב לך, אין שום שיחות חשאיות – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא ייתכן, הוא מדבר חצי שעה. זה בניגוד לתקנון.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שוברים את השיא של חבר הכנסת מיכאל איתן.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אני שומר על הזמן ועל כבוד כולם. גם על קריאות הביניים שלכם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני פשוט מפחד שהוא ישבור לי את השיא.

היו"ר ס' טריף:

הוא לא ישבור לך שום שיא, אל תדאג. לך איש לא ישבור את השיא.

שר החוץ ש' פרס:

אין שום שיחות חשאיות עם סוריה, לא על ויתור על רמת-הגולן ולא על ויתורים ברמת-הגולן, מפני שאין בכלל שיחות כאלה. השיחות היחידות שמתנהלות הן במסגרת המשא-ומתן בוושינגטון, והן בשיחות באמצעות ארצות-הברית. מעבר לזה, כל השמועות הן ספקולציות מצוצות מן האצבע.

סגן הרמטכ"ל נתן תשובה צבאית לפי מיטב שיפוטו המקצועי, תשובה אמיצה וכנה. לא היתה מאחורי זה שום כוונה פוליטית, לא מצדו ולא מצד הממשלה. אני משבח את הדברים שהוא אמר לפי שיפוטו.

משה קצב (הליכוד):

אפשר לדעת מה הוא אמר, אדוני נציג הממשלה?

מיכאל איתן (הליכוד):

הרמטכ"ל אמר ההיפך בדיוק.

היו"ר ס' טריף:

זה לא הנושא לדיון עכשיו, חבר הכנסת מיכאל איתן. אתה לא רוצה שהוא ישבור לך שיא, הוא לא מתחרה אתך בשום שיא, אז תמתין.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה מאוד חשוב, מה שנאמר פה.

היו"ר ס' טריף:

הכול חשוב, אבל אי-אפשר תמיד להפריע.

מיכאל איתן (הליכוד):

הרמטכ"ל אמר את ההיפך. מה העמדה של הצבא? מה העמדה של הממשלה?

שר החוץ ש' פרס:

ההגנה על הגליל צריכה להיעשות באמצעים צבאיים וגם באמצעים מדיניים. אנחנו חתמנו הסכם חלקי עם סוריה ב-1974, ואני חייב להגיד שמאז ועד היום הזה, כמעט 20 שנה, הסורים כיבדו את ההסכם הזה.

רפאל איתן (צומת):

רבע שעה בדמשק עם טנקים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כי הם תוקפים אותנו מלבנון. למה שלא ייתנו לשוטטים בקרבנו – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו מאוד רוצה שאני אוציא אותו מהאולם, ואני מאוד מתאפק. אני מבקש ממך, השר צריך לסיים את דבריו.

גונן שגב (צומת):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שגב, אני קורא אותך לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

עובדה היא שהסורים הגיעו למסקנה – וזה מיטב שיפוטי – שהאופציה המלחמתית איננה קיימת בפניהם ועליהם – — —

קריאות:

— — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

בגלל זה הם מתחמשים כל הזמן.

היו"ר ס' טריף:

אני מודיע לך, חבר הכנסת הירשזון, שאת הבא בתור אני אוציא מהאולם.

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת שגב כל הזמן מפריע.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת דליה איציק, אני מבקש ממך.

שר החוץ ש' פרס:

זה חלק מהנימוסים, ועל כך אני גם לא משיב לו.

הסורים הגיעו למסקנה – אם במקרה זה לא ידוע לאחדים מחברי הכנסת, אין לסורים הסיוע הרוסי שהיה להם. ולרוסים אין בעתיד האופציה לנשק שהיתה להם בעבר. כנראה הסורים עצמם מרגישים, שהבעיות האחרות הן יותר בוערות ומעיקות. עובדה היא שהסורים הסיקו את המסקנות ובאו למשא-ומתן לשלום עם ישראל.

על כן, אני מאמין שהסכם שלום עם סוריה, לא במקום צה"ל, לא במקום היערכות של צה"ל, לא במקום כוחו של צה"ל – זו תוספת לצה"ל, להיערכות של צה"ל, לביטחון ולשלום. השלום הוא פשוט חלק ממרכיב הביטחון של מדינת ישראל במציאות החדשה שנוצרה.

לא ידוע לי שכריסטופר הציע לפרז את הגליל המזרחי. אין לזה שום יסוד. בכלל לא נכנסו לזה. זאת אמר חבר הכנסת גונן שגב.

גונן שגב (צומת):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת גונן שגב, נא לא להפריע יותר. אני אוציא אותך מן האולם. חבר הכנסת רפאל איתן, אתה תעזור לי.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להתייחס לדבריו של חבר הכנסת גונן שגב. אין כל יסוד לטענה שנדון עניין של פירוז או נדונה מפה מדינית או צבאית בקשר למזרח התיכון. מה שנדונו הם עקרונות. העקרונות ידועים לחברי הכנסת, ואין צורך לחזור עליהם, כדי לחסוך.

אני רוצה להבין. כאשר חבר הכנסת גונן שגב אומר שלב-לבו של הסכסוך הוא עניין הפליטים – אני לא מבין מה הוא מציע לעשות.

גונן שגב (צומת):

אני יכול להסביר.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שלא תסביר שום דבר. אתה הסברת יפה מאוד היום, וזה מספיק. שר החוץ מדבר, נא לא להפריע, הוא צריך לסיים בתוך דקה.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה לגשת לדבריו של אחרון המשתתפים בדיון, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. שוב, אני רוצה להגיד, עם כל הצניעות, חבר הכנסת דראושה, אין לך סמכות אמיתית, לא רק מדומה, לדבר בשם הסורים, לדבר בשם הירדנים, אתה גם לא יודע מה עמדתם. תרשה לי להגיד לך בידידות, אני לא בטוח שאתה יודע מהי עמדת הפלשתינים. יתר על כן, ככל הידוע לי, יש לפלשתינים יותר מעמדה אחת גם בנושא המגורשים. אתה לא יכול לסכם לא על דעתם, לא בשמם ולא בבית הזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מנתח מצב.

שר החוץ ש' פרס:

אם אתה מנתח מצב – זה צריך לעשות בעיתון "הארץ", או "דבר", או משהו כזה. כאן צריך להתייחס לגופו של עניין.

דליה איציק (העבודה):

דוד צוקר (מרצ):

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה בהחלט להסכים עם דבר אחד שאמר חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, עם זה שכריסטופר השאיר אווירה אופטימית במזרח התיכון. זה נכון. היתה ציפייה גדולה מאוד לביקורו של מזכיר המדינה בישראל, משני הצדדים. מזכיר המדינה רצה לראות איך נראה המזרח התיכון, והמזרח התיכון רצה לראות איך נראית המדיניות האמריקנית החדשה.

לפי עדות מזכיר המדינה, הוא מצא מזרח תיכון – בכל המקומות שהוא ביקר בהם – השואף לשלום יותר ממה שהוא אפילו העלה בדעתו, ואנחנו מצאנו מדיניות אמריקנית של אדמיניסטרציה של קלינטון השואפת למלא תפקיד פעיל הרבה יותר ממה שאפשר היה להתרשם בעיתונים.

מבחינתנו, אני יכול להגיד את הדברים הבאים לגבי ביקורו של מזכיר המדינה האמריקני בישראל: ראשית, היחס למזרח התיכון תופס מקום מרכזי במחשבה של האדמיניסטרציה האמריקנית הנוכחית. שנית, תהליך השלום הוא נושא אופרטיבי דחוף במערכת השיקולים והעדיפויות של אדמיניסטרציה זו. שלישית, היחס לישראל הוא יחס שמבוטא וגם קיים בצורה החמה והטובה ביותר שרק ניתן להעלות על הדעת.

הלאה, אני חושב שהביקור הזה נתן את האופי למעורבות האמריקנית, עם הפרמטרים שהסברתי קודם. הוא אמר מה שאני אמרתי, אני מצטט את דבריו: לא מתווכ, לא בורר, שותף פעיל ומסייע. לפי דעתי, זו מסגרת של דבר המקובל עלינו.

אני רוצה להגיד עוד דבר אחד, מה שבלט מאוד בשיחות המרובות שהיו לנו אתו: בארצות-הברית לא רק התחלפה אדמיניסטרציה, התחלף סדר-היום. הדבר המרכזי שצריך להבין הוא, שבמשך 75 שנים עמד בלב המדיניות האמריקנית המאבק, או ההתמודדות, נגד ברית-המועצות. זה שנתיים-שלוש שנים הדבר הזה ירד מסדר-היום. המערב איבד אויב, אבל גילה בעיות לאין סוף. לפעמים קשה יותר להתמודד עם בעיות מאשר לעמוד כנגד אויב. בעצם גילו סכנות בלי לדעת מי הם בעלי הסכנות האלה. זה נכון לגבי כל כדור הארץ, לרבות המזרח התיכון.

לפי דעתי, הבעיות המרכזיות של המזרח התיכון הן – הפונדמנטליזם, היונק את כוחו מהרעב, מהתפשטות המדבר, ממחסור במים, מאובדן דרך. לפי דעתי, אם לא נטפל בשורשי הבעיה הזאת – לא נגיע לטיפול בכותרת שבה. למזרח התיכון יש בעיה של צירוף של פנאטיות גדולה מאוד עם נשק מודרני מאוד. אפילו אם איש הדת יגיד: אני רוצה לחזור לימי הביניים – בימי הביניים לא היה נשק בלתי-קונבנציונלי ולא היו טילים.

אני מסכם. על כן, יש בארצות-הברית, כמו בכל העולם וכמו אצלנו, סדר-יום חדש. סדר-היום הזה דן לא רק בגבולות ולא רק בשטחים, הוא גם דן במצבים של העמים, במצב הרעב, במצב ההקצנה, בתפוצת הנשק, בנזק הצפוי לאנשים ולסביבה. בעניין זה, לדעתי, ישראל יכולה להיות שותף מלא, פעיל ותורם לסדר-היום החדש הזה.

פעם דיברנו על כך שאנחנו נכס אסטרטגי לארצות-הברית, היום אפשר לדבר על כך שאנחנו גם שותף פוליטי לארצות-הברית, מפני שמה שפעם היה אסטרטגיה – היום פוליטיקה, ומה שפעם היה מושג של נכסים – היום יש מושג של שותפות.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסכם את דברי ולומר: אני רואה לפנינו סדר-יום חדש ורציני מאוד. אני מאוד מצטער על כך שכל הזמן גוררים אותנו לעולמות האתמול והשלשום, שגם שם לליכוד אין כל כך הרבה מה להגיד. הוא ויתר, הוא קבע הרבה מאוד דברים, הוא גם התייחס לרמת-הגולן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

ציטטת קודם את בגין.

שלמה בוחבוט (העבודה):

רפאל אלול (העבודה):

שר החוץ ש' פרס:

אני קורא גם לחברי הליכוד להסתכל למציאות החדשה בפניה, לא לעצום את העיניים, לא להיבהל, והעיקר – לזכור שהברירה העומדת בפני ישראל איננה בין שני סיוטים, בין סיוט של מלחמה לבין סיוט של שלום. הברירה העומדת בפני ישראל היא בין סיוט של אלימות ומלחמה לבין חלום גדול של שלום במזרח תיכון חדש.

היו"ר ס' טריף:

אדוני, מה אתה מציע?

שר החוץ ש' פרס:

אני לא מתנגד. אם רוצים החברים להעביר לוועדת החוץ והביטחון – להעביר לוועדת החוץ והביטחון. זה דיון לגיטימי. אני לא רואה שום סיבה לברוח ממנו ולא לקיים אותו.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברי הכנסת, אני מבקש להקפיד על מסגרת הדקה. אני מזמין את חבר הכנסת מאיר שטרית, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פורז. חבר הכנסת שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להתייחס להצעתו של חבר הכנסת פורז ומבקש להסירה מסדר-היום.

הנושא העומד לפנינו, אדוני שר החוץ, חברי הכנסת, הוא נושא מדיני, ואני רוצה להתייחס לממשלה זו על-פי הבטחותיה לפני הבחירות. ראש הממשלה הנוכחי הבטיח לפני הבחירות, שבתוך תשעה חודשים הוא יכון אוטונומיה. עברו שבעה חודשים. אני בטוח שגם שר החוץ איננו רואה את האוטונומיה באופק, ואני אינני נגד אוטונומיה. נדמה לי שבחיפזון המדיני של ראש הממשלה הוא נוקט צעדים שבסופו של דבר מביאים להסתבכות ומרחיקים את הסכם השלום. אני רוצה לציין רק שניים מהם.

האחד, לדעתי על מדינת ישראל להסביר בעולם כולו, שחובת ההוכחה על רצון לשלום מוטלת על מדינות ערב ועל הפלשתינים. יש לי הרושם שהדבר הזה איננו ברור מספיק.

הנקודה השנייה היא, על העולם להבין שאיננו יכולים לקחת סיכונים בלי שיש לנו הסכם עם מדינה דמוקרטית. לדאבוני הרב, בכל המשא-ומתן עד היום עם מדינות ערב, אנחנו מנהלים משא-ומתן עם שליט ערבי אחד בלי דמוקרטיה, ואם מחר קורה לו משהו, הלך ההסכם והלך השלום. את זה אולי אפשר להסביר בעולם, שיבינו את אמצעי הזהירות שאנחנו נוקטים. אולי אז אפשר יהיה להגיע ביתר זהירות לשלום.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת מיכאל איתן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אלי דיין. חבר הכנסת מיכאל איתן, במסגרת דקה, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מנצל את ההזדמנות הזאת לחזור בפניך, אדוני שר החוץ, על שלושה-ארבעה משפטים שנאמרו מעל הדוכן הזה במחצית חודש דצמבר. אני מצטט: לצערי הרב, הממשלה ממשיכה במדיניות שמסכנת את עם ישראל. אני שומע עכשיו שעומדים לפתוח את רצועת-עזה לצעירים בני 16-20 לעבר מדינת ישראל. מדובר ב-15,000 איש, סליחה שאני אומר את זה, בתוכם יש רוצחים בפוטנציה.

אנחנו יודעים את זה. מי שפותח בפני אלה את הדלתות, לאחר שהסתבר שזאת האוכלוסייה המסוכנת ביותר, אומר: אני מסכן את אזרחי ישראל ביוזעין ולוקח על עצמי קורבן אפשרי במידה

גבוהה של סבירות. יש סבירות גבוהה שאחד מהאנשים האלה, בקבוצת הגיל הזו, אכן יבצע מעשה פיגוע.

אדוני שר החוץ, הדברים נאמרו מעל הדוכן, אתם שמעתם אותם. למה אתם פותחים? מה תגידו היום למשפחות? האם תמשיכו לעשות את זה? אל תיתנו לרוצחים האלה להיכנס ולהרוג יהודים. אתם אחראים למחדל הזה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת איתן. אני מזמין את חבר הכנסת האשם מחאמיד – במסגרת של דקה – המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה קצב.

חבר הכנסת יורם לס, אני מבקש שקט. חבר הכנסת שגב, קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה. בבקשה, חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להזכיר לכולנו, שהבעיה כאן איננה בעיה אמריקנית, היא בעיה ששייכת פה לאזור, כי הדם שנשפך הוא דם ישראלי ודם פלשתיני.

יוסף בא-גד (מולדת):

איך אתה משווה?

האשם מחאמיד (חד"ש):

איך אני משווה? כי זה אותו דם, זה אותו צבע, ואל תבדיל בין דם לדם.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת בא-גד, אני קורא אותך לסדר.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אל תתייחס לקריאות, אני מבקש להמשיך.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מתייחס לגזענות.

לכן אני רוצה לומר, שהביטחון לכלל האזרחים ותושבי האזור איננו אפשרי בלי שלום, שלום המושבת על פתרון מדיני. אני לא צריך להיות סורי ולא צריך להיות לבנוני או כל דבר אחר כדי להבין שאין שלום בלי נסיגה. הרי זו המציאות. לכן צריך לחפש באומץ לב ובאחריות פתרונות מציאותיים.

היות שהצעתו של חבר הכנסת משה קצב אינה עונה על שאיפות שני העמים לשלום, ובהצעה זו יש משום שימור המצב של שני העמים, אני מבקש להסירה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת בא-גד, אני רוצה לבקש ממך, שבעתיד לא יהיו קריאות ביניים כאלה. לכן אני נותן לך עכשיו, באופן חריג, אפשרות להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זיאד.

יוסף בא-גד (מולדת):

לפני זמן קצר הודיעו בחדשות את שמות שני הקדושים שנהרגו הבוקר: נתן עזריה, השם ייקום דמו, אב לשתי בנות, וגריגורי אברמוב. שניהם לא הגיעו לגיל 30, הם נהרגו על-ידי שליח של ארגון "הג'יהאד האסלאמי".

לכן אלה שעלו היום על בימת הכנסת ושלחו תנחומים, אצל חלק מהם אלה דמעות תנין מתחסדות –

נעמי חזן (מרצ):

וליד חאג' יחיא (מרצ):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

איזה סגנון של דיבור זה? זו שפלות, לא רק גזענות.

היו"ר ס' טריף:

אבקש שקט. חבר הכנסת דראושה, אני מודה לך על התגובה. אני מבקש מחבר הכנסת בא-גד להמשיך.

יוסף בא-גד (מולדת):

לכן, נוכח הדם שנשפך, אני קורא לממשלת ישראל לסגור את עזה, לגרש הלילה את מי שצריך לגרש; ונוכח הדם אני צועק: געוואלד, געוואלד, געוואלד.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת בא-גד. חבר הכנסת אלסאנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שגב.

תופיק זיאד (חד"ש):

מה זה געוואלד? לא מדברים פה בגרמנית, מדברים רק בעברית ובערבית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לפי התקנון, אנחנו רוצים לדעת מה פירוש המלה הזאת.

היו"ר ס' טריף:

אולי אחד ידבר במקום שלושה, ונבין מה אתם אומרים?

יוסף בא-גד (מולדת):

אני רוצה להסביר.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת בא-גד, אל תוסיף אף מלה.

חבר הכנסת זיאד, מוטב לשכוח את המלים של חבר הכנסת בא-גד, מאשר להזכיר אותן ולתת לו את הבמה הנוספת. לכן כדאי לשכוח את מה שהוא אמר עכשיו ולא לדבר על זה.

גונן שגב (צומת):

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מבקש שזה יימחק מהפרוטוקול.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה זה פה, טרור?

אדוני היושב-ראש, אתה נוהג במשוא-פנים. למה אתה נותן להם לעשות את זה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש שקט. תחזור כך מהדברים שאמרת, הם לא במקום.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חוזר בי, אבל תשמור על השקט. כשחבר הכנסת בא-גד העיר נזפת בו, וכשהם עושים טרור, אתה לא מוציא נגדם מלה.

היו"ר ס' טריף:

אני נוהג כאן ביושר ובאמינות לגבי כולם. חבר הכנסת מיכאל איתן, לא יעלה על הדעת שתאשים אותי בהתנהגות כזאת. אני נוהג בכולם באותה צורה ובאותה מידה.

חבר הכנסת בא-גד, אני לא סובל הערות כאלה, שאין להן מקום בבית הזה. את הפרק הזה נחתום עכשיו.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיאד, אני קורא אותך לסדר. אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. אני מבקש שקט באולם. אדוני שר הבריאות, אתה מפריע לי. חבר הכנסת בן-מנחם, אתם מפריעים לי. חבר הכנסת אלסאנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, לצערי הרב – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיאד, אני קורא אותך לסדר.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. בבקשה, חבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, לצערי הרב, זו לא הפעם הראשונה שיש כאן גזענים, בתוך בית זה, שמנצלים אירועים טרגיים כדי ליצור אווירת "עליהם", ואני סבור שיש לגנות את התופעה הזאת. וכל הבית הזה צריך להיות מאוחד מאחורי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

וכל הבית צריך להיות מאוחד מאחורי הגיבוי של תופעות גזעניות, שאינן מוסיפות כבוד לבית הזה.

דבר נוסף, אני רוצה לשלוח מכאן את תנחומי למשפחות ההרוגים – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לא צריך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — ולאחל החלמה לפצועים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת איתן אמר דבר חמור מאוד.

היו"ר ס' טריף:

אני לא שמעתי.

חבר הכנסת ואליד חאג' יחיא. בבקשה, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, נזרקה הערה כאן, מאוד חמורה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

למה הוא מדבר עכשיו?

היו"ר ס' טריף:

אני רוצה לשמוע. תן לי לשמוע מה היה כאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה הוא מדבר עכשיו? בתור מה הוא מדבר?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אני רוצה לשמוע מה נאמר כאן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, נאמרו כאן דברים חמורים.

היו"ר ס' טריף:

ממי?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת מיכאל איתן. כאשר חבר הכנסת טלב אלסאנע אמר – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש את רשות הדיבור אחריו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כאשר חבר הכנסת טלב אלסאנע אמר, שהוא שולח תנחומים למשפחות האבלות – וזה דבר המקובל על כולנו – אמר חבר הכנסת איתן: לא צריך. אלה דברים חמורים ביותר.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת איתן, מה יש לך לומר? אני לא שמעתי את ההערה הזאת. חבר הכנסת איתן, האם הערה זו נשמעה מפריך? אם ההערה הזאת נשמעה, זה לא יאה ולא יפה. לכן אני מבקש להתייחס לזה, כי אני לא שמעתי את ההערה.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מיכאל איתן, מהמקום.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, אין פרוצדורות כאלה. תפסיקו לעשות מהכנסת צחוק. יש למישהו תלונה על חבר הכנסת, יש ועדת האתיקה.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיאד, אני אקרא אותך לסדר בפעם השלישית.

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תיתן להם להשתלט על דיוני המליאה.

היו"ר ס' טריף:

אל תציע לי מה לעשות.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם רוצים לעשות פה קרקס.

תופיק זיאד (חד"ש):

רון נחמן (הליכוד):

נרצחו שני אנשים היום, בושה וחרפה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

נרצחו היום שני אנשים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת רון נחמן, אני קורא אותך בפעם השנייה לסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

נרצחו שני אנשים היום.

רון נחמן (הליכוד):

שני אנשים נרצחו היום — — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, אני קורא אותך בפעם השלישית לסדר. אבקש שתצא מהאולם.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיאד, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית. נא לצאת מהאולם. חבר הכנסת זיאד, אני קראתי אותך לסדר בפעם השלישית, אני מבקש – תכבד את ההחלטה שלי.

תופיק זיאד (חד"ש):

אתה מוציא אותי?

היו"ר ס' טריף:

כן, אדוני.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני יוצא.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מבקש, חבר הכנסת מחאמיד, אחרי הסערה הזאת, אין עוד מקום להערות. דיברו שניים משני הצדדים. אני מודה לך.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיאד, אתה יותר לא תפריע לי, אני מבקש ממך.

חברי הכנסת כאן, אתם מפריעים לי. אדוני השר, יש מהומה באולם ואתם מוסיפים על זה? זה לא עוזר לי. חבר הכנסת טלב אלסאנע, נא לדבר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, שוב אני שולח את תנחומי הכנים בשמי, שהם גם תנחומיה של כלל האוכלוסייה הערבית, שהיא מאמינה, ששפיכות דמים אינה תורמת לדו-קיום, והיא סבורה שהנצחת הכיבוש תגרום גם בעתיד להמשך שפיכות הדמים משני הצדדים. ולצערנו הרב, קיימים כאן גזענים שינצלו את האירועים הטרגיים האלה כדי לטעון את הרחוב ואת הציבור כנגד חלק מהאוכלוסייה במדינה. דבר זה הוא בלתי אחראי ויש לשים לו גבול.

ברצוני לציין, שממשלת ישראל, לפני שתפנה למזכיר המדינה האמריקני, מר כריסטופר, כדי שיהיה שותף מלא לשיחות המשא-ומתן, היא צריכה לדרוש מעצמה שותפות עם תהליך השלום, על מנת למצות את תהליך השלום. האמצעים של הפגזת בתים וגירוש רק יגבירו שפיכות הדמים. עוד לא אירע בשום מקום בעולם, שעם הנתון תחת כיבוש לא התנגד לכיבוש. התנגדות לכיבוש היא מעשה לגיטימי, ועצם הכיבוש הוא המזמין את ההתנגדות לכיבוש הזה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שלמה בוחבוט מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת המר. בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי אולי לומר כמה מלים, לפני שאציע את הצעתי. התמונה הזאת פוגעת בכבוד הכנסת, בעם ישראל. צריך להוריד כמה מלים. כל המלים האלה – כמו גזענות – צריך להוריד אותן. כאשר אדם מביע תנחומים, צריך לקבל את זה. אדם שיש לו תואר של רב חייב לקבל את הדברים האלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אל תלמד אותי מוסר, אני מבקש ממך.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תסלח לי, אתה פוגע בכבוד הכנסת.

אדוני היושב-ראש, פה אנחנו שומעים דמגוגיה. מנצלים לפעמים מעשי טרור. אנחנו מדברים ברור. חבל מאוד שחבר הכנסת עוזי לנדאו לא נמצא פה. איזו התנהגות. לא אוהבים לשמוע את האמת. צריך לזכור שיש ממשלה חדשה.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת קצב, אני מבקש שתשב. אתה דיברת כל הזמן, תן לו לומר מה שהוא רוצה.

משה קצב (הליכוד):

הוא צריך להסביר על מה הוא מבסס את דבריו. אתה צריך להגן על חבר הכנסת.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שאתה תגן על כבוד הכנסת ותשב.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אנחנו מדברים ברור: נילחם בטרור, נביא את השלום, נפסיק את המלחמה. וצריך להפסיק עם הדמגוגיה. צריך להפסיק להלך אימים על העם הזה.

לכן אני בא ואומר: היה חשוב מאוד הביקור של שר החוץ האמריקני, שיבוא עוד פעם, על מנת להגיע מהר מאוד לשלום. העם הזה זקוק לפתרון מדיני, להפסיק את המלחמה, ולהביא שלום פעם אחת ולתמיד.

לכן אני מציע להסיר מסדר-היום את הצעתו של חבר הכנסת זבולון המר.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

זבולון המר (מפד"ל):

מה שייכים הדברים שלו להצעה שלי?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת המר, אתה מכיר את הפרוצדורה. הרי זו פרוצדורה ידועה, זה לא אישי.

אני מזמין את חבר הכנסת אברהם הירשזון להציע הצעתו להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דראושה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת דראושה, שהוא אחד מהחישוקים של הממשלה הזאת, מצביע באצבע מאשימה כלפי הליכוד, כאילו אנחנו גירשנו את המגורשים. וחבר הכנסת דראושה, מעל במה זו, בא ומהלך עלינו אימים ואומר לנו, שאם לא נחזיר את המגורשים, לא יהיה משא-ומתן. לא שמעתי שאתה מזכיר במלה אחת את המשפחות השכולות, שבניהן לא יחזרו לא בעוד שנה ולא בעוד שנתיים ולא בעוד ארבע שנים. אתה לקחת והפכת את הקורבן לפושע ואת הפושע לקורבן.

לכן אני מציע להסיר את הצעתו מסדר-היום.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך מאוד. רבותי, חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. אני שואל את כל המציעים: האם אתם מסכימים להצעתו של שר החוץ להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון? אתם מסכימים, אני קורא בשמות חברי הכנסת המציעים: חבר הכנסת אברהם פורז?

אברהם פורז (מרצ):

כן.

היו"ר ס' טריף:

יש מישהו מהמציעים שמתנגד?

גונן שגב (צומת):

אני מתנגד.

היו"ר ס' טריף:

אתה מתנגד. אתה רוצה דיון במליאה?

גונן שגב (צומת):

כן.

היו"ר ס' טריף:

אנחנו נערוך הצבעה.

חבר הכנסת שגב, אתה רוצה לקיים דיון במליאה, או בוועדה, כהצעת שר החוץ?

גונן שגב (צומת):

אני רוצה דיון במליאה.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. נצביע מי בעד דיון במליאה, ומי שמצביע נגד הוא בעד העברה לוועדה. נא להצביע.

הצבעה מס' 1

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, על איזו הצעה אתה מצביע? אינך יכול להצביע על כולן יחד.

היו"ר ס' טריף:

זו הצבעה על כל ההצעות, חוץ מהצעתו של חבר הכנסת גונן שגב.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא אמרת זאת.

היו"ר ס' טריף:

אני מבטל את ההצבעה. חברי הכנסת, אני מעמיד עכשיו להצבעה את ההצעה של חבר הכנסת שגב, ואם היא לא תתקבל, נצביע על העניין פעם נוספת. אני שואל מי בעד הצעתו של חבר הכנסת גונן שגב לדון על הצעתו במליאה, ומי נגד. נא להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 13

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 20

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ג' שגב בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

בעד – 13, נגד – 20, הצעתו של חבר הכנסת גונן שגב הוסרה מסדר-היום.

אנחנו ניגשים עכשיו להצבעה נוספת, מי בעד הצעתו של שר החוץ להעביר את כל ההצעות לוועדת החוץ והביטחון ומי נגד. נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 29

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 3

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת א' פורז, א' דיין, מ' קצב, ת' זיאד, ז' המר וע' דראושה לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

התוצאות הן: 29 בעד, אין נגד, שלושה נמנעים. אני קובע שהנושא יועבר לדין בוועדת החוץ והביטחון.

הצעת חוק רכישות גופים ציבוריים והרשות לשיתוף פעולה תעשייתי, התשנ"ג-1992

(הצעת חבר הכנסת ג' שגיא)

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק שע"ט, הצעת חוק רכישות גופים ציבוריים והרשות לשיתוף פעולה תעשייתי, התשנ"ג-1992, של חבר הכנסת גדעון שגיא, אשר ינמק את ההצעה מהמקום. בבקשה.

גדעון שגיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, מדינת ישראל נטלה על עצמה משימות רבות וגדולות בהרבה ממידותיה: ביטחון, קליטת עלייה, שירותים חברתיים מתקדמים ופיתוח משק מודרני. המדינה לא תעמוד במשימות האלה אם לא נגדיל את קצב הצמיחה, אם לא נגדיל את התפוקה ואם לא נגביר את התעסוקה. אך את כל אלה לא נוכל להשיג אם לא ייפתחו שווקים חדשים לתוצרת הארץ ואם לא נגביר את הייצוא.

אחת הבעיות הקשות ביותר הניצבות בפני המשק הישראלי היא, שכמו אצלנו, גם רובן של יתר המדיניות התעשייתיות סובלות משיעורי אבטלה גבוהים, ועל כן הן עושות הכול כדי להגן על תוצרתן. למשק שלנו יש קושי אובייקטיבי להתחרות במעצמות התעשייתיות ובגושים הכלכליים הגדולים, ועל כן זכותנו וחובתנו להגן על תוצרת הארץ ועל העובדים בישראל. לצורך זה מוצע כאן חוק רכישות גופים ציבוריים והרשות לשיתוף פעולה תעשייתי, המחייב גופים ציבוריים להתנות כל רכש מחוץ-

לארץ בהתחייבות נגדית לרכישת מוצרים מתוצרת הארץ בהיקף של 35% מערך היבוא. רכש
הגומלין בשנת 1992 הקיף – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שגיא, אני מצטערת, סיימת להציג את הצעת החוק שלך. הנמקה מהמקום היא במסגרת
של דקה.

גדעון שגיא (העבודה):

ברשותך, אני רוצה להציג נתון אחד: השנה היה היקף היצוא 800 מיליון דולר. אם יתקבל החוק, ניתן
יהיה להגדיל את היצוא בסכום נוסף של כ-1.5 מיליארד דולרים.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את שר התעשייה והמסחר מיכה חריש להשיב.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, ממשלת ישראל קיבלה גם בעבר החלטות לתת עדיפות לרכישות
של תוצרת הארץ במסגרת מתקבלת על הדעת, על-פי התנאים הכלכליים של החברות שצריכות
לרכוש את המוצרים השונים. אבל היתה בעיה של אכיפה של ההחלטות האלה. לכן החליטה
הממשלה הנוכחית לפעול בכמה מישורים, כדי לתת תוקף לעמדות האלה, קודם כול בכספי משלם
המסים הישראלי, קרי תקציב המדינה.

לכן קיבלנו החלטה, שכל משרדי הממשלה, חברות ממשלתיות, הרשויות המקומיות, יצטרכו מעתה
לעמוד ביתר תוקף על כך, שהחלטות הממשלה בדבר מתן עדיפות לתוצרת הארץ יקובדו, כדי ליצור
תוספת תעסוקה במדינת ישראל.

כדי להתמודד עם הבעיה הזאת אנחנו פועלים בכמה מישורים. כאמור, מישור אחד הוא המישור
הביצועי של האכיפה, כאשר אנחנו מחזקים את הרשפ"ת – הרשות לשיתוף פעולה תעשייתי –
שפועלת במסגרת יחידת סמך במשרד התעשייה והמסחר, כדי שהיא תוכל לקבל תמיכה של
הממשלה, של שרי הממשלה, ובכך יקודם הנושא הזה של עדיפות לרכישות מתוצרת הארץ, או של
השגת קניות גומלין באותם מקרים שאומנם מביאים מתוך הכרח קניות מחוץ-לארץ, ובמקרים
מסוימים בסכומים גדולים למדי.

במסגרת הזאת יש לנו כרגע בעיה קונקרטית אחת. הכנסת הקודמת העבירה בשלהי כהונתה את
חוק המכרזים. בחוק המכרזים כפי שהועבר, בעצם ניטלת האפשרות מן הממשלה לתת עדיפות

לתוצרת הארץ. לכן עיכבה הממשלה בכמה חודשים את כניסתו לתוקף. הבאנו את הנושא של דחיית הכניסה לתוקף לאישור הכנסת. החוק נמצא כרגע בוועדת החוקה, חוק ומשפט, ושם מתקיימים דיונים. חבר הכנסת אלי דיין העביר הצעת חוק במליאת הכנסת, אשר נדונה כרגע במסגרת הזאת, והממשלה תומכת בהצעת החוק הזאת, שבאה לתקן ולהחזיר לחוק את האפשרות הפורמלית של מתן עדיפות לתוצרת הארץ על-ידי הממשלה.

עם זאת, אנחנו פועלים במישור נוסף. לממשלה יש אפשרות פורמלית, כפי שאמרתי, על-פי החלטותיה, לתת עדיפות לתוצרת הארץ במסגרת תקציבי המדינה ובמסגרת מוסדות שמקבלים ונהנים מתקציב המדינה. אבל יש לנו עניין שגם חברות ישראליות הפועלות במסגרת העסקית הרגילה, הפרטית, ומקיימות קשרי גומלין בעולם ומייבאות מחוץ-לארץ לפעמים בקנה מידה גדול מאוד, למשל בתחום של ייבוא המכוניות, ייבוא גדול מאוד, אשר שייך לתחום הפרטי; ואף שהממשלה אינה רואה אפשרות לעשות פה כפייה חוקית פורמלית בעניין הזה – הרי אנחנו כן רואים זכות מוסרית לבוא לציבור, לבוא אל היבואנים, לבוא אל החברות ולומר: תשתמשו בכוחכם הכלכלי כדי להשיג רכישות גומלין למען המשק הישראלי.

לכן המישור השלישי שבו אנחנו מתכוננים להיות פעילים הוא המישור של חינוך האזרחים, של חינוך אנשי עסקים, של השפעה, של יצירת אווירה מוסרית אשר תומכת בהשגת רכישות גומלין, גם במסגרת הזאת.

אולי בסוגריים אומר כאן עוד דבר אחד. אני חושב שיש צורך גם לבוא אל הצרכנים הישראליים, אל אזרחי מדינת ישראל, שירכשו את תוצרת ישראל, שירכשו את מה שמיוצר כאן, בכל אותם תחומים גדולים שבהם נוצרים מוצרים בעלי איכות במדינה הזאת.

היצוא הישראלי מצליח לכבוש שווקים בעולם. גם בתחומי הטכנולוגיה, האלקטרוניקה, בתחומי הכימיה וכדומה, גם בטקסטיל, גם בענף הרהיטים, גדל היצוא הישראלי וכבש שווקים חדשים. ואני חושב שיש ליצור איזו גאווה לאומית בארץ, שבמקרים שעומדים בפני הברירה של תוצרת ישראל, שהיא, כאמור, בעלת איכות שמתחרה בחוץ-לארץ, ומולה תוצרת חוץ – להעדיף את תוצרת הארץ. זה חלק מיצירת התעסוקה במדינת ישראל, חלק מיצירת מקומות העבודה.

זה מביא אותי לנושא של הצעת החוק שהוגשה על-ידי חבר הכנסת גדעון שגיא. חברי הכנסת, אני נמצא במצב קצת עדין. הצעת החוק תואמת את עמדות הממשלה ואת מדיניות הממשלה. מסיבות טכניות ובגלל היעדרו של יושב-ראש ועדת השרים לחקיקה, נוצר מצב שאיני עומד פה עם סמכות בשם הממשלה לתת תמיכה פורמלית להצעת החוק. לכן נראה לי הוגן במצב הזה, כיוון שמדובר בקריאה טרומית, שאומנם ההצעה תעבור לוועדה, כאשר לממשלה נשאר האפשרות לשקול את עמדתה היותר-מפורטת בדיונים על הצעת החוק. אני יוצא מתוך הנחה, שכיוון שהצעת החוק תואמת את עקרונות הממשלה ומדיניותה, הרי תוך כדי הדיון בהצעת החוק בקריאה הטרומית, במסגרת הוועדה, נוכל להגיע לנוסחה מקובלת על חברי הכנסת, על המציע ועל הממשלה לקראת הגשה לקריאה ראשונה.

לכן אני מביע את הסכמתי להעביר את הצעת החוק לוועדה הנוגעת בדבר.

גדעון שגיא (העבודה):

ועדת הכלכלה.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

ועדת הכלכלה – מקובל עלי.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, אנחנו ניגשים להצבעה. מצביעים מי בעד אישור החוק בקריאה טרומית – מי נגד. בבקשה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רכישות גופים ציבוריים והרשות לשיתוף פעולה תעשייתי,

התשנ"ג–1992, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ב-13 קולות בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים, אושרה הצעת חוק שע"ט של חבר הכנסת גדעון שגיא, הצעת חוק רכישות גופים ציבוריים והרשות לשיתוף פעולה תעשייתי, התשנ"ג–1992, לקראת הכנה לקריאה ראשונה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

הודעת סגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון מס' 16), התשנ"ג–1993, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט.

החלטת ועדת הכספים המאשרת הוראות בצו היטלי סחר (היטל בטחה על ייבוא טובין – הסדרת ייצור, ביקוש וצריכה) (מס' 2) (תיקון), התשנ"ג–1993. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

הצעה לסדר-היום הוצאת היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים מאזור פיתוח א'

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, ואני מזמינה את חבר הכנסת אסעד אסעד להצעה לסדר-היום מס' 1029: הוצאת היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים מאזור פיתוח א'. חבר הכנסת אסעד, בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי ברצוני להוקיע את מעשה הרצח הנתעב שהתרחש היום בתל-אביב, אשר פגע באזרחים חפים מפשע, בשמי ובשם בני העדה הדרוזית בישראל. אני מביע את תנחומי למשפחות השכולות ומאחל החלמה מהירה לפצועים.

צר לי על שאני מעלה היום הצעה בנושא הוצאת היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים מאזורי העדיפות הלאומית, כאשר יש אירועים טרגיים כאלה, המתרחשים ברחבי המדינה יום יום, שעה שעה, ופוגעים באזרחים חפים מפשע. רק שלשום היה קורבן לפיגוע נתעב כזה קצין דרוזי שנדקר בירושלים. צר לי על כך שבכל פעם שמעלים את הנושא הקשור לעדה הדרוזית יש אירועים טרגיים כאלה, אבל זאת כנראה דרך החיים בארץ-ישראל, כך יימשכו הדברים.

מר שבס, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, פרסם לפני כחודשיים-וחצי את המלצותיו בנושא אזורי עדיפות לאומית לעניין ההטבות הניתנות על-ידי כל משרדי הממשלה, ולהפתעתי ולהפתעת כל בני העדה הדרוזית, ואני מעריך – להפתעת מרבית תושבי מדינת ישראל, כל היישובים הדרוזיים, פרט ליישוב אחד, ויישוב צ'רקסי אחד, והם חורפיש וריחאניה, נשרו מרמת עדיפות לאומית.

פניתי ב-6 בינואר 1993 במברק למר שבס, וכך כתבתי: "למר שמעון שבס, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, הנדון: יישובי הדרוזים והצ'רקסים כאזורי עדיפות לאומית. ידוע לי שוועדת המנכ"לים שהינך עומד בראשה המליצה לאמץ את עקרונות החלטות הממשלה הקודמות לעניין מתן הטבות ליישובי הדרוזים והצ'רקסים, אבל עובדה זו לא באה לידי ביטוי בחוברת ההמלצות לגבי היישובים הללו, שנקבעו כאזורי עדיפות לאומית. אבקש אפוא לבדוק כי נושא זה יתוקן".

לשמחתי, כשבועיים אחרי כן, ב-17 בינואר, ענה לי מר שבס בתשובה: "לחבר הכנסת אסעד, עדיפות לאומית ליישובי הדרוזים והצ'רקסים. בתשובה למברקך בנדון, אכן ועדת המנכ"לים המליצה לממשלה לאמץ את עקרונות החלטות הממשלה הקודמות לעניין מתן ההטבות ליישובי הדרוזים במסגרת ערי ואזורי פיתוח, ואלה ייושמו בהתאמה עם ההמלצות. הדבר ימצא את ביטויו גם בחוברות לאחר שהממשלה תאשר את המלצות ועדת המנכ"לים".

ב-27 בינואר, שבוע-עשרה ימים אחרי שקיבלתי את המברק הזה – ועל כך גם שיבחתי את מר שבס, על החלטתו – התברר שכנראה שמחתי ושמחת רבים מבני העדה הדרוזית היתה מוקדמת, ואני לא יודע מי לא אמר אמת. ב-27 בינואר זימן מר שבס את ראשי המועצות הדרוזיות אליו. אני, כמובן, לא הוזמנתי, והצלחתי להגיע לשם איכשהו. הייתי נוכח, וקיוויתי שמר שבס יבשר לראשי המועצות הדרוזיות והצ'רקסיות על ההחלטות של ממשלת ישראל לכלול את היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים באזור עדיפות לאומית.

אבל התברר שממשלת ישראל, שלושה ימים לפני כן, אימצה את ההמלצות האלה, אך שוב תיקנה קצת מהמעוות והוסיפה שני יישובים דרוזיים. הראשון הוא בית-ג'ן, ואני יודע למה בית-ג'ן, מכיוון שיש בבית-ג'ן כל כך הרבה חללים, שכל מדינת ישראל וכל עם ישראל מדברים על כך, והוסיפו אותו לעדיפות לאומית לעניין הטבות משרדי הממשלה; היישוב השני – פקיעין. אני לא יודע למה, אני לא יודע מה ההבדל בין פקיעין לבין יאנוח-ג'ת, או כסרא-סמיע, או ג'וליס, או אבו-סנאן, או ירכא, או דליה, או עספא. כולם באותה רמה, כאשר מר שבס אומר שהקריטריונים לקביעת החלטותיו או המלצותיו הם שניים: המרחק מן הגבול ומצב סוציו-אקונומי.

בדקתי, כאיש צבא לשעבר, את המרחק של היישובים הדרוזיים בגליל מהגבול. כולם בטווח של 10 קילומטרים, אלה שנמצאים בצפון – ג'ת, יאנוח. היום הייתי בכסרא – 9 קילומטרים ו-200 מטרים מהגבול. בית-ג'ן – אומנם קיבל – 9, מינוס, קילומטרים מן הגבול. יאנוח, כפר במצב הסוציו-אקונומי הגרוע ביותר.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד, יש יישוב יהודי ליד זה שקיבל?

אסעד אסעד (הליכוד):

לצערי, כן. מעלות קיבלה ותרשיחא קיבלה, חוסן קיבל, פקיעין החדשה קיבלה; כסרא לא, יאנוח-ג'ת לא. מה לעשות?

שר הבריאות ח' רמון:

כל היישובים היהודיים ליד המקומות האלה הם באותה רמה?

אסעד אסעד (הליכוד):

כל היישובים היהודיים בסביבה של היישובים הדרוזיים קיבלו. כולם קיבלו א'.

שר הבריאות ח' רמון:

קיבלו אותו דבר, אותה רמה?

אסעד אסעד (הליכוד):

החוברת נמצאת אצלי, אני מוכן להראות לך שהיישובים היהודיים וגם הערביים – ואני לא נגד זה, אני לא נגד זה שתיתנו לערבים מה שאתם רוצים – קיבלו, והיישובים הדרוזיים לא.

הוא קבע. הוא אמר, יש קריטריונים: קריטריון אחד – מרחק מהגבול, וקריטריון שני – מצב סוציו-אקונומי. הדרוזים, היישובים הדרוזיים עומדים בשני הקריטריונים האלה.

מאיר שטרית (הליכוד):

זה מפני שאתם משרתים בצבא.

אסעד אסעד (הליכוד):

כנראה שכחו שהדרוזים משרתים בצבא.

ויש עוד קריטריון, קריטריון שלישי שקבע מר שבס, הוא בעצם החליט עליו. הוא אמר, אני מאמץ את החלטות הממשלות הקודמות. הוא זימן אליו את ראשי המועצות, ב-27 בינואר. במקום שיבשר להם, הוא התחיל לתקוף את הממשלות הקודמות, ובעיקר את ממשלת הליכוד. הוא שכח, כנראה, שמ-1984 עד 1990 היתה ממשלת אחדות, ובממשלת האחדות השתתפה גם סיעת העבודה, ואם עשו לדרוזים טוב – העבודה היתה שותפה; אם עשו רע, גם לזה העבודה היתה שותפה. גם את זה הוא שכח להזכיר, אבל תמיד הוא אמר, אני מאמץ את החלטות הממשלות הקודמות בכל מה שקשור לדרוזים.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת שתסיים.

אסעד אסעד (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, לא תמיד מדברים על הדרוזים. אני מוכרח לומר, שאני לא רציתי לדבר היום; השעה מאוחרת והכנסת ריקה. כשמדברים על הדרוזים, כשמקבלים החלטות, כל ההחלטות וכל ההמלצות, כל אלה לא שוות את הנייר שהן כתובות עליו, לצערי. אני מרגיש רע מאוד.

אתמול חזיתי לראשונה בצעירים דרוזים שבאו להפגין. נראה שממשלת ישראל שכחה, שהצעירים הדרוזים, 96% מהם משרתים שירות חובה מלא בצבא. 96% מבני הנוער הדרוזי עברו את כור ההיתוך המפואר הזה שנקרא צה"ל. הם רוצים שוויון. נמאס להם מהבטחות ומדיבורים. נמאס להם מהקיפוח. נמאס להם מהאבטלה הגבוהה שיש בתוך היישובים הדרוזיים. נמאס מהדיבורים על השוואת התקציבים. כל פעם נולד מישהו ונותן לנו הבטחות מחדש. כל פעם יש נציב עליון חדש לארץ-ישראל, שמבטיח לדרוזים.

נראה שממשלת ישראל אינה מבינה שהדרוזים השתנו. הדרוזים השתנו, אבל היא לא השתנתה. היא עדיין משתמשת כלפי הדרוזים באותן שיטות שהשתמשה בהן בשנות ה-50 וה-60 וה-70, דרך ראיסים, דרך עסקנים. היא חושבת שכך היא פותרת את הבעיות. היא חשבה שאולי דרך מינויים פוליטיים למיניהם היא יכולה לפתור את הבעיות של הדרוזים. ככה, אדוני השר, לא פותרים את הבעיות של העדה הדרוזית.

את הבעיות של העדה הדרוזית צריך לקחת ולשים אותן למעלה, מכיוון שהבעיות הן בסיסיות. אנחנו מדברים על תשתית, על בתי-ספר, על חינוך, על כבישים, על מים, על תקציבים. אנחנו מדברים על מועדוני נוער? על לוקסוס? מדברים על תשתית, אדוני השר.

אני חושב שאין בהיסטוריה דוגמה לעדה כל כך קטנה שעושה כל כך הרבה למען הרוב. העדה הדרוזית הלכה עם מדינת ישראל כשמדינת ישראל היתה עדיין בחיתוליה. העדה הדרוזית הלכה עם מדינת ישראל כאשר היישוב היהודי כאן היה בראשית הקמתו. היא לא שאלה ולא ביקשה דבר. היא אימצה את דבריו של הנשיא קנדי. אנחנו עושים למען המדינה הזאת. אנחנו לא מבקשים דבר.

אבל היום, 44 שנים לאחר שהוקמה המדינה, אנחנו רואים מה המדינה הזאת עושה ואיך הממשלה הזאת מתייחסת לדרוזים. אני חושב שהגיע הזמן שהממשלה תפקח את העיניים, ויפה שעה אחת קודם.

הצעה לסדר-היום

הדרוזים בעדיפות אחרונה במפת העדיפויות הלאומית

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת סאלח טריף יעלה את הצעתו, מס' 1109, בנושא: הדרוזים בעדיפות אחרונה במפת העדיפויות הלאומית. בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני השר, רבותי חברי הכנסת, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לברך את חבר הכנסת אסעד אסעד, על זה שהוא אומר שהממשלה הזאת – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

חברי הכנסת מהימין, תקשיבו.

סאלח טריף (העבודה):

אני מודה לחבר הכנסת מהימין. אצלי אין ימין ואין שמאל. יש חברי כנסת מכובדים שנמצאים כאן ויש כאלה שלא נמצאים כאן. אלה שנמצאים כאן הם מכובדים מאוד בעיני.

אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, שאני מסכים עם חבר הכנסת אסעד ברגע שהוא אומר, שהממשלה הזאת התחילה לעשות, אבל לא מספיק; בהחלט לא מספיק. אני מתפלא על זה שהוא אומר ששבס יאמץ את המסקנות ואת הצעדים של הממשלה הקודמת. אוי ואבוי לנו.

חבר הכנסת קופמן, אתה חבר ועדת הכספים. אתה מכיר את הדברים. הממשלה הקודמת החליטה – ואינני מתפלמס – והשאירה את ההחלטה על הנייר. על זה אין ויכוח.

ממשלתי שלי, שאני תומך בה, מתחילה היום. היא משפרת. היא הוסיפה לנו – – –

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

סאלח טריף (העבודה):

אם תפריע לי, זה לא יוסיף לעניין. אתה רוצה שהעניין יהיה מובהר. אני מודה לך.

אני רוצה לומר לכם, הממשלה הזאת, ועדת-שבס הוסיפה שלושה יישובים לאזור עדיפות לאומית א'. צריך לומר את האמת. השר בוודאי יבהיר. אבל מכאן לומר שנעשה צדק עם העדה – לא היה ולא נברא.

אדוני השר, שאלת את חבר הכנסת אסעד, ואני משיב לך. איך יכול להיות שכפר-ורדים, שתושביו אינם נמנים עם עניי הארץ, מקבל מעמד של אזור עדיפות א', ולידו, יאנוח, במרחק של 500 מטר, אינו מקבל מעמד של אזור עדיפות א'? זה מקומם. איך יכול להיות שכסרא לא עומד בקריטריונים לקבלת מעמד של אזור בעדיפות לאומית? לפי המפה שצוירה הוא יכול לקבל מעמד של אזור קו עימות. לא ניתן לו? הוא עונה על כל הקריטריונים הנוספים שנקבעו או אפילו אלה שייקבעו אי-פעם, מבחינה סוציו-אקונומית, חברתית, כלכלית, צדק, הגינות וכל מה שאתם רוצים, הכול.

אתמל היתה הפגנה של סטודנטים, של מובטלים, של משוחררי צה"ל. אני לא הצטרפתי להפגנה. היה לנו אירוע טרגי מאוד ביישוב. אני רוצה לומר לכם, אם זה מבטא, זה צריך לבטא ריטואל קבוע. זה מבטא את המרירות, את הכעס ואת התסכול. פשוט נמאס. ממשלה הולכת וממשלה באה והמדיניות של האפליה לא משתנה. יש אפליה. העקביות הזאת של ממשלות ישראל, אפשר להתפעל ממנה, אדוני השר. כל יום דורכים לנו על יבלת אחרת.

אני רוצה להזכיר לכם, חברי הכנסת, כמה מקרים מהתקופה האחרונה. כואב הלב. אתם זוכרים שהיה כאן דיון על שני עובדים שלא התקבלו לחברת חיפוש נפט בדרום, כשיוגוסלבים עבדו שם? אתם זוכרים? השר השיב כאן, שהממשלה תוציא הוראות ותתקן וכן הלאה. זו לא הממשלה הזאת ולא הממשלה הקודמת, זה המצב כל הזמן. זה נמשך.

22 חיילי צה"ל – אמרתי כאן בהצעה דחופה לסדר-היום – לא יכלו לעבוד בבניין בבסיס צה"ל; בבניין. אחרי שצעקנו לקחו אותם ועשו להם תחקירים ביטחוניים. חודש ימים, עוד לא התקבל אף אחד. גם הודעה אין.

תגידו לי מה עוד יכול להיות. אני מקבל בוועדת הכספים רשימה של פיצויים על נזקי החורף האחרון שנגרמו ליישובים. אין יישוב דרוזי אחד שלא נפגע. בבית-ג'ן הכול התפוצץ, המכוניות, דודי השמש,

מה שאתם רוצים. זה מחריד. זה מרגיז, זה מקומם. מה עוד יש לומר – ושום אגורה לא ניתנה לשום יישוב דרוזי.

אני רוצה להגיד לכם, אדוני השר, אפילו בית-קברות לחללי צה"ל לא נבנה בבית-ג'ן. הנושא היה צריך להגיע לוועדת הפנים של הכנסת, כדי שהוא יטופל. אפילו בית-קברות. מה עוד אפשר לומר?

אתם מכירים את ההיסטוריה. הפקיעו אדמות. מה לא עשו? הרסו לנו חקלאות. הפקיעו אדמות, כל ממשלות ישראל. עשו מונופולים על גידול של ענפים רווחיים – פטימים, עצי פרי, ירקות. העדה הדרוזית, ש-90% ממנה הם חקלאים – הם לא יכולים להיות חקלאים. כל המונופולים הלכו לכיוון אחד. גם לביצים חוקקו חוק במדינה. ליהודים יש חוק ביצים ולדרוזים אין.

יורם לס (העבודה):

לתופיק זיאד – – –

סאלח טריף (העבודה):

תופיק זיאד, כבודו במקומו מונח.

אני רוצה לומר לכם, אלו דברים כואבים. את כל זה עשו. אפילו חוק הגליל הוא חוק של הטבות. למי? ליהודים. מה, אין אחרים בגליל? מה קרה?

גם תעשייה אין ביישוב הדרוזי. במה נעסוק? במה יעסקו אלפי הצעירים שמסיימים את שירותם הצבאי? התשובה כואבת, כי הייעוד שקבעו לנו הרבה יותר כואב. אנחנו נשמור על המדינה במשמר הגבול, באינתיפאדה, בירושלים. היום ביקרתי את הקצין שלפני יומיים קיבל סכין בצוואר, ולשמחתי ראיתי שמצבו טוב. כמוהו יש מאות ואלפים, ואפילו שומרים בשירות בתי-הסוהר על עבריינים. זה הייעוד של הדרוזים.

כל זה קיים והדעת לא סובלת. אנחנו מדברים על כך מהדוכן הזו, השרים משיבים והממשלה מתייחסת. עובר יום, עובר חודש ועוברת שנה והרבה לא קורה. הרבה דברים לא משתנים באורח ובדרך שהם צריכים להשתנות. אדוני השר, דרוש פה חיתוך חד. אני מכיר אותך, אני מכיר את גישתך החברתית-הכלכלית. אני מכיר את יחסך לדברים האלה. איך אפשר לסבול יחס כזה מפלה ומתמשך? איזה צדק חברתי וכלכלי זה? באיזה אמות צדק אנחנו חיים במדינה דמוקרטית?

אני רוצה להגיד לכם, שלפעמים כואב הלב. אני עובר בצפון הארץ, בצמתים, ואני רואה חיילים ביום שישי כשאני נוסע הביתה, ולפעמים אני לוקח חיילים, גם דרוזים וגם יהודים מצומת נהרייה-כברי לכיוון מעלות, חורפיש, או מצומת עכו לג'וליס, לצפת, לירכא. אלה אותם חיילים עם אותם מדי זית. כולם כאחד, דרוזים ויהודים, נכנסים למכונית, ואתה תמה מה תגיד לאותם חיילים שמדברים אתך

בדרך, כחבר הכנסת. נכנס למכונית שלי חייל יהודי טוב ואומר לי: למה אני מופלה לעומת החבר שלי שמשרת ב"גבעתי"? למה אין לו זה וזה? הוא שואל אותי. החייל היהודי מאשים אותי.

חיים קופמן (הליכוד):

מה אין לו?

סאלח טריף (העבודה):

הוא שאל למה הוא מופלה לרעה, למה אין לו שירותים, למה אין לו מועדון, למה אין לו אפשרויות. אני רוצה להגיד לכם, שאלה אותם חיילים באותם מדי זית. הממשלה ומפת הממשלה צבעו כל אחד מהם בצבעים אחרים.

להגיד לכם שזה לא מקומם? שזה לא כואב? עד מתי? לפעמים אתם עומדים מולנו נדהמים ואומרים לנו: אתם צודקים. ואת זה נמאס לנו לשמוע. לפעמים אתה אוכל את הלב, לקום, להפגין, לשבור, מה לעשות? וגם מולך עומדים קצינים וחיילים של המשטרה ושל משמר הגבול, שהם בני עדתך, וגם היהודים הם אותו דבר לגבי. ומה תעשה אתם?

אלו דילמות שאנחנו מתמודדים אתן יום יום, ואתם פשוט לא מבינים את זה. אתם חושבים שאנחנו עושים כאן הצגות. הקטע שלנו הוא לא הצגה, הוא הצגה חיה, אמיתית. אלה החיים שלנו במדינה במשך 45 שנה.

שלחתי מכתב לראש הממשלה, וציטטו אותו. מדובר על בדיקה שעשתה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לא אני. במכתב הזה, אדוני השר, אומרת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שהדירוג החברתי-הכלכלי של ירכא הוא 2, כאשר 1 הוא הגרוע ביותר; מולה אתה מעמיד את חצור-הגלילית, עיירת פיתוח א', שהדירוג שלה הוא 6. כאשר אתה מעמיד את ההקצבות הממשלתיות של ירכא, 2-3 מיליונים, לעומת חצור-הגלילית, 8 מיליונים – תבדקו את זה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. זה א' וזה ב'. איך תעשו, איך תתקנו את העוול הזה אם לא תעשו פעם אחת ולתמיד העדפה מתקנת?

קחו, למשל, את כסרא-סמיע, יאנוח-ג'ת – היו מועצה אזורית, שם המצב החברתי היה קטסטרופלי, הדירוג בין 2 ל-3. אין נמוך מזה. אנחנו הנמוכים ביותר בדירוג החברתי-הכלכלי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מולם אתם מעמיד את שלומי, שהיא לא מהיישובים החזקים, והדירוג שלה הוא 6.5. 4.5 מיליונים מול 2.5 מיליונים של הקצבות ממלכתיות.

אתה רוצה שאביא לך עוד דוגמאות? זה לא שונה. זה עוד יותר. אתם יודעים מה הדירוג של ערד בסולם החברתי-הכלכלי? 16, עם הקצבות של 12 מיליון שקל. ערד מקבלת כמו כל הדרוזים ברשימה. הדירוג שלה הוא א'.

מאיר שטרית (הליכוד):

שר האוצר.

סאלח טריף (העבודה):

תעשה לי טובה, לא מעניין אותי שר האוצר. מעניין אותי שזאת מדינת ישראל, ממשלת ישראל, חבר הכנסת מאיר שטרית, ואתה היית פעם גזבר הסוכנות.

אני מסתכל על ההטבות ועל המענקים שניתנים, ואני רואה מענקים לגידול חממות, לגידול דגי-נוי, לגידול מטעים, לגידול בשר, דגי מאכל, ציוד, מיכון, חינוך ומה לא. לדרוזים – שום דבר. לא קיימים.

אני רוצה לסיים ולומר: אני לא מתכוון לשתוק בעניין הזה, לא כמי שתומך בממשלה, ולפי דעתי אין כאן אופוזיציה וקואליציה.

אני זוכר את יצחק רבין, היום ראש הממשלה, שפעם אחת הגיע לראש העדה הדרוזית ואמר לאחד מהקהל: קום. לבחור הזה קוראים סלמן חמאוד, הוא היה קצין במשמר הגבול. יצחק רבין אמר להם: הבחור הזה הציל אותי, כשהייתי אלוף פיקוד צפון, תחת ההפגזה הסורית.

אמרתי ליצחק רבין לפני שבוע בפגישה אתו: יצחק רבין, גם את סלמן חמאוד, זה שהציל אותך לפני 30 שנה, הפלית לא לטובה. כי סג'ור, מקום מגוריו, מדורג ב', ולידו – א'.

אני רוצה לומר לכם, עם כל הכאב: תתקנו את זה, שלא יהיה מאוחר.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את השר רמון להשיב בשם הממשלה.

שר הבריאות ח' רמון:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אין ספק שאחד הנושאים שיותר קשה להשיב עליהם הוא יחסה של מדינת ישראל לבני המיעוט הדרוזי.

כולנו סוחבים על גבנו 45 שנות אפליה כלפי העדה הזאת, וביחס אליה גם אין לנו התירוץ, ואני מדגיש שזה רק תירוץ, כפי שיש לנו לגבי היישובים הערביים. הם משרתים בצבא. כלומר, הם ראויים לכל הזכויות.

התמונה שציירו פה חבר הכנסת אסעד אסעד וחבר הכנסת סאלח טריף בהחלט משקפת הצטברות של קיפוח ואפליה כלפי היישוב הדרוזי. אך עם זאת, הקיפוח והאפליה האלה לא נולדו אתמול, וגם לא נולדו, חבר הכנסת אסעד אסעד, ב-13 ביולי 1992. הם קיימים הרבה שנים.

אני יכול לומר לך, שעם כל הרצון הטוב, ויש המון רצון טוב, לא יהיה אפשר לתקן את זה לא בשבוע, ולצערי גם לא בשנה. אבל אפשר, כמובן, להתחיל, ולהתחיל בצורה משמעותית. וכאשר אנחנו בודקים את תקציבי הפיתוח של יישובי הדרוזים ב-1993 לעומת 1992, אנחנו רואים שב-1992 היתה ממשלה, שאתה תמכת בה, שאתה חלק ממנה, שאתה שליח שלה, ואנחנו בשנת תקציב אחת, בחצי שנה הראשונה שאנחנו משרתים כממשלה, הגדלנו את תקציב הפיתוח של הכפרים הדרוזיים ב-133%. זה לא נעשה – – –

חיים קופמן (הליכוד):

תדבר בכסף, לא באחוזים.

שר הבריאות ח' רמון:

תיכף אדבר בכסף.

קודם כול, חבר הכנסת חיים קופמן, אם זה כל כך הרבה, סימן שהייתם כל כך מעט.

חיים קופמן (הליכוד):

זה לא נכון. היתה שם הזנחה לפני כן.

שר הבריאות ח' רמון:

תסלח לי, זה לא נעים – – –

חיים קופמן (הליכוד):

בוא לא נתחרה בהזנחות. נשאל מה עושים היום.

שר הבריות ח' רמון:

אני אומר מה עושים היום. קיבלנו מציאות.

אסעד אסעד (הליכוד):

השר רמון, תרשה לי.

שר הבריות ח' רמון:

לא, לא, אני לא מרשה לך, כי אני משיב לך.

אסעד אסעד (הליכוד):

אבל אתה מעוות את המציאות. אתה אדם הגון.

שר הבריות ח' רמון:

סליחה, אני לא מעוות. מכיוון שגם אתה חבר כנסת הגון, אני מציע שלא תתעלם מהעובדות, גם אם הן לא נעימות.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני לא מתעלם מהעובדות.

שר הבריות ח' רמון:

אנחנו הגדלנו את תקציב הפיתוח – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

זה על הנייר.

שר הבריאות ח' רמון:

סליחה, מה אני אעשה שהשנה התחילה ב-1 בינואר? היא התחילה לפני חודשיים, וזה באמת על הנייר בתקציב.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני יכול להגיד לך – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אסעד, ברשותך.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

נסתיימה ב-1992 – – –

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד אסעד, אני רק יכול לבוא ולהגיד למה אנחנו אחראים. לקחנו את משרד החינוך והתרבות, שהיו שם 13.5 מיליון, והגדלנו ל-25 מיליון. דיברת על תשתית. לקחנו את משרד הפנים, היו שם 15 מיליון, והגדלנו ל-33.2. לקחנו את מע"צ, כבישים, שהיו שם 13.5 מיליון, ועשינו – 14 מיליון. משרד התחבורה היה עם אפס, ויש 10 מיליון. היה משרד הבינוי והשיכון עם 9 מיליונים, וזה עלה ל-15.8 מיליון. היה משרד התעשייה והמסחר עם 7 מיליונים, היום יש 15 מיליון. מ-48 מיליון שקלים – ביקשת מספרים, חבר הכנסת קופמן – הממשלה הזאת עלתה ל-113 מיליון שקלים בתקציב פיתוח. יש גם תוספת בתקציב הרגיל, אבל אני מדבר דווקא על תקציב הפיתוח. אתה היית סגן שר האוצר ואתה יודע מה זה להעלות בשנה אחת, באיזה סעיף תקציבי שהוא, ב-133%.

אינני רוצה לשלוף מהמותן, אבל אני משוכנע שאם זה לא הגידול הגדול ביותר בסעיפי תקציב המדינה, זה כמעט הגדול ביותר. אז צריך לבוא ולומר גם זאת. צריך לבוא ולומר, הרי לא התחלנו עם בסיס של אפס. באנו ואמרנו: רבותי, זה הגידול.

אני אומר לחבר הכנסת אסעד אסעד, אני יודע שזה לא נעים לך, אבל לעמוד כאן על הדוכן הזה ולהגיד ששום דבר לא נעשה, שום דבר לא עשינו, ואנחנו אטומים לעניין הזה – זה לא מספיק? מסכים. לעומת מה שהיה, זה צעד אדיר קדימה. אף פעם זה לא מספיק; יש תחום שזה מספיק? אני ממונה על תחום גדול; כמה שלא נותנים לי, אני טוען שזה לא מספיק. אבל תמיד משווים למה שהיה, ואם אתה בא בהגינות – – –

חיים קופמן (הליכוד):

זה בתקציב אבל לא מרגישים את זה.

שר הבריאות ח' רמון:

סליחה, מה אתה רוצה ממני? אנחנו רק חודשיים בשנת התקציב, אבל אני בא ואומר: זה התכנון, זאת ההקצאה, זה מותר לעשות, אני יודע שיהיה ביצוע. נבוא בסוף השנה, ואני מאוד מקווה ש-113 מיליון השקלים האלה יוצאו לחלוטין, אבל גם בשנה שעברה, אילו רצו – היו להם רק 40 וכמה מיליון. גם אילו הוציאו הכול – הם לא הוציאו הכול – אם יהיה ביצוע, אז לא רק זה שנעלה ב-133%, אלא נעלה בהרבה יותר, כי בשנה שעברה, שנת 1992, באמת היו בעיות בביצוע.

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר, אם אתה רוצה לענות לי, אני פה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני בא ואומר: בואו נדבר בהגינות. יש אפליה, היתה אפליה במשך שנים רבות – זה נכון. יש צעד רציני מצד הממשלה לתקן – זה גם נכון. זה לא מספיק – גם זה נכון. אבל הכול בפרופורציה, חבר הכנסת אסעד אסעד. לא לעמוד על הדוכן הזה ולהגיד, שלאיש לא אכפת כאילו מה שקורה בעדה הדרוזית, כאילו הכול נשאר על מקומו, כאילו שום דבר לא זז. פשוט לא הוגן לעשות זאת.

אסעד אסעד (הליכוד):

יש חוברת, אדוני השר – – –

שר הבריאות ח' רמון:

סליחה, אין לי חוברת, יש לי תקציב מדינה. אישרנו את תקציב המדינה לפני חודשיים, וזה מה שמחייב את המדינה.

אסעד אסעד (הליכוד):

כן, אבל גם תקציב מדינה לאחרים.

שר הבריאות ח' רמון:

סליחה, אני יודע. אני מסכים אתך. אמרתי לך שתיקנו את העוול. אני אמרתי שבשנה זה לא יקרה, אבל תראה מה כן נעשה בשנה. קצת הגינות. הנתונים שנתן חבר הכנסת סאלח טריף הם נתונים משמעותיים, והפער קיים. אני אמרתי שהוא לא קיים? אמרתי שהוא בוטל? לא אמרתי. אבל אמרתי שנעשה, כן, ואת זה אתה שוכח להגיד.

אסעד אסעד (הליכוד):

למה הוציאו את היישובים מעיירות הפיתוח?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד אסעד, אני אגיע גם ליישובים, אבל קודם כול אמרת, דיברת, הקדשת חלק די גדול מנאומך למצב הכללי, ואמרת דברים – תקרא אותם – חמורים, והכי גרוע הוא שהם חסרי כל יסוד, בעניינים שאינם קשורים לעניין ערי הפיתוח.

אנחנו באים ועושים דבר. אני אומר: עזוב את זה שאתה באופוזיציה, באמת בעניין הזה לא צריכות להיות אופוזיציה וקואליציה. יש לנו חוב, לרוב בישראל, כלפי העדה הזאת, ואתה בא ורואה את זה, אז תגיד את האמת; תבוא ותגיד: נכון, היה גידול גדול, זה לא מספיק, יש עוד פער בין חצור לבין ג'וליס, והפער הזה איננו לכבודה של החברה הישראלית. אני שוב אומר את זה, תמיד אמרתי את זה, גם לחבר הכנסת סאלח טריף, שזה לא ייגמר בשנה, אבל בקצב הזה זה ייגמר בשנים מועטות. בקצב של שנת 1992, ואני לא עושה עכשיו חשבון פוליטי, של 1991, של 1990, של 1989 – זה לא היה נגמר בעוד 20 שנה, וזה ההבדל.

מאיר שטרית (הליכוד):

שר הבריאות ח' רמון:

אמרתי, הלכתי עד ממשלת האחדות. 1989 ו-1988 – הכנסתי אותנו כדי שלא תהיינה אי-הבנות. פשוט אינני רוצה לעשות מזה עניין פוליטי. אבל אני מציע לך, גם כאשר אתה הולך לעדה, להגיד את מה שנעשה. גם ככה יש הרבה רגשות מרירות, אני מבין אותם, הם נוצרו במשך הרבה שנים, הם מתפרצים מדי פעם, וחובתך, כאיש ציבור – תעזוב עכשיו את זה שאתה יושב באופוזיציה ותציג את המציאות כפי שהיא.

לגבי הנושא של ערי הפיתוח, גם כאן אני רוצה שיהיה ברור: היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים שנמצאים באזורי עדיפות לאומית א' וב' ייהנו מאותן הטבות שניתנות ליישובים יהודיים הנמצאים באזורים אלה. גם פה, האם זה מושלם? – לא. אתה חושב שעם היישוביים היהודיים הגיאוגרפיה מושלמת? יושב פה חבר הכנסת ונונו, מה הוא לא עשה? הוא יישוב יהודי.

יוסף ונונו (העבודה):

שר הבריאות ח' רמון:

מה הוא לא עשה? יישוב יהודי, קריית-מלאכי, עד עכשיו אני חושב שהוא לא מרוצה. הוא חושב שקיפחו אותו, הוא חושב שעשו לו עוול – – –

היו"ר ס' טריף:

הוא לא חושב שקיפחו אותו יחסית לדרוזים.

שר הבריאות ח' רמון:

הוא חושב שקיפחו אותו באופן מוחלט.

מאיר שטרית (הליכוד):

קיפחו אותו; זאת החלטה פוליטית.

שר הבריאות ח' רמון:

יכול להיות, בזה אני לא רוצה לדון. אני מביא דוגמה במקרה של חבר הכנסת ונונו – – –

היו"ר ס' טריף:

רבותי.

שר הבריאות ח' רמון:

והוא מהקואליציה, הוא ראש רשות בקואליציה – – –

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

שר הבריאות ח' רמון:

זה מושלם? זה לא מושלם. בכל מפה יש בעיות, אבל שוב, חבר הכנסת אסעד אסעד, עם כל הבעיות שיש במפה הזאת, היא יותר טובה מהמפה הקודמת. שוב, בלי חשבונות פוליטיים, כמה יישובים דרוזיים היו באזור פיתוח א', חבר הכנסת סאלח טריף – אתה יכול לעזור לי – עד שהמפה הזאת נכנסה לתוקף, עד שהיא תיכנס?

אסעד אסעד (הליכוד):

כמה היו?

שר הבריאות ח' רמון:

כמה היו באזור פיתוח א'?

אסעד אסעד (הליכוד):

אני תיכף אומר לך, יש לי המספרים.

שר הבריאות ח' רמון:

כמה היו?

אסעד אסעד (הליכוד):

אני אראה לך.

שר הבריאות ח' רמון:

לא, אל תראה לי. תגיד לי מספר. כמה היו בעבר? כמה נהנים היום מאזור פיתוח א'?

מאיר שטרית (הליכוד):

היו יותר.

שר הבריאות ח' רמון:

כמה היום? אל תגיד לי: היו יותר. כמה היו? אחד?

אסעד אסעד (הליכוד):

בעבר – – –

שר הבריאות ח' רמון:

כן, בעבר. איזה יישוב נהנה – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

כל היישובים הדרוזיים, פרט לעספיא ודליה – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

כל אלה בגליל היו אזור פיתוח א'.

שר הבריאות ח' רמון:

איזה יישוב קיבל הטבות של מורים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שום יישוב.

שר הבריאות ח' רמון:

החוק הזה בא ומשפר את זה. לא משפר מספיק, אני לא רוצה להיכנס לפרטים, לא משפר מספיק, אבל אחד על אחד – – –

היו"ר ס' טריף:

הוא צודק; היה על הנייר. הוא צודק מבחינת הראייה. חלה החלטת מנכ"לים על הנייר, זה נכון.

שר הבריאות ח' רמון:

אני שואל, לא על הנייר, בפועל. איזה יישוב דרוזי, עד היום, בפועל, לא איזו החלטה ארטילאית, קיבל אזור פיתוח א'?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – –

שר הבריאות ח' רמון:

ואחד.

חיים קופמן (הליכוד):

אבו-סנאן, ג'וליס – – –

היו"ר ס' טריף:

לא, חורפיש היה קו עימות.

קריאות:

– – –

היו"ר ס' טריף:

גם זה נכון.

שר הבריאות ח' רמון:

על הנייר. אף אחד מהם – – –

קריאות:

– – –

חיים קופמן (הליכוד):

87 יישובים אזור פיתוח א' – – –

שר הבריאות ח' רמון:

יש לי עסקה אתך, חבר הכנסת קופמן – – –

היו"ר ס' טריף:

אבל זאת החלטה על הנייר, חבר הכנסת קופמן. אל תתאמץ.

חיים קופמן (הליכוד):

– – – מפני שגם אתם אשמים – – –

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת קופמן – – –

היו"ר ס' טריף:

אנחנו תמיד אשמים, חבר הכנסת קופמן.

חיים קופמן (הליכוד):

– – –

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת קופמן, יש לי עסקה בשבילך – –

היו"ר ס' טריף:

אנחנו גם אשמים שהיית סגן שר האוצר.

שר הבריאות ח' רמון:

— אני משוכנע שחבר הכנסת אסעד אסעד לא יסכים לה, שהמצב כפי שהוא — יישאר.

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת קופמן, אם זה כל כך טוב, אני מציע שהמצב יישאר. כן? מה שהיה עד היום — יישאר.

היו"ר ס' טריף:

אוי ואבוי, לא, אדוני השר, אני מודה לך. בעניין הזה — חד וחלק לא.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע, אם זה היה כל כך טוב, חבר הכנסת אסעד אסעד — — —

היו"ר ס' טריף:

את הנייר — קח.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד אסעד, בגלל מה שאתה אומר אני לא אעשה עוול לעדה הדרוזית, ולהמשיך במצב הקיים זה להמשיך בקיפוח המוחלט, ובמפה שהציע מנכ"ל משרד ראש הממשלה, שזאת לא המפה של מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אלא הממשלה החליטה, המצב הרבה יותר טוב מכפי שהיה בפועל, לא על הנייר, לא איזו הצהרה שהממשלה אמרה ולא עשתה, אלא בפועל המצב טוב יותר והוא יהיה טוב יותר. הוא לא מושלם, אבל גם פה לבוא ולומר בהגינות, אם היה יישוב אחד שקיבל אזור פיתוח א' ועכשיו יהיו כחמישה יישובים, זה גידול ב-500% — — —

אסעד אסעד (הליכוד):

— — — אדוני השר, היה יותר מיישוב אחד, ואני מדבר על אחריותי המלאה.

חיים קופמן (הליכוד):

— — — זה לא עזר —

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת אסעד, לא מה רשום, מה קיבלו בפועל? בפועל, בתוספות למורים, פעם ראשונה מביאים ויהיו תוספות לאזור פיתוח למורים; פעם ראשונה.

אסעד אסעד (הליכוד):

עזוב.

שר הבריאות ח' רמון:

מה זה עזוב? אתה תעזוב, אני לא אעזוב.

אסעד אסעד (הליכוד):

— — — מס הכנסה —

שר הבריאות ח' רמון:

הפטור במס הכנסה בוטל כמעט לכל היישובים היהודיים, פרט ליישובים באזור קו העימות. אני חושב שכל עניין הפטורים ממס הכנסה הוא טעות.

אם ניקח את עניין המורים, חינוך — על מה אתם מדברים? על אפליה בחינוך. יהיו הטבות למורים שילכו לכפרים. בסך הכול יהיה יותר טוב. זה לא מספיק, אני מסכים. קיפוח שנמשך 45 שנים לא נוכל לפתור בשנה אחת. אבל בשנה אחת נעשה הרבה יותר מכפי שנעשה בארבע השנים האחרונות. כבר הוכחנו שהתחלנו בכך, ועוד נשפר.

אני מציע לך, חבר הכנסת אסעד, בצד התביעה לסגור את הפער כמה שיותר מהר, ואני שותף לתביעה, לומר גם שיש מגמה לעשות את זה. אתה אומר שהקצב צריך להיות עוד יותר מהיר – אני אתמוך בך, אני חושב שצריך לעשות את זה. אבל אני מבקש שתהיה הוגן כלפי מה שנעשה, כי המרירות בעדה היא די גדולה גם בלי להחרף אותה וגם בלי לתאר את המצב הרבה יותר שחור מכפי שהוא במציאות.

מובן שאין לי שום התנגדות שהדיון בשתי ההצעות לסדר-היום יעבור לוועדה; אם תרצו – לוועדת הכספים.

היו"ר ס' טריף:

תודה לאדוני השר. הצעה אחרת לחבר הכנסת ונונו. חבר הכנסת ונונו מציע להסיר את הצעת מסדר-היום. בבקשה.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, יש לי ביקורת חריפה מאוד על ההמלצות של שבס לסיווג אזורי פיתוח, אשר אושרו על-ידי הממשלה, אבל עדיין צריכים לעבור את כל הליכי הדיון והחקיקה בוועדות ובמליאת הכנסת.

המלצות שבס פוגעות במעמד ערי הפיתוח בתוך "הקו הירוק", הן פוגעות במעמד של אזורים שהוכרו כאזורי פיתוח, לרבות יישובים דרוזיים, לרבות העיר באר-שבע. זה בניגוד לקווי היסוד של הממשלה, זה גם בניגוד למצע של המרכיב המרכזי בממשלה. ההמלצות האלה פוגעות, אסור להשלים אתן, יש לשנותן ולבטל את העוול הקיים.

לצורך הפרוצדורה, אני מבקש להסיר את הנושא מסדר-היום.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מאיר שטרית מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אסעד. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברור שהצעתי זו באה רק לצורך טכני, על מנת שאוכל להביע את עמדתי. אני מזדהה לחלוטין עם דבריהם של חברי הכנסת אסעד ואסעד וסאלח טריף. התשובות ששמעתי מפי השר חיים רמון הן תשובות שלא ממין העניין. נכון שיש פיגור בסקטור הדרוזי, נכון

שהממשלה הזו תיקנה בתחומי התקציב השנה והוסיפה לסקטור הדרוזי תוספות תקציביות. אבל, השר רמון, כאשר הממשלה כבר עושה מעשה ומתקנת מפה של אזורי פיתוח, אין שום היגיון בעולם באותו מאמץ לא לתקן עד הסוף. איזה היגיון יש ששני יישובים, כמו כסרא-סמיע ויאנוח-ג'ת, ששניהם במרחק קילומטר ממעלות-תרשיחא, מעלות-תרשיחא תהיה אזור פיתוח א' ושני היישובים האלה יהיו באזור פיתוח ב'?

נכון שאי-אפשר לתקן את כל הפער התקציבי בשנה אחת, לזה אני מסכים. השר היה די הגון לומר את זה. אבל זה שאי-אפשר בבת אחת לתקן את מפת אזורי הפיתוח, כשיש החלטה על בסיס של קריטריונים, זה לא מקובל עלי. את זה עליכם לתקן. ממילא ההחלטות של ועדת-שבס – –

חיים קופמן (הליכוד):

שאבעס.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מבקש לשמור על כבוד פקידי הממשלה הבכירים וגם הזוטרים.

מאיר שטרית (הליכוד):

ההחלטות של ועדת-שבס ממילא סובלות מתפיסות עולם פוליטיות, הן החלטות לא נכונות. צודק ידידי חבר הכנסת ונונו, ואני מקווה לראות אותו נלחם כך בוועדת הכספים כדי להכשיל את ההחלטות האלה ולתקן מה שטעון תיקון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש פתגם בערבית – – מדגדגים במזלג. זה המצב של היישובים הערביים והדרוזיים. לצערי הרב, גם הממשלה הזאת לא תיקנה את העיוותים בצורה משמעותית, יש רק התחלה.

חיים קופמן (הליכוד):

עד השינוי האחרון 16 יישובים דרוזיים היו כלולים באזורי פיתוח.

היו"ר ס' טריף:

על הנייר.

חיים קופמן (הליכוד):

לא הכול תלוי בממשלה, יש גם בעיה של יזמות שלא מנוצלת. יש המון קיפוח, אבל לא הכול תלוי בממשלה. קצין שמשחרר בגיל 50 מהצבא, לא קל להפוך אותו ליזם. יש בעיה, אבל הממשלה יכולה לתת יותר תשומת לב.

שר הבריאות ח' רמון:

רק יישוב אחד קיבל הטבות של אזור פיתוח א'.

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ניגשים להצבעה.

חבר הכנסת אסעד, אתה מסכים שהנושא יועבר לוועדה? ההצעה היא, שהנושא יעבור לוועדת הפנים. אם אין הסכמה, ועדת הכנסת תקבע את הוועדה.

חיים קופמן (הליכוד):

ועדת הכספים, שם עוסקים באזורי פיתוח.

היו"ר ס' טריף:

גם אני ביקשתי שהנושא יועבר לוועדת הכספים.

שאול יהלום (מפד"ל):

אין הצעה אחרת.

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 13

בעד הצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברי הכנסת א' אסעד וס' טריף

לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

הנושא יועבר לדיון בוועדת הכספים.

הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון – איסור פרסום בעיתון).

התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת י' לס)

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, הנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק תפ"ט, הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון – איסור פרסום בעיתון), התשנ"ג–1993. חבר הכנסת יורם לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הבריאות, החוק למניעת פרסומת לסיגריות בעיתון נוגע לנושא שהוא באמת נושא של חיים ומוות; נושא שארגון הבריאות העולמי הגדיר אותו כסיבת המוות מספר אחת, שניתנת למניעה, לפחות בחברות מודרניות. אפילו בארצנו הקטנטונת, כ-5,000 איש מתים כל שנה, מתוכם 800 ממחלת סרטן הריאה, כתוצאה מעישון. כדי להבהיר את עומק הבעיה, אולי נשווה את זה לעניין האיידס, גם זו מחלה שניתנת למניעה, וממנה מתים בישראל פחות מ-20 איש כל שנה. גם אם מותו של כל אדם הוא מוות של עולם ומלואו, המספרים מדברים בעד עצמם.

מול החוקים האלה עומדים אינטרסים כלכליים עצומים. צריך להזכיר שחברת הסיגריות "פיליפ מוריס" שכרה את שירותיה של ראש ממשלת אנגליה לשעבר, מרגרט תאצ'ר, תמורת למעלה ממיליון דולר, כדי למנוע בשוק המשותף חקיקה מהסוג העומד לפנינו.

בראות הציבור איננה מטבע עובר לסוחר. יש מגזרים בציבור שמושפעים בצורה מאוד מאוד יסודית מהפרסומת, ולא סתם משקיעים בפרסומת מיליונים של דולרים. אציין רק שניים. מגזר אחד הן הנשים הצעירות. לרוע מזלן, הן מפרשות את שחרור האשה כעישון סיגריות. מאז אמצע שנות ה-60 אפשר לראות עלייה מבהילה בשכיחות של סרטן הריאה אצל נשים. הגענו למצב שבו השכיחות של סרטן הריאה אצל נשים שווה לשכיחות של סרטן השד. לגבי סרטן השד אין מה לעשות. אילו הן לא היו מעשנות – הן לא היו מתות.

מגזר אחרון שאדבר עליו – הילדים. מחקרים שהתפרסמו באנגליה מראים, שילדים שרואים את הפרסומת בעיתון שמביא האב מזהים בתוך נפשם את הסיגריה עם אנשים מצליחים, אנשים יפים, אנשים שזופים, וזה נשאר בנשמה שלהם. וזו המטרה שלמענה חברות הסיגריות משקיעות את כל הכסף הזה. זה לא רק שם המותג של הסיגריה שהן רוצות לקדם. הן רוצות להגביר את צריכת הסיגריות. לילד נדמה שסיגריה זו בריאות, שסיגריה היא אדם מוצלח ושזוף, וכאשר באים אחר-כך להסביר לו שסיגריה זו מחלה – הוא לא מאמין כל כך.

לאור הסיבות הללו – ומאחורי עומדים טונות של סטטיסטיקות, מדידות רבות, והלוואי שלנו היתה מערכת בריאות כמו שלהם, כמו בקנדה, כמו בצרפת, שכבר עשו את הצעדים האלה – אל יבואו אנשים להגיד שיש פה עיתונות זרה ויש פה צלחות טלוויזיה. קנדה חשופה לפרסומת מארצות-הברית פי אלף יותר מאשר החשיפה שלנו. ובכל זאת הם החליטו את מה שהחליטו.

את הרעה החולה הזאת צריך להפסיק. המדינה צריכה להגן על בריאות תושביה, ואחת הדרכים לאכוף את זה, גם אם זה פוגע קצת בחופש הביטוי – בעניין זה אין חופש ביטוי, כי זה עניין של חיים ומוות – המדינה צריכה לאסור פרסומת לסיגריות בעיתון, כפי שהמדינה שלנו כבר אסרה זאת באופן חלקי. עובדה שאין פרסומת בטלוויזיה בישראל, עובדה שאין פרסומת ברדיו בישראל, עובדה שאין פרסומת בהקרנה פומבית בישראל. מדוע לא להמשיך במלאכה הזאת ולאסור פרסומת בעיתונות הכתובה בישראל?

אני מקווה שבשל כל הנימוקים האלה, הנוגעים תרתי משמע לחיי אדם ובגדול, הכנסת תאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית ותעביר אותה לוועדת העבודה והרווחה. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין ספק שעישון הוא אחד האויבים הגדולים ביותר של בריאות האזרחים בכל רחבי העולם ובמדינת ישראל. לפי ארגון הבריאות העולמי, בשנים הקרובות ימותו עשרות מיליוני בני אדם באירופה כתוצאה מעישון. בישראל לבדה מעריכים את הוצאות מערכת הבריאות כתוצאה מעישון ב-700 מיליון שקל. משמעות הדבר, שאילו איש בישראל לא היה מעשן, היתה המערכת חוסכת 700 מיליון שקל מההוצאה הלאומית לבריאות. זה אחוז גבוה מההוצאה הלאומית, של קרוב ל-12 מיליארדים. מדובר ב-700 מיליון שקל אך ורק מעישון.

לכן, המאבק בעישון הוא מאבק חשוב, וצריך לנקוט צעדים אשר יקטינו את מספר המעשנים, וצריך לנקוט צעדים – ואלה הצעדים החשובים שאנחנו רוצים לנקוט – כדי למנוע מבני נוער להיכנס ולהצטרף למעגל המעשנים.

אנחנו מנסים לעשות זאת בכמה דרכים. דרך אחת – הסברה שאנחנו מתכננים; הדרך השנייה – העלאת המיסוי על סיגריות. יש לנו ויכוח עם האוצר בעניין זה. הוכח שצעד זה משפיע על צריכה ברמות של 5%–10%, בעיקר לגבי צעירים. הנושא השלישי הוא נושא הפרסום.

אני רוצה לומר כמה דברים על האיסור לפרסם. קודם כול, זה חל כיום במדינות שהן כולן מדינות דמוקרטיות, כולן חשופות למידע זר, ואלה הן: קנדה, צרפת, איטליה, פורטוגל, אוסטרליה, פינלנד, נורבגיה, איסלנד וניו-זילנד. בכל המדינות הללו יש איסור מוחלט על פרסום סיגריות.

אגב, טוענים שכל הפרסומת מיועדת בעיקר לגרום למעשנים להחליף מותג של סיגריה אחת באחרת. לדעתי, זהו טיעון שאינו עומד במבחן המציאות. נאמנות המעשן לסיגריה שאליה הוא התמכר היא די גדולה. אי-אפשר להסביר בזה את סכומי העתק שחברות הסיגריות משקיעות במגמה להניע אוכלוסייה מסוימת לעבור ממותג אחד לאחר. אין לי ספק שהכוונה היא בעיקר לגייס מעשנים חדשים, בעיקר צעירים, ולהקשות על מעשנים להפסיק לעשן, ואף להגדיל את צריכתם.

קיים טיעון, שבפרסומת לסיגריה מביאים לפעמים לציבור מידע שיש כאילו סיגריות פחות מזיקות. אין סיגריות פחות מזיקות באופן משמעותי.

הטיעון האחרון הוא טיעון שצריך לדון בו, שאיסור פרסומת בעיתונות מפלה לרעה את היצרן המקומי. הטיעון אומר, שבישראל אנחנו חשופים בצורה יוצאת דופן לעיתונות זרה, ובעיתונות הזרה יש פרסומת לסיגריות, ואילו אצלנו לא יהיה אפשר לפרסם, כך שאת הסיגריות הזרות יוכלו לפרסם והן יגיעו למודעות ציבורית, ואילו הסיגריות מתוצרת מקומית לא יגיעו למודעות הציבור.

זהו טיעון שצריך להתייחס אליו, אבל צריך לדעת, שגם קנדה וצרפת וחלק ממדינות סקנדינביה שהחליטו על הצעד הזה חשופות לעיתונות זרה בצורה הרבה יותר משמעותית מאשר ישראל. ובכל זאת הטילו את האיסור הזה.

אומרים שסיגריה היא דבר חוקי, וכל דבר חוקי מותר לפרסם. אני חושב שבין הזכות לפרסם לבין הנזק הבריאותי שגורמות הסיגריות – צריך בהחלט להעדיף את האינטרס הציבורי הכללי על פני האינטרס של היצרן.

עם זאת, בוועדת השרים לענייני חקיקה היתה התלבטות לגבי היקף האיסור – האם הוא צריך להיות טוטלי, לחלוטין, או האם הוא צריך להיות יותר מאשר היום, אבל לא טוטלי, כפי שמציע חבר הכנסת לס. בוועדת שרים לענייני חקיקה קיבלנו החלטה להעביר את הצעת החוק הזו בקריאה טרומית, לאפשר לחוק נוסף, חוק שמוגש על-ידי חבר הכנסת פורז, שלמעשה אימץ חוק מהכנסת הקודמת, של מי שהיה חבר הכנסת אמנון רובינשטיין והיום השר רובינשטיין – שני החוקים האלה יעלו יחד, יידונו בוועדת העבודה והרווחה, כאשר הם יתמזגו להצעת חוק אחת לקריאה הראשונה, שבה לא יהיה איסור טוטלי, אבל יהיה איסור משמעותי יותר מכפי שקיים כיום על פרסומת לסיגריות.

לכן, בתנאים האלה, המקובלים גם על המציע, אני מציע שהכנסת תאשר את הצעת החוק הזאת בקריאה טרומית.

היו"ר ס' טריף:

תודה, אדוני השר. חבר הכנסת האשם מחאמיד מבקש להסיר את ההצעה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אי-אפשר.

האשם מחאמיד (חד"ש):

למה אי-אפשר?

מאיר שטרית (הליכוד):

הצעת חוק?

האשם מחאמיד (חד"ש):

זה בדוק, זה אפשרי.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמעט השתכנעתי מהטיעונים שלך כנגד. הבאת את הטיעונים לגבי מה שהפרסום בא לעשות בעצם, ואני מסכים אתך שהפרסום בא לומר לאנשים המעשנים – ואני אחד מהם – שאולי סיגריה מסוימת פחות מזיקה מאשר סיגריה אחרת.

דבר שני, אני חושב שכל פרסום, יש בו אזהרה שהעישון מזיק לבריאות. אנשים קוראים את זה, ובכל זאת הם מעשנים. אני אחד מהם.

שר הבריאות ח' רמון:

מתי קנית קופסת סיגריות?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני קונה קופסת סיגריות כל יום.

אלכוהול, אדוני השר, גם כן מזיק, לא פחות מסוכן, והרבה אנשים מתים ממנו, ולא ראיתי שבאה הצעת חוק למנוע או להפסיק פרסומת לאלכוהול.

אתה דיברת גם על עיתונות זרה TIME, NEWSWEEK, הכבלים, תחנות ערביות שמסביב, טלוויזיה ערבית, סרטים – איך אפשר למנוע את זה? זה חל דווקא ורק על העיתונות המקומית והתקשורת המקומית.

דבר אחר. לדעתי, אין בחוק הזה כדי להקטין את ממדי העישון. אני חושב שאיסורים למיניהם, לא הם הכתובת. צריך לשכנע, לחנך, ולא לבוא עם איסורים כאלה. תודה.

היו"ר ס' טריף:

אולי גם אותך זה ישכנע, חבר הכנסת האשם מחאמיד, להפסיק לעשן.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד ומי נגד אישור הצעת החוק בקריאה טרומית, להעברה לוועדה? נא להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 5

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון איסור פרסום בעיתון), התשנ"ג-1993, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

שישה בעד, חמישה נגד. אני קובע שהצעת החוק תעבור להמשך חקיקה לוועדת העבודה והרווחה. תודה.

הצעה לסדר-היום העברת 15,000 שעות לימוד ממערכת החינוך הממלכתי-דתי

למערכת החינוך הכללי והערבי

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 1182, בנושא: העברת 15,000 שעות לימוד ממערכת החינוך הממלכתי-דתי למערכת החינוך הכללי והערבי. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. תשיב שרת החינוך והתרבות.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, חברי הכנסת, בשבוע שעבר היו בך שני הפכים, שלא הסתדרו זה עם זה. מצד אחד, באת והגשת תוכנית לראש הממשלה ואמרת, שבתוכנית הזאת את רוצה להפוך את החינוך למוביל הלאומי של מדינת ישראל, והתוכנית הזאת צריכה לעלות, נדמה לי, 3 מיליארדי שקל, והיא בכלל צריכה לחולל מהפכה. ילדים ילמדו עד השעה 15:00, יותר תרבות, באמת דברים מאוד מאוד גדולים, ואני מאחל לך מכל הלב, לא רק אני, אני בטוח שכל מדינת ישראל מאחלת לך מכל הלב, שתצליחי להתגבר על הביורוקרטיה, על משרד האוצר, על בעיות התקציב, ושהתוכנית הזאת, או רובה, תתבצע. זה ללכת בגדול, והלוואי שתצליחי.

מהצד השני, איזה אבסורד זה, שאותה שרת החינוך והתרבות שהולכת בגדול על 3 מיליארדים, על מהפכה בחינוך, להוסיף שעות, להפוך את החינוך למוביל הלאומי – הולכת באיזו קטנוניות, כך זה מצטייר, ואומרת: בכל זאת, אני אפגע באלפי שעות בחינוך הממלכתי-דתי.

לפני שבועיים בדיוק יצא משרדך בתרועה גדולה בכל כלי התקשורת: הנה יש מהפכה. מה המהפכה? אנחנו מעבירים 15,000 שעות מהחינוך הממלכתי-דתי – 11,000 מהחינוך היסודי, 4,000 מחטיבות הביניים – לחינוך הכללי ולחינוך הלא-יהודי.

בינתיים, אני מבין שלגבי החינוך היסודי התוכנית ירדה מן הפרק.

קודם כול, איזו צורה זו? קודם כול בודקים ואחר כך מפרסמים, לא קודם מפרסמים ואחר כך בודקים. זה בכלל מעורר איזו הרגשה של – אחת מן השתיים: או בטלנות, שהמשרד לא יודע מה שהוא מדבר, ואז גם לא נאמין לשאר ההודעות של המשרד. מוציאים הודעות ואחר כך בודקים. בדרך כלל עושים את זה הפוך. אבל אני רוצה לצטט לך מה אומר איש מפלגת העבודה, שבוודאי לא חשוד על אופוזיציה, חבר בקואליציה, יושב-ראש ועדת החינוך חבר הכנסת אברהם בורג. אני קורא מתוך עיתון "הארץ". נאמר שם: "עליהם על החינוך הדתי – יושב-ראש ועדת החינוך, חבר הכנסת אברהם בורג, אמר כי הוא אינו מרגיש מבחינת משרד החינוך להביא לשוויון בחינוך, ויש לו תחושה של 'עליהם' על החינוך הדתי". אז או בטלנות או אווירת "עליהם". שני הדברים האלה הם דברים שלא מתאימים לאווירה הגדולה של המוביל הלאומי, זו אווירה של קטנוניות.

בינינו, יכול להיות שיש עוד סיבה לעניין. לדעתי, בסופו של דבר הוציאו לך מסמך, ובמסמך הזה, על דעתך, הביא כאן השר חיים רמון ב-2 בנובמבר 1992, ו' בחשוון, הצעות לפתרון המשבר הקואליציוני שהועברו לסיעת ש"ס על דעת ראש הממשלה, ובסעיף 6 כתוב: לשרת החינוך אין כל כוונה לפגוע בתקן הכיתות בחינוך החרדי בכל הרמות ובתקציבן תוך התחשבות באופיו המיוחד של חינוך זה.

יכול להיות שבא החינוך החרדי, נניח החינוך של ש"ס, ואמר לך: תשמעי, בחינוך היסודי יש לנו בתי-ספר, אנחנו לא יכולים לעשות שום דבר. בחטיבת הביניים – דרך אגב, לידיעתך, אני לא יודע אם הביאו לך את הסטטיסטיקה, אבל בחינוך של חטיבות הביניים יש כ-100,000 תלמידים בחינוך הממלכתי, 20,000 תלמידים בחינוך הדתי, ובחינוך החרדי 600 ילדים, זה הכול, 0.5%. ודאי, כי אין להם חינוך בחטיבות הביניים. אפילו הכיתות הגבוהות ביסודי נשארות בבית-הספר היסודי. יכול להיות שזאת הסיבה.

מה שמצטייר זו מגמה ברורה לפגוע בחינוך הממלכתי-דתי, לא יכול להיות אחרת. והרושם הוא שאת מעוניינת לפגוע במפלגה שדואגת לחינוך הממלכתי-דתי, במפד"ל. אבל תדעי לך, שעם כל הכבוד למפד"ל, שהיא מפלגתי, המפד"ל בכנסת הזאת היא 5%, והחינוך הממלכתי-דתי הוא 20%. זאת אומרת, שלושה רבעים – מכל ארבע משפחות ששולחות את ילדיהן לחינוך הממלכתי-דתי, שלוש לא הצביעו מפד"ל. יכול להיות שהן הצביעו למרצ, למפלגת העבודה, לליכוד.

היו"ר ס' טריף:

20% הצביעו ונהיו 5%?

שאלו יהלום (מפד"ל):

יכול להיות שיש מגמה בממשלה הזאת, משום מה, להעניש את המפד"ל. אבל, ריבוננו של עולם, הרי כאן מענישים הורים. נעזוב את הפוליטיקה. שלושה רבעים הם לא המפד"ל, הם מצביעים למפלגות אחרות.

יש חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג. לפי החוק הזה, זכותו של אזרח לחנך את ילדו בחינוך הממלכתי-דתי. החינוך הממלכתי-דתי הוא מיעוט של 20%. כל עוד החינוך הממלכתי-דתי הוא מיעוט של 20%, בתי-הספר שלו יהיו בדרך כלל קטנים יותר. במה דברים אמורים? כשהוא פועל לפי השיטה של הציונות הדתית, שאומרת: נפזר את האוכלוסייה הדתית-הציונית בכל הארץ, לא יהיה יישוב שלא נגור בו? יכול להיות שלחרדים יש באמת צפיפות דומה לזו שבחינוך הממלכתי, משום שהם מتركזים בבני-ברק, בירושלים, בכמה שכונות רציניות, בעמנואל, והם לא מתפזרים. לא תמצאי אותם במטולה, בקריית-שמונה, בכל מקום ובכל מושב ברחבי הארץ. אין להם תנועת התיישבות. לחינוך הממלכתי-דתי יש 150 מושבים, שיש בהם בתי-ספר ממלכתיים-דתיים; 100 מתוכם של איגוד המושבים של הפועל המזרחי, 50 של תנועת המושבים. במושב כזה, בית-הספר הממלכתי-דתי על-פי טבעו הוא קטן.

פירושו של דבר להתחשב במיעוט, ומי יותר מהתנועה שאת מנהיגתה, הקוראת לעצמה: התנועה לזכויות האזרח? זו לא חוכמה לדאוג לכלל, לדאוג לממוצע; חוכמה לדאוג למיעוט. לכן, למיעוט יהיו בתי-ספר קטנים, תמיד, מה שלא תעשי. אלא מה? יכול להיות שנהרוס אותם. לידיעתך, לפי השיטה המתכננת, ששמענו עליה בכל מיני פורומים, לרבות ועדת החינוך והתרבות, אנחנו למעשה אומרים: מעל 31 ילד בכיתה – אנו מוסיפים לו, פחות מ-31 ילד בכיתה – אנו מורידים ממנו.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

לא.

שאלו יהלום (מפד"ל):

זאת השיטה. השיטה אומרת: מי שיש לו 20 ילד בכיתה, הוא יפסיד. גברתי, הרי על זה מדובר: אני קובע את הממוצע 31 ילד בכיתה. ואני אתן לך את המספרים הממוצעים שניתנו לנו: 1.2-1.5 שעה לתלמיד. זה אומר, ב-31 ילד בכיתה, זה יהיה כמו היום. פחות מ-31 ילד בכיתה – יפסידו. יותר מ-31 ילד בכיתה – ירוויחו.

לידיעתך, לחינוך הממלכתי בחטיבות הביניים יש 12% כיתות שבהן יש פחות מ-31 ילד בכיתה. רובן, דרך אגב, בהתיישבות. בחינוך הממלכתי-דתי, ב-50% מהכיתות יש פחות מ-31 ילד בכיתה. ואני שואל: ב-50% מהכיתות לפגוע? הרי זה דבר שלא ייעשה.

עכשיו אני אומר לך, בינינו: כשאת מדברת על 3 מיליארדי שקלים – – –

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

הרבה יותר עם שכר המורים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

כל הכבוד. זה 3 מיליארדים, ועוד שכר מורים – 5 מיליארדים, 6 מיליארדים. כל החיסכון שאת מדברת עליו, נניח שתבואי ותגידי: 2,000 שעות. 2,000 שעות כפול 2,000 זה 4 מיליוני שקלים. אז שווה לך, כשאת מדברת על מיליארדים פלוס שכר מורים, ללכת ולפגוע ב-4 מיליוני שקלים, רק כדי שייסגרו כיתות דתיות בחטיבות ביניים?

אני אומר לך מה הטעות שלך. אם את חושבת שהם יעברו לממלכתי, מילא. הם יעברו לחרדי, כיוון שלחינוך החרדי יש כסף להסעות ויש כסף ברשויות המקומיות, ו"אל המעיין" ייקח כל ילד שנפלט וייקח את הכיתות וכפיל את עצמו.

לסיכום, מאחר שנכנס שר ממפלגת העבודה, אני רוצה להעיר עוד הערה למפלגת העבודה, לא לך, שרת החינוך, ובזה אסיים, ברשותך, אדוני היושב-ראש. יומיים לפני הבחירות פרסמתם מודעה של מפלגת העבודה תחת הכותרת "ישראל מחכה לרבין". שם המודעה "תורה ועבודה".

שר התחבורה י' קיסר:

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא, לא. רבין זה ראש הממשלה שלך.

וכך כתוב במודעה: "בעוד יומיים מחליפים את השלטון. המפלגות הדתיות והחרדיות נלחמות מי יותר קיצונית. המפד"ל, התחיה, מולדת והחרדים תומכים בגלוי בליכוד. אתה דתי, אך לא קיצוני, אתה רוצה להוריד את הליכוד – יש לך רק אפשרות אחת – עבודה". ובהמשך כתוב כך: "נפעל להדגשת הצביון היהודי ונדאג לקידומו של החינוך הממלכתי-דתי". מה פירושו של דבר לבוא לפני הבחירות ולהגיד: "נדאג לקידומו של החינוך הממלכתי-דתי"?

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

היו"ר ס' טריף:

הוא לא מתכוון אלייך, גברתי השרה. הוא מתכוון אל מפלגת העבודה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני בודאי לא מתכוון אלייך. אני רוצה להסב את תשומת לבך – – –

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אני מודעת לכך.

שאול יהלום (מפד"ל):

לא שאת מודעת. אני רוצה להסב את תשומת לבך, שב-17 בחודש זה, בעיתון "דבר", שזה בוודאי עיתון של השר ישראל קיסר, שהוא בוודאי פטרוננו, שואלת העיתונאית את דובר משרד החינוך: הרי יש הסכם? אז הוא עונה ככה: ההסכם לא מחייב את מרצ, הוא רק הסכם עם מפלגת העבודה. לכן אני מדבר על מפלגת העבודה. ופירוש הדבר שלפני הבחירות הודעתם: נקדם את החינוך הממלכתי-דתי. ואחרי הבחירות מורידים אלפי שעות מהחינוך הממלכתי-דתי בקטנוניות ותוך פגיעה.

אני קורא לך, גברתי שרת החינוך והתרבות, לא להתחמק, לא להסתתר ולהתפתל בכל מיני פיתולים, לבטל את התוכנית הזאת ולהשאיר את התוכנית הקודמת, שקיימת כבר 45 שנות המדינה – וכל השרים, דתיים וחילונים, לא שינו את התוכנית הזאת, ובמקום זאת להשקיע את המאמצים בתוכניות אחרות של משרד החינוך, שעליהן תהיה תפארתך.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת יהלום. גברתי שרת החינוך והתרבות, בבקשה.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, שאול יהלום, חבר הכנסת, אתה רוצה לשמוע את תשובתי?

שאלו יהלום (מפד"ל):

בוודאי.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

ראשית, אני שמחה שאתה מצטט "תורה ועבודה", אני הייתי מוסיפה על זה תורה ודרך-ארץ, שנציגך מחק מברכה שבירכתי אתכם, מפני שזה כנראה כבר לא מקובל, ותיקנו את הטקסט.

לגופו של עניין – באמת יש תוכנית גדולה, ואני מקווה שהיא תתקבל: תוכנית תלת-שנתית, שהגשנו לשר האוצר ונגיש אותה לראש ממשלה, ואנחנו קוראים לה "המוביל הארצי", ואנחנו מקווים שהיא תבוצע ויהיה בארץ הזאת יום לימודים ארוך לכל ילדי ישראל, ובימי שישי, מתוך התחשבות בחינוך הממלכתי-דתי ובקשותיו ומצוקות של יישובים מסוימים – יהיו בבתי-הספר ארבע שעות פעילות רב-גילית, ובלבד שהילדים לא יצאו לרחוב. זו התוכנית.

בינתיים אנחנו בדקנו נושא שמטריד את משרד החינוך שנים הרבה, את נושא התקן לתלמיד, והתברר שבעוד תלמיד בחינוך הממלכתי-דתי מקבל, מבחינת תשומת לב של מורה, 1.65 שעות ביום, הרי שהתלמיד בחינוך הממלכתי מקבל 0.78 שעות ביום. היינו, זהו פער של פחות ממחצית. ותלמיד שיושב בכיתה גדולה אולי איננו מצליח במשך יום להגיד "פיפס" אחד. והכוונה היא לעשות כמה מודדים: האחד – תקן לתלמיד. השני – יש לך מודד של תוספת טעוני טיפוח. יש תוספת של חינוך מיוחד, עולים ואחרים.

יש תוספת של הזכות שבכל יישוב יהיה בית-ספר ממלכתי-דתי, ועל זה אין חולקים. ובכל זאת אנחנו מצאנו – והגישו לי את הסטטיסטיקה של המשרד – שבשנת הלימודים התשנ"ב, השנה הקודמת, הוקצו יותר שעות הוראה בממוצע לכיתה בכל הארץ. דרגות הכיתות – בין חינוך דתי לממלכתי: הפער ההתחלתי הוא, שבכל כיתה א' של ממלכתי-דתי, בין בעיר הגדולה ובין בכפר, הפער הוא 4.7 שעות בממוצע לכיתה. בכיתה ו' – 7 שעות בממוצע; בחטיבות הביניים הפער הוא של 4 שעות שבועיות לכיתה.

אתה דיברת על יישובים קטנים. בחטיבות הביניים בשלוש הערים הגדולות, ששם אין לנו בעיה של יישוב קטן, בממלכתי-דתי – 47 שעות שבועיות, בממלכתי הכללי – 38.3 שעות. והכול על אותה אוכלוסייה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אנחנו בדקנו גם את המודדים האלה. גם בדקנו כמה כיתות גדולות יש בחינוך הממלכתי, הממלכתי-דתי והלא-יהודי, ונמצא שביחס בין החטיבות והכיתות השונות, למשל, אם ניקח ביסודי-ממלכתי – ב-4.2% יש 40 תלמיד. ביסודי בממלכתי-דתי – פחות מ-1%. ביסודי לא-יהודי – 3.9%.

אברהם בורג (העבודה):

כמה עולים וכמה טעוני טיפוח יש בשני המגזרים?

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אני מביאה את המספרים. ואני אומרת – המודד צריך להיות בנוי מארבעה חלקים: האחד – בכל יישוב חייב להיות בית-ספר ממלכתי-דתי, מפני שזכותו של הורה שיהיה לו בית-ספר כזה. וזכותו של המיעוט היא זכות מוקנית, שאסור לערער עליה. המודד השני הוא המודד של תקן לתלמיד. המודד השלישי הוא טיפוח, וטיפוח מחולק לטיפוח מבחינת מצוקות, חינוך מיוחד שנמצא במערכת ועולים. בכל המודדים האלה – ואתה איחרת לבוא, חבר הכנסת בורג – אני הבאתי את הדוגמה הכי דרמטית

— — —

אברהם בורג (העבודה):

אבל את יודעת איפה הייתי.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

כן. אבל אני אומרת שהבאתי את הדוגמה הכי בולטת – חטיבות ביניים בשלוש הערים הגדולות, ששם אין לך מיעוט, ושם יש חלוקה שווה. הפער בין החינוך הממלכתי-דתי לבין החינוך ממלכתי הוא – 47 שעות שבועיות בממלכתי-דתי, 38 שעות בממלכתי.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי, זה נכון, אבל זה נובע מעולים וטעוני טיפוח.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אני רוצה לומר לך, שאנחנו עובדים היום בעידן של תקשורת. הדברים האלה היו בשלב של בדיקה. זה נכון שאני אחראית לכל מה שקורה, אבל צריך שיקרה. מה שקרה הוא, הואיל ותקן לתלמיד הוא נושא שנדון במשרד החינוך כבר שש שנים, ואני שם רק שישה חודשים, ביקש המנכ"ל ממנהלי המחוזות לבדוק מה קורה בשטח. אנחנו עשינו בעבר שני דברים חשובים: בתנועה הקיבוצית, שהיתה פזורה באותה צורה של בתי-ספר קטנים, כיתות קטנות של 10-12 תלמידים, עברו לבתי-ספר אזוריים, עם הסעות, ונמצא בית-הספר נהנה, מפני שאז אתה יכול לתת יותר כיתות ספח ושיעורים מורכבים יותר מבחינת המבנה והחברה. מה שנעשה בתנועה הקיבוצית, אמרו שהולכים לבדוק כיצד ליישם את הדבר הזה בבתי-ספר קטנים בחינוך הממלכתי-דתי. וביקשו ממנהלי המחוזות לבדוק את העניין.

בלי קשר למהומה שהיתה, אני ביקשתי, הואיל ועבדנו על תוכנית רבתי, שלא לגעת בשלב זה בבתי-הספר היסודיים. מפני שכל הנושא של מעבר בשלבים ליום לימודים ארוך, נתחיל אותו בבתי-הספר היסודיים. ואז אתה גם עושה איזונים במערכת מבחינת הקצבות, גם הקצבות של חדרים. ואנחנו עוברים עכשיו גם למדע וטכנולוגיה. ביקשתי שלא לגעת בשנת הלימודים הבאה, לחלוטין, בבתי-הספר היסודיים, אלא רק לראות איפה אנחנו חייבים להוסיף נדבכים; ולבדוק את הנושא של חטיבות הביניים.

לגבי חטיבות הביניים, בסך הכול דנים ב-4,000 שעות, שאינני יודעת אם מעבירים את כולן. מפני שיש לנו כל המרכיבים הנוספים. הנושא נמצא בבדיקה.

במקביל לכך אנחנו מחכים לשיבה עם ראש הממשלה ושר האוצר, לתוכנית הגדולה. אנחנו מנהלים היום משא-ומתן עם ארגוני המורים – אנחנו זה הממשלה – משא-ומתן על שכר, שינהל משרד האוצר. אבל משא-ומתן על תנאי עבודה, על שינוי מעמדו של המורה, תפקודו בבית-הספר, שעות ישיבתו בבית-הספר, אפשרות של העברת מרצים ומורים מהאקדמיה, בכלל זה לבתי-הספר היסודיים, עם הכנסת מדע וטכנולוגיה – זו תוכנית גדולה, שאנחנו צריכים לשבת עליה עם ראש הממשלה ועם שר האוצר. ואם נקדם אותה, כי אז הנושא הזה הופך להיות בלאו הכי נושא שולי.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אז תוותר עליי.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אמרתי שבשלב זה כל נושא בית-הספר היסודי הוקפא.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא, גם בחטיבות הביניים.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

קל מאוד להגיד: תוותר, כאשר יש לנו בתי-ספר שאין שם שיעורים, שאין לי שם מורים – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

כמו שפעלת בחינוך ההתיישבותי בלי זה בשנה שעברה, נניח, תפעלי בחינוך הממלכתי-דתי.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אבל זה מה שעשינו בחינוך ההתיישבותי.

שאול יהלום (מפד"ל):

תעשי את זה עכשיו גם פה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יהלום, את ההצעות האלו אין להציע כאן. גברתי השרה, אם יש לחבר הכנסת יהלום הצעות מועילות, יש דרכים טובות יותר להעביר אותן אלייך. את צריכה לסיים את הדברים.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אני רוצה להביא אינפורמציה: א. יש אפליה גסה, גדולה, בקנה מידה גדול, בין בית-הספר הממלכתי-דתי לבין בית-הספר הממלכתי ובין בית-הספר הלא-יהודי.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה שקר. מי שאמר לך את זה שיקר לך.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אני מביאה לך מספרים מהמחשב.

שאל ילום (מפד"ל):

מי שאמר לך 47 לעומת 39 שיקר לך. זה נובע מטעוני טיפוח ומעולי אתיופיה.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אין לך בחטיבות הביניים בערים הגדולות אחוז כזה, והבאתי לך את הדוגמה – – –

שאל ילום (מפד"ל):

זאת הסיבה. אז הוא עובר על החוק.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

זה לא נכון.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך שלא לענות לו.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אני רוצה לסכם את הנקודה הזאת. כל הנושא של בתי-הספר היסודיים – הוא מוקפא. ובמקומות שבהם מוכרחים להגדיל את בתי-הספר או לאחד אותם מתוך כוונה יחד עם החינוך הממלכתי-דתי, הדבר ייעשה על דעת החינוך הממלכתי-דתי. ואל יעלה בדעתך שאנחנו רוצים לפגוע בחינוך הזה.

שאל ילום (מפד"ל):

רק זה מה שאתם רוצים. הא ראה – מה שאתם עושים בחטיבות הביניים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יהלום, באמת, אני עוד אבקש מהשרה להשוות את החינוך הדרוזי עם החינוך
הממלכתי-דתי. בחיך. בבקשה, גברתי.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

הגיע הזמן שתבקש את זה, כי זה מגיע לכם.

שאל יהלום (מפד"ל):

אני הראשון שאצטרף אליך.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

על כל פנים, הנושא של בית-הספר היסודי מוקפא עכשיו. הנושא של חטיבות הביניים נתון בבדיקה,
לפי שלושת המודדים שאמרת. על כן, אם אתה אומר שהמודד הוא מודד של טיפוח ועולים, כי אז
איש לא יגע בזה.

שאל יהלום (מפד"ל):

אבל את מוסיפה תקן לתלמיד.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקש ממך להפסיק. אני מבקש מגברתי השרה שלא להתייחס לקריאות
הביניים, לסיים ולסכם.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אני חוזרת ואומרת, שבמקום שבו יש אפליה אנחנו חייבים להשקיע מאמצים באפליה לטובה של מי
שמקופח. לו מגיע. ואני מצטערת לומר שאתם עשיתם בשנתיים האחרונות, וזה הכול במחשב,

העברות שהן עיוות מוחלט. והבאתי לך את המספרים. בכיתות א', אדוני יושב-ראש ועדת החינוך, הפער הוא 4.7 שעות, בכיתות ו' – 7 שעות. הוא הדין בכיתות ח'.

שאל יהלום (מפד"ל):

זה שקר.

היו"ר ס' טריף:

המחשב משקר, גברתי, תבדקי אותו. זהו, אין מה לעשות.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

מכל מקום, אם ועדת החינוך רוצה לעסוק בנושא הזה, אין לי שום התנגדות שהדבר ייבדק בוועדת החינוך. אנחנו נביא את הנתונים מהמחשב, מהשטח, יש רישום מלא. ואם יש פער ואפליה מהסוג הזה, לא תהיה לך ברירה אלא להסכים לעשות את התיקונים. אני מקווה שהתיקון יבוא לא בדרך של קיצוץ, אלא שיהיו לנו שעות נוספות כדי שנוכל להוסיף למי שמקופח.

עם זאת, אני חייבת לומר שאם רוצים בתי-ספר טובים, אין דרך אחרת אלא לעשות את מה שעשו בהתיישבות העובדת. ואם יש כיתות קטנטנות, ואם באותה סביבה יש שני בתי-ספר מאותו סוג, למצוא דרך לאחד אותם על מנת לתת להם שירותים טובים יותר, לטובת התלמידים, לטובת בית-הספר. ועם זה, יהיה בכך חיסכון.

אין לי שום התנגדות להעברת הנושא לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לך, גברתי השרה. אני מודה לך מאוד. אבל מה לעשות, יושב-ראש ועדת החינוך, חבר הכנסת בורג, מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יהלום. בבקשה, חבר הכנסת בורג, קצר ולעניין, כמו שאתה יודע.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, בקשתי להסיר לא באה משום שאינני חושב שהנושא חשוב, אלא בשל הדרך שבה באות הצעות כאלה. מה עוד שוועדת החינוך הזדרזה והקדימה את הדיון בנושא עוד בטרם הדיון כאן במליאה.

אני רוצה להגיד לך רק שני דברים, ושניהם קשורים לאטמוספירה, ואולי אינם קשורים למדיניות. יש תחושה מאוד לא נוחה, שכאשר המשרד יוצא בהודעה מרעושה לציבור – הודעה שלא אני הודעתי אותה, לא ועדת החינוך הודיעה אותה – שהולכים לקצץ 15,000 שעות מהציבור הדתי, שילדי לומדים שם וילדיו של שאול יהלום לומדים שם, אז אומרים: יש כאן "עליהום". ובסוף יסתבר שכל 15,000 השעות האלו הן אולי 1,500 שעות, שגם לגביהן אינני בטוח אם הן יקוצצו או לא, כשיושבו כאן מדדים של טעוני טיפוח ושל עלייה.

לכן, אני חושב שצריך לרכך הרבה יותר את המסרים האלה. זאת משום שאת חייבת להבין והמשרד חייב להבין: החינוך הממלכתי-דתי נאבק, מצד אחד, בחילוניות, שאוכלת אותו, ומצד שני – בחרדיות של ש"ס, שאוכלת אותו, וכל בית-ספר שאת תרוקני מתלמידיו בממלכתי-דתי, חלק ניכר ממנו ילך לחינוך שאיננו ציוני. צריך לזכור את זה. ה"עליהום" הזה יש לו מחיר בציבוריות, שגם את וגם שאול יהלום וגם אני רוצים שלא תתדרדר למקום שהוא מעבר לקו הציוני. זה דבר אחד שאני חייב להגיד לך בקצרה.

דבר שני – – –

היו"ר ס' טריף:

אולי תוותר על השני? בינתיים ביקשת להחליף את הדובר, לא להסיר.

אברהם בורג (העבודה):

על-פי בקשתך אוותר על הנקודה השלישית, שלא היתה מלכתחילה אמורה להיות – – –

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לך.

אברהם בורג (העבודה):

אנחנו צריכים להבין מה קורה: כאשר הולכים על מדד לתלמיד, שזה היגיון כלכלי נכון, אנחנו מעודדים אכלוס כיתות. ודאי, כך שמענו ממנכ"ל המשרד בוועדה – – –

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אברהם בורג (העבודה):

— — שמ-32.5 תלמידים ואילך או 33 תלמידים משתלם לי לצופף את הכיתות. אם המדיניות היא כלכלית, לצופף את הכיתות על-פי מדד לתלמיד, איך זה מסתדר עם הרטוריקה שאומרת, ואת אמרת כאן מעל הבמה, לצמצם את הצפיפות בכיתות? או, או.

היו"ר ס' טריף:

תודה. תשאיר נקודה שלישית, רביעית לוועדת החינוך. חבר הכנסת בורג, אני מוכרח לדאוג לך.

חבר הכנסת יהלום, אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדה?

שאול יהלום (מפד"ל):

מסכים.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

יש לי הערה אחת.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, גברתי, את יכולה מהמקום, כולם שומעים, וזאת בשביל לא לעייף אותך.

שרת החינוך והתרבות ש' אלוני:

אני מבקשת הערה אחת, שלא מקובל אולי ששר יאמר אותה: אני עצמי הופתעתי מההודעה שהיתה, היא לא היתה לרוחי. כל הנושא היה לבדוק בשטח מה שצריך היה לבדוק, והמנכ"ל ביקש ממנהלי המחוזות לבדוק בשטח, וזה מה שמנהלי המחוזות הביאו לו. ההודעה היתה — — אני מצטערת עליה ואין שום כוונה ל"עליהם". יש זכות מלאה לחינוך הממלכתי-דתי, ובמקום שהוא מיעוט יש להגן עליו בכל תוקף.

היו"ר ס' טריף:

תודה, גברתי, ההבהרה במקום. הדובר צריך בינתיים לבדוק את עצמו. אנחנו ניגשים להצבעה על העברת הנושא לוועדה. נא להצביע, חברי הכנסת. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

כולם בעד. הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת יהלום בעניין שעות לימוד במערכת החינוך הממלכתי-דתי – בעד – 6, אין נגד, אין נמנעים – עוברת לוועדת החינוך והתרבות.

שאלות ותשובות

היו"ר ס' טריף:

אנחנו עוברים לשאלות ותשובות. אני מזמין את כבוד שר התחבורה. אדוני שר התחבורה ישיב על שאלות. מכל השואלים רק אחד נשאר לך פה, חבר הכנסת מאיר שטרית.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, אם אפשר להעיר הערה מקדימה: כל אלה שהעלו שאלות קיבלו גם תשובות בכתב. אולי זו אחת הסיבות לכך שחבר הכנסת, מאחר שהוא קיבל תשובה, הוא לא רואה טעם להיות פה, כי אני נוהג קודם כול לשלוח תשובה יותר מפורטת.

היו"ר ס' טריף:

בוודאי התשובה היתה טובה.

שר התחבורה י' קיסר:

לא, יותר מפורטת, בגלל הזמן שיש לי לעמידה על במת הכנסת כאן.

היו"ר ס' טריף:

לצורך הפרוטוקול, אדוני, אנחנו מתחילים בשאילתא מס' 74, של חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, אבל תנאים סוציאליים אינם.

היו"ר ס' טריף:

מייד אתה תקבל, אדוני. שר התחבורה מבקש לשתות ואין תנאים סוציאליים. מייד, אדוני תקבל, ועוד איך תקבל, לאחר שהגעת עד שעה מאוחרת.

אפליה כלפי אוניות "הצי השישי"

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר התחבורה ביום ז' באב התשנ"ב (6 באוגוסט 1992):

ב"מעריב" מיום שני, ד' באב התשנ"ב (3 באוגוסט 1992) נמסר, כי מפקדים ב"צי השישי" התריעו לאחרונה בפני הנהלת "מספנות ישראל", כי יאלצו לוותר על ביקוריהם בנמלי הארץ ולהפסיק את שיפוצי אוניותיהם במספנות הישראליות, בגלל אפליה הנהוגה כלפי אוניות "הצי השישי" בכניסה לנמלים.

ברצוני לשאול:

2. אם כן – האם ננקטים צעדים למניעת מימוש אזהרתם של מפקדי "הצי השישי"?

3. בהתחשב במשמעות המדינית והכלכלית כאחת של נושא זה, מה עושות "מספנות ישראל"?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. מפקדי "הצי השישי" אינם מאיימים להפסיק את ביקוריהם בנמלי הארץ.

נכון לומר שהיו מקרים בודדים של עיכוב אוניות, וזאת כתוצאה מתפעול הנמל.

"מספנות ישראל" פנו אלי ולרשות הנמלים בבקשה, שנבטיח מתן עדיפות לאוניות "הצי השישי" בהכנסתן לנמל חיפה, ולכן יסוכמו נוהלי כניסת הצי ויתואמו עמן.

כביש-הסרגל

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר התחבורה ביום י"ט בטבת התשנ"ג (12 בינואר 1993):

ביום 20 בדצמבר 1992 קיפחו את חייהם חמישה אזרחים בתאונת דרכים מחרידה על כביש-הסרגל (עפולה-מגידו). כביש זה כבר תבע בעבר דמים רבים, ועל-פי דעת מומחים, הוא מסוכן מאוד.

ברצוני לשאול:

1. האם ייכלל במסגרת תוספת התקציב על סך 350 מיליון ש"ח למשרד התחבורה גם הטיפול בכביש זה?

2. אם כן – האם נשקלת הרחבת הכביש בשני מסלולים נוספים?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. תוכניות העבודה של מע"צ לשנת 1993 כוללות הרחבת כביש 65 מעפולה למגידו, כביש-הסרגל, לכל אורכו, והפיכתו לדו-מסלולי. עלות ההרחבה היא כ-70 מיליון שקל, ועבודות הסלילה יסתיימו בשנת 1994.

מצב מערכת הכבישים והתכנון המרחבי

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר התחבורה ביום י"ט בטבת התשנ"ג (12 בינואר 1993):

"מערכת הכבישים והתכנון המרחבי בארץ היום על סף קריסה" – כך מזהיר הפרופסור אלי שטרן מאוניברסיטת בן-גוריון. לטענתו – "בזמן הקרוב שום סלילה לא תוכל לפתור או להקל את בעיות הצפיפות בכבישי הארץ".

ברצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרדך בדבר קביעות ותחזיות אלה?

2. אילו צעדים נוקט המשרד בקשר לקביעה זו?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

צוותי תוכנית-אב תחבורתית של משרד התחבורה בודקים את מצב התנועה בשלושת המטרופולינים הגדולים בארץ.

בשנתיים-שלוש השנים הבאות יבצע משרד התחבורה במטרופולין תל-אביב פיתוח האיילון בכיוונים דרום וצפון. באזור המטרופולין של חיפה יימשך פיתוח עורקים המחברים את אזור רכס הכרמל עם הדר-הכרמל והעיר התחתית. ובמטרופולין ירושלים יבצע משרד התחבורה את כביש מס' 4, המהווה ציר מרכזי בכיוון צפון-דרום וכן ישפר את הכניסה לעיר מכיוון מערב.

כמו-כן מתכנן משרד התחבורה את הפרויקטים הבאים: סלילת 1,600 קילומטרים נתיב של כבישים מהירים במטרופולין תל-אביב, לרבות: איילון צפון, איילון דרום, איילון מזרח, כביש מרבית (471), כביש מס' 6; הקמת מערכת עורקית לתחבורה ציבורית במטרופולין תל-אביב, זאת במתכונת של רכבת קלה או טכנולוגיה מהירה אחרת, ובנוסף – פיתוח מערכת תחבורה ציבורית עורקית; ביצוע כבישים מהירים באזור הקריות חיפה (כביש עוקף קריות ודשנים), במקביל לפיתוח מערכת תחבורה ציבורית עורקית; השלמת רכבת פרברים במתכונת מלאה במטרופולין תל-אביב.

אין ספק כי פרויקטים אלה יקלו, עם השלמתם, את קשיי התחבורה הצפויים.

תשלום אגרה למבחני תיאוריה

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר התחבורה ביום י"ט בטבת התשנ"ג (12 בינואר 1993):

בכתבה ב"מעריב" מיום שישי, א' בטבת התשנ"ג (25 בדצמבר 1992), מתוארת מסכת ייסורים שעוברים בחדרה מי שנכשלו בבחינת התיאוריה. גם מי שזכו ברשיון הנהיגה עוברים מסלול המתנה ארוך, מול פקידה אחת המשרתת מאות.

ברצוני לשאול:

1. מדוע צריך מי שנכשל בבחינה לשלם את מלוא התשלום במבחן החוזר?
2. מה יעשה משרד התחבורה כדי להקל על הנבחנים את ההמתנה, אף אם נכשלו במבחן?
3. האם ישקול משרד התחבורה משלוח רשיונות הנהיגה באמצעות הדואר, כדי להקל על האזרחים ולייעל את השירות?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. על-פי תקנות התעבורה, מבקש רשיון הנכשל בבחינה תיאורטית צריך להירשם למועד אחר וצריך לשלם את אגרת הבחינה.

אשר לסניף חדרה – אנו בודקים עם ראש העיר אפשרות להרחיבו, או לשנות את מיקומו.

ברצוני לציין, כי זה שנים שולח משרד הרישוי רשיונות נהיגה ורשיונות רכב לחידוש באמצעות הדואר, וזאת כדי להקל על האזרחים ולייעל את השירות.

פתיחת סניף משרד הרישוי ביבנה

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר התחבורה ביום י"ט בטבת התשנ"ג (12 בינואר 1993):

בתאריך 18 בנובמבר 1990 ביקר ביבנה השר דאז משה קצב, ובין היתר אישר פתיחת סניף משרד רישוי ביבנה; סוכם שהעירייה תעמיד מבנה מתאים, ותאשר משרה לפקיד מתאים.

העירייה מוכנה להעמיד את התנאים הדרושים, אך כיום שר התחבורה מודיע כי אין הוא מתכוון לקיים סיכום זה.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע השר לסיכום זה של השר הקודם?

2. האם יקוים סיכום זה?

שר התחבורה י' קיסר:

חבר הכנסת מאיר שטרית שאל על פתיחת סניף משרד הרישוי ביבנה. לצערי, איני יכול להיענות בחיוב לדרישתו שייפתח סניף משרד רישוי ביבנה, וזאת מהסיבה הבאה: יבנה מרוחקת 2 קילומטרים מהעיר רחובות ו-8 קילומטרים מהעיר אשדוד, ובשתי הערים הללו נמצאים משרדי רישוי שנותנים שירותים, לרבות אגף הרישוי. איננו יכולים לפתוח בכל יישוב משרד רישוי, שלא תהיה לו הצדקה ותהיה בו אבטלה סמויה, מה גם שאדם שבא למשרד הרישוי הוא אדם שבא עם רכב. אם הוא אדם שיש לו רכב, 2 קילומטרים לנסוע לרחובות או 8 קילומטרים לאשדוד – אין הדבר נורא.

אני מצטער. אני מאוד מעריך את היישוב יבנה ואת ראש העיר שלה, אנחנו אפילו ביחסים טובים – –

היו"ר ס' טריף:

בעיקר עם חבר הכנסת שגר בה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אתה אפילו אזרח כבוד של יבנה.

שר התחבורה י' קיסר:

— — — וגם אפילו עם השואל, אבל, לצערי, אני צריך לנהוג על-פי איזה שיקול רציונלי בפתיחת המשרדים.

היו"ר ס' טריף:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שטרית. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני השר, קודם כול אני מודה לך על התשובה בכתב שקיבלתי, ותוכנה היה באמת כפי שהודעת פה בכנסת. אבל, יורשה לי בכל זאת לדייק ברישא של השאילתא שלי. ציינתי בתחילת השאילתא, שב-18 בנובמבר 1990 ביקר ביבנה השר דאז, שר התחבורה לפניך, משה קצב, והוא אישר את פתיחת סניף משרד הרישוי ביבנה אם העירייה תעמיד מבנה מתאים ותאשר משרה לפקיד מתאים.

אדוני השר, יש בידי מכתב של מר ציון מזרחי, סגן מנהל אגף הרישוי, המופנה לראש העיר ביבנה, מתאריך 11 בפברואר 1991, והוא כותב: "הנדון: הקמת משרד רישוי ביבנה. בהמשך לזיכרון הדברים מסיור השר בעירך, אתכבד להודיעך, כי לשם ביצוע הנדון על העירייה: 1. להעמיד מבנה דוגמת עיריית אשדוד, עם שכירות סמלית של 1 שקל לשנה על-ידי משרדנו; 2. להעמיד פקידה במשרה מלאה מטעם העירייה ועל חשבונה, אשר מקצועית תסור למרותנו. אמליץ לכבודו לראות דוגמת המבנה שהוקם באשדוד, סמוך לבניין משמר הגבול".

היו"ר ס' טריף:

מספיק, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד):

"במידה ותהיה החלטה עקרונית חיובית ובכתב, נשמח לעמוד לרשותכם."

שר התחבורה י' קיסר:

אם אתה יכול לדבר יותר לאט — — —

היו"ר ס' טריף:

לא, הוא חייב לעמוד במסגרת חמש דקות, לכן הוא חייב לסיים מיד.

שאלו יהלום (מפד"ל):

שר התחבורה רוצה מהירות מוגבלת.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני השר, סגן מנהל אגף הרישוי ציון מזרחי כתב לעירייה, שאם העירייה תעמיד לרשותם מבנה, בהתאם לסיכום השר, ותיתן להם משרה, הם מוכנים לפתוח משרד רישוי. זה היה ב-11 בפברואר 1991. וראה זה פלא, אותו ציון מזרחי, שגם כתב לך את התשובה על השאלתך, כתב מכתב לעירייה ב-5 בינואר 1993. אותו ציון מזרחי – התחלף השלטון בינתיים – כותב: העיר נמצאת במרחק 2 קילומטרים מרחובות. זה לא נכון, יבנה נמצאת במרחק 7 קילומטרים מרחובות, ומאשדוד – 9 קילומטרים. ושנית, למה להעניש את יבנה? העירייה מוכנה להעמיד מבנה. ממילא משרדי הרישוי ברחובות ובאשדוד עמוסים לעייפה. יבנה מונה 25,000 נפש, אדוני השר. אין סיבה בעולם, אם העירייה מעמידה את האמצעים לכך, שלא יפתח משרד רישוי ביבנה.

שר התחבורה י' קיסר:

חבר הכנסת מאיר שטרית, אתה מצטט, שב-18 בנובמבר 1990 השר קצב אישר. היה לו מספיק זמן, אם היה רוצה, להקים משרד רישוי, ודאי אם היתה לו הצדקה, מה גם שבשביל זה יש שר תחבורה. הוא חייב לבחון כל נושא, וזו זכותו. אין לי שום דבר נגד העיר יבנה. כפי שאמרתי לך, אני גם אזרח כבוד של העיר יבנה, אזרחות כבוד שקיבלתי מראש עיר שאינו ממפלגתי, כי יש לי מערכת יחסים טובה עם אנשי יבנה, ואני מאוד מעריך את היישוב הזה ואת התפתחותו ואת ראשיו. אבל אני חייב לנהוג באורח רציונלי. אני לא רוצה להגיד מלה רעה על השר הקודם, כי אני נהגתי מעל הבמה הזאת שלא להוציא מלה רעה על קודמי, אבל זה לא סוד שיכול להיות ששר בא למקום ואמר: אני נותן לכם משרד רישוי – השיטה הזאת לא מקובלת עלי ככלל, למעשה. אני בא ואומר: בוא תבדוק. להיפך, ביקשתי שיראו לך קריטריונים, ואז היית מוצא כך: בצפת יש משרד רישוי; בעיר נצרת, שהיא העיר הגדולה ביותר ביישוב הערבי אין משרד רישוי. שאלתי: לאן הם הולכים? אמרו לי: הולכים לנצרת-עילית. למה? למה בצפת, יישוב קטן – כמה כלי רכב יש שם – החליטו כן להקים, ולא אגיד למה, ואילו בנצרת לא פתחו? אתה היית גם גזבר הסוכנות, ושמעתי את השידורים שלך על יעילות, על רציונליות. לכן מצאתי לעצמי לנכון לבוא ולהגיד.

אנחנו כבר נמצאים בשנת 1993. היה לו די זמן להקים משרדי רישוי ככל שהוא רוצה, אם יש לו אפשרות. איש לא מנע ממנו. אילו סגרתי, היו אומרים: זה מעשה פוליטי. פשוט שקלנו ואמרנו: זה לא הגיוני.

אם יתברר באיזה שלב שהוא שיש הצדקה לפתוח משרד ביבנה, אני בוודאי אשמח לתת שירות טוב יותר לאזרחים, כי זה תפקידי.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לכבוד השר. אנחנו ממשיכים בתשובות על שאילתות.

תאונות דרכים בסמוך לבתי-הספר

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר התחבורה ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

בעקבות מקרים חוזרים של תאונות דרכים, שבהן נפגעים ילדים סמוך לאזור בתי-הספר, ברצוני לשאול:

1. כמה ילדים היו מעורבים בתאונות הדרכים באזור בתי-הספר ברחבי הארץ, לפי דרגת חומרה?

2. בסמוך לכמה בתי-ספר בארץ מוצבים שלטי אזהרה לנהגים, המזהירים כי ילדים חוצים את הכביש?

3. בסמוך לכמה בתי-ספר קיימים פסי הרעדה על הכביש?

4. האם קיימת תוכנית לשים פסי הרעדה בסמוך לכל בתי-הספר בארץ, ואם כן – מתי היא תבוצע?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לצערי, בשנת 1992 נהרגו 37 ילדים כהולכי רגל; נפצעו קשה 463; 1,159 נפצעו קל.

עם פתיחת שנות הלימודים התשנ"ב והתשנ"ג חולקו שלטים "האט, ילדים בדרך" לכל בתי-הספר בכל היישובים היהודיים והערביים, בשפה העברית ובשפה הערבית. כן חולקו שלטים שעליהם נכתב: "עצור בטרם תעבור".

במקביל יזמתי תוכנית מיוחדת לכיתות י"א, תוכנית אשר מעניקה ידע תיאורטי בנהיגה יחד עם דגש בבעיות הנהג הצעיר.

צינת כי לדעתך פסי ההאטה הם הפתרון לריסון מהירויות, אך אין זה עומד במבחן התפיסות המקצועיות, הקובעות כי לא רצוי שישתמשו בפסי האטה בכבישים עורקיים או במקומות שהצבתם עלולה לגרום נזק וסכנה בטיחותית.

כנגד זה, ברצוני להדגיש כי במקומות שבהם ניתן לעשות כן נבנו פסי האטה בקרבת בתי-ספר ומוסדות ציבור.

משרד התחבורה יזם תוכנית שתסייע בהאטת הנסיעה ליד מקומות הומים אדם, לרבות בתי-ספר.

סכנת התפרקות של מכליות נפט

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר התחבורה ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

לאחרונה נתגלה, כי לפחות שתיים מהמכליות הגדולות המביאות נפט לנמל אילת – "צ'רלי" ו"פורט מונרוביה" – הן מכליות ישנות ורעועות ואכולות חלודה, עד כדי סכנת התפרקות.

ברצוני לשאול:

1. האם ממצאים אלו נכונים?

2. כל אחת ממכליות אלה מובילה פי-שניים ויותר נפט מהכמות שהובילה המכלית הליברית שהתרסקה מול חופי סקוטלנד – וזו כמות שעלולה לזהם את המפרץ ל-60 שנה. מה ייעשה על מנת למנוע אסון דוגמת אסון סקוטלנד?

3. האם אנו נוטלים סיכון בכל פעם כשמאשרים את כניסת המכליות למפרץ?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המכליות המביאות נפט לאילת הן אכן ישנות, אך אינן עומדות להתפרק. לפני מתן אישור לפריקת שמנים נבדקות מערכות המכליות, ובמקרה של ליקויים מתבצעים תיקונים.

הקמתי לאחרונה ועדה בראשות מנכ"ל המשרד ובשיתוף משרדי האנרגיה ואיכות הסביבה, והיא בוחנת מחדש את הקריטריונים והסטנדרדים של מכליות הדלק, בדומה לתקנים המקובלים באירופה, בכיוון של החמרה.

רכבת נוסעים בקו אשדוד-תל-אביב

חבר הכנסת א' גור שאל את שר התחבורה ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

בכתבה שהתפרסמה ב"כאן דרום" מיום שישי, ט"ו בטבת התשנ"ג, 8 בינואר 1993, בנושא רכבת נוסעים בין אשדוד לתל-אביב הועלו כמה טענות. בין היתר נטען, שתחנת הרכבת באשדוד רחוקה מאוד מן העיר, אין תחבורה ציבורית סדירה, הכביש המוביל לתחנה משובש, אין חימום ברכבות, הרכבות יוצאות באיחור, לוח הזמנים שלהן לא סדיר, ועוד.

ברצוני לשאול:

1. האם יש בתוכנית רשות הנמלים והרכבות לבנות רציף רכבת נוסעים בתוך העיר אשדוד, או סמוך לאזורי המגורים, על מנת להפוך את השימוש בכלי תחבורה זה לאטרקטיבי, בטיחותי, נוח וזול יותר?

2. אם כן – מה הוא לוח הזמנים לביצוע?

3. עד אשר ייבנה רציף, כאמור לעיל, בתוך העיר, מה ייעשה בתחנה הקיימת כדי להסדיר תחבורה ציבורית סדירה, כדי שהרכבת תצא בזמנים קבועים וכדי להביא לחימום ולקירור – בקיץ – של קרונות הרכבת?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

נבדקה האפשרות להקמת רציף רכבת לנוסעים בתוך העיר אשדוד, אך לא נמצא שטח מתאים לכך.

לרשות הנמלים יש תוכנית לבניית תחנת רכבת בסמוך לאזור שבו נבנית שכונת מגורים גדולה, וכן מתוכנן קו אוטובוס אשר יחבר את צפון העיר ומרכזת עם התחנה.

לאחרונה, עם השלמת המסילה בתוואי האיילון, הופעלו בקו תל-אביב-אשדוד גם הקרונות החדשים המצוידים במערכת מיזוג אוויר מעולה, והם פועלים על-פי לוח זמנים סדיר, שלוש פעמים ביום לכל כיוון.

בנוסף פועלת גם רכבת ישירה בין חיפה לאשדוד, פעם אחת ביום.

נוסע סמוי במטוס "אל על"

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר התחבורה

ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

בליל 4 בינואר 1993 נתגלה נוסע סמוי במטוס "אל על" בטיסה מס' 535 לקניה.

הנ"ל נתגלה רק לאחר שהסגיר את עצמו לצוות המטוס בעיצומה של הטיסה.

ברצוני לשאול:

כיצד התאפשרה הסתננותו למטוס, מי אחראי למחדל, ומה הם הלקחים שהופקו ממקרה חמור זה?

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר התחבורה

ביום כ"ו בטבת התשנ"ג (19 בינואר 1993):

ביום ראשון, י' בטבת התשנ"ג (3 בינואר 1993), הצליח אדם בלתי מורשה לעבור את כל נקודות הביקורת, בכלל זה של אנשי ביטחון, בשדה התעופה בן-גוריון, בלי שנשאל על מעשיו שם או עבר ביקורת כלשהי. הוא נכנס לשטח השדה, הלך ליד המטוסים ואף עלה למטוס "אל על" שטס לקניה, בלי שהציג כרטיס טיסה או כל תעודה מזהה אחרת. רק באמצע הטיסה הוא הציג עצמו והודיע, כי ביקש להוכיח שסדרי הבדיקות לקויים ביותר.

ברצוני לשאול:

1. האם נבדק המקרה על-ידי הרשויות והאחראים לכך?

2. אילו מסקנות הוסקו?

3. לנוכח ההשלכות מבחינת ביטחון וכדומה, מה ייעשה על מנת למנוע מקרים דומים בעתיד?

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר התחבורה

ביום ד' בשבט התשנ"ג (26 בינואר 1993):

בטיסת "אל על" שמספרה 535, שהמריאה ביום שני, י"ב בטבת התשנ"ג (4 בינואר 1993), מנמל התעופה בן-גוריון לניירובי בירת קניה התגלה נוסע סמוי.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה הנ"ל, ומה הם הפרטים המדויקים של האירוע?

2. כיצד קרה שאדם עבר את כל מסלולי הבדיקות ועלה לטיסה ללא כרטיס טיסה וללא כרטיס עלייה למטוס?

3. האם נבדקו פרטי המקרה, ומה המסקנות שהסיקו בשדה התעופה וב"אל על" עקב מקרה זה?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חדירת הנוסע הסמוי לשדה התעופה ולטיסת "אל על" נבדקה על-ידי גורמי הביטחון – שב"כ – וכן על-ידי "אל על" ועל-ידי רשות שדות התעופה.

הבדיקה העלתה, כי אחראים לחדירת הנוסע הסמוי הן עובדי רשות שדות התעופה שעמדו ליד השער והן עובדי "אל על" – הכלכל האחראי לצוות המטוס, הדייל הראשי וכן שתי הדיילות שעמדו בפתח המטוס.

ננקטו צעדים משמעותיים נגד עובדי "אל על" שהתראו בתפקידם.

כמו-כן נערכה בדיקה מקיפה בשטח נמל התעופה ורוענו ההוראות האוסרות העלאת אנשים למטוס ללא כרטיס עלייה למטוס, על מנת למנוע מקרים דומים בעתיד.

בנוסף הקצתה חברת "אל על" שני תקנים נוספים לאגף ביטחון, וכן יוגברו סיורי הביטחון בין המטוסים בשטח נמל התעופה.

לגבי עובדי נתב"ג שהתראשו בתפקידם, הוחלט לנקוט צעדים משמעותיים.

כן הוסקו מסקנות הנוגעות ליישום נוהלי עבודה וכן לשיפור אמצעים פסיים הנוגעים לבקרת הכניסה לתחומים המוגבלים בנתב"ג.

כמו-כן נערכה בדיקה מקיפה של כל מבואות, מעברי ושערי הכניסה לתחומים המוגבלים ונקטו אמצעים שמטרתם להדק את הפיקוח והבקרה בנקודות אלו.

נהיגת אופנועים ללא ציוד מגן

חבר הכנסת ע' פרץ שאל את שר התחבורה ביום י"ח בשבט התשנ"ג (9 בפברואר 1993):

בכתבה בעיתון "חדשות" מתאריך 28 בדצמבר 1992 מראים תצלום של אליפות הארץ בנהיגה באופנועי מיני, כשאחד המתחרים נראה ללא קסדת מגן או ציוד מגן כלשהו.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד התחבורה מפקח על התחרות?

2. האם מולאו כל דרישות הבטיחות של משרד התחבורה?

3. כיצד ינהגו כלפי מנהלי התחרות על כך שאפשרו נהיגה ללא ציוד מגן?

4. בזמן האחרון נפתחו ברחבי הארץ מקומות שבהם יש אפשרות להשכיר אופנועי מיני וציוד מוטורי אחר. האם מקומות אלו עומדים תחת תקני משרד התחבורה?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקנו את הנושא ומצאנו, כי לא היתה כל תחרות באופנועי מיני.

עם זאת, ברצוני לציין, כי משרד התחבורה איננו מפקח על יוזמות פרטיות לתחרויות מסוג זה.

באחרונה נפתחו ברחבי הארץ מקומות להשכרת רכב מהסוג האמור. כל המבקש לעסוק בהשכרת רכב חייב לעמוד בדרישות שנקבעו בצו פיקוח להשכרת רכב נוסעים פרטי, רכב מסחרי וכן אופנועים בנפח מנוע עד 50 סמ"ק.

שיחוד בוחנים במשרד הרישוי

חבר הכנסת י' שפי שאל את שר התחבורה ביום י"ח בשבט התשנ"ג (9 בפברואר 1993):

מורי נהיגה מאזור תל-אביב חשודים ששיחדו בוחנים במשרד הרישוי בצפון תל-אביב כדי שיעבירו בטסט תלמידים שלקחו רק שיעורים בודדים במסגרת עסקה של "קבלנות", כלומר: תשלום מראש ובמזומן למורה הנהיגה עבור קבלת רשיון.

ברצוני לשאול:

1. כמה בוחנים חשודים בלקיחת שוחד?
2. כמה מורי נהיגה חשודים בנתינת שוחד?
3. האם המורים והבוחנים ממשיכים לעבוד כרגיל?
4. כיצד נוהג משרד התחבורה עם התלמידים, שקיים חשד לגביהם כי קיבלו את רשיונם בשל שוחד הבוחנים?
5. האם ידוע למשרד התחבורה על תאונה שבה היו מעורבים אותם תלמידים, שעל-פי החשד קיבלו את רשיונם בשל שוחד הבוחנים?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

נמצא כי שני בוחנים ושני מורי נהיגה אכן חשודים בקבלה ובמתן של שוחד במשרד הרישוי בתל-אביב.

משרד התחבורה, אשר גילה את המקרה, הפסיק את העסקתם של הבוחנים. בנוגע למורי הנהיגה, יפעל משרד התחבורה בהתאם להחלטת פרקליטות מחוז תל-אביב הדנה בפרשה.

בהתייחס למתן השוחד על-ידי התלמידים – כל מקרה ייבחן לגופו, ובמקרה הצורך יעוכב מתן רשיונות הנהיגה.

היו"ר ס' טריף:

אני רוצה להודות לכבוד שר התחבורה.

היו"ר ס' טריף:

אני רוצה להודיע, אדוני השר רמון, בדקתי את בקשתך עקב הטעות שחלה כאן. התקיימה הצבעה, ואי-אפשר לשנות אותה. חלה טעות והמציע איננו מסכים.

שר הבריאות ח' רמון:

המציע מסכים.

היו"ר ס' טריף:

אדוני, אני הבנתי שאין הסכמה של שני הצדדים.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה להבהיר.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

באופן שגרתי, כשר הבריאות, אני נוהג להעביר הצעות חוק הנוגעות למשרד הבריאות לטיפול של ועדת העבודה והרווחה. גם הפעם נהגתי כך, מתוך שגרה. נפלה טעות.

דיברתי עם חבר הכנסת לס. חבר הכנסת לס, על דעתו ובהסכמתו – וזה נראה למזכיר הכנסת – אמר: על מנת שנדון בעניין הזה לא על רגל אחת, ומכיוון שהתקיימה הצבעה, ולא להעביר את זה לוועדה אחרת – – –

שאל ילום (מפד"ל):

אני תומך בבקשתו של השר.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, שהנושא יועבר לוועדת הכנסת – זו לא הכרעה שמשנה – וועדת הכנסת תדון בכך, על-פי התקדימים.

אני פשוט מבקש שכתוצאה מטעות לא יקרה מה שלא צריך לקרות.

שאל ילום (מפד"ל):

אני תומך בכך, אדוני השר.

היו"ר ס' טריף:

יש כאן בעיה, אדוני השר, כפי שמבהיר גם המזכיר, שכפי שידוע לך, הוא מזכיר ותיק מאוד בכנסת. הוא אומר, שאם היית מציע להעביר מוועדה לוועדה, ויש על כך הסכמה, זה שונה מאשר להעביר את הנושא לוועדת הכנסת, שצריכה להכריע בעניין אחרי שהיתה הצבעה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, מוועדה לוועדה, אנחנו באים ומכריעים בניגוד להחלטה פה. אני מדבר על העברת העניין לוועדת הכנסת. אנחנו נותנים לוועדת הכנסת סמכות להחליט היכן יידון העניין הזה. יכול לבוא מישור ולומר: תמיד דנו בנושא של פרסום לסיגריות בוועדת הכלכלה. יכול לבוא אחר ולומר, שזה עניין בריאותי שצריך להיות בוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ס' טריף:

יש לי הצעה, אדוני השר. אני אבקש להעביר את העניין הזה להכרעתו של יושב-ראש הכנסת. אני אבקש את הכרעת יושב-ראש הכנסת, ואם הוא יסכים, העניין יועבר לוועדת הכנסת.

שר הבריאות ח' רמון:

תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לך, אדוני.

הצעת חוק רשות השידור (תיקון מס' 8), התשנ"ג-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים. אני מזמין את יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות, חבר הכנסת אברהם בורג, להציג את הצעת חוק רשות השידור (תיקון מס' 8), התשנ"ג-1993, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. בבקשה, חבר הכנסת בורג.

אברהם בורג (יו"ר ועדת החינוך והתרבות):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא בפני המליאה את חוק רשות השידור (תיקון מס' 8), התשנ"ג-1993.

זהו חוק שהדיון בו החל בכנסת השתיים-עשרה, והוא עבר קריאה ראשונה. הוא הועבר אז לוועדת החינוך. ביקשתי כאן, בראשית המושב הזה, להחיל את דין הרציפות על החוק הזה. בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת התקיים דיון בחוק המוצע.

אני מתכבד להביא את החוק לפני מליאת הכנסת בצירוף הסתייגויות – אני רואה כאן חלק מן המסתייגים – לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

מדובר בחוק שנועד לתקן את אחת הביקורות של מבקרת המדינה, כאשר היא עסקה במערכת שעוסקת בתשדירי פרסום והודעות. במשך שנים רבות, עשרות שנים, נהגה רשות השידור לפרסם את הפרסומות שלה באמצעות חברת-בת שנקראת שפ"ב – שירותי פרסומת בשידור. מסתבר שלדעתה של מבקרת המדינה הדבר היה לא תקין.

אנחנו ישבנו ודנו בחוק הזה, ואנחנו מביאים בפני הכנסת הסכמה בכמה תחומים: רשות השידור יכולה לבצע את השידורים שלה או באמצעות מכרז או באמצעות עצמה. הגבלנו את תקופת ההתקשרות עם אדם ללא יותר מחמש שנים. התקשרות רצופה, כלומר פעם שנייה, לא תעלה על עשר שנים. הכללים לגבי השתתפות, איסורים, הכנת תשדירים וכו' יובאו בפני ועדת החינוך והתרבות, לאישורה.

ודבר אחרון, שנוסף לאחר מכן וזכה שוב לאישור של חברי הוועדה, הוא איסור על בעלות צולבת, שלא יהיה רשאי להשתתף במכרז לפי סעיף זה מי שהוא מוציא לאור של עיתון יומי או מי שהוא בעל זיכיון לפי כל דין לשדר לציבור, או מי שמחזיק במישרין או בעקיפין בשיעור כלשהו מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד עיתונות או בתאגיד שידור. הלואי שהסעיף הזה היה נכנס מלכתחילה בחוק הערוץ השני. לצערי, הוא לא נכנס בחוק הערוץ השני, וכאן, בתיקון קטן ושולי שנוגע לעולם התקשורת, הביעה ועדת החינוך והתרבות את הערכים שהיא מאמינה בהם, שכך צריך לנהוג בנושא הבעלות הצולבת בשוק התקשורת במדינת ישראל.

מכיוון שנראה לי שאת חבר הכנסת יהלום כבר שכנעתי, ולא נותר לו אלא לנמק את הסתייגותי, אני מבקש מן המליאה להצביע בעד החוק ולהתנגד להסתייגותי. חבר הכנסת יהלום יגיד מה שהוא רוצה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה, חבר הכנסת בורג. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, יש לי הרושם שקולך יהיה מכריע, ולכן אני מבקש לשכנע אותך.

החוק הזה מדבר על פרסומת ברדיו. החוק הזה אומר: אדם שהוא עושה הפרסומת, הקבלן שמקבל את הפרסומת, לא יתקשרו אתו. אחרי שהוא סיים עשר שנים, הוא צריך ללכת לתקופת צינון. הוא לא ימשיך. כך אומר החוק, שאני מקווה שנקבל אותו. זה בסדר. אדם עשה עשר שנים – ילך לתקופת צינון, אל תהיה במקום הזה כל הזמן וכל כך הרבה.

מה אומרת ההסתייגות שלי? האדם הזה סיים עשר שנים, הוא הולך ומתחפש. זאת אומרת, הוא יוצר עמותה, תאגיד שהוא המנכ"ל שלו, ולפי החוק הזה, בלי ההסתייגות שלי, הוא יכול להמשיך אחרי עשר שנים עוד עשר שנים בתחפושת של תאגיד.

אני אומר, אחת משתיים: אם לא רוצים להגביל – לא היו צריכים להכניס את זה בכלל בחוק. בהנחה שאתה רוצה שתהיה הגבלה לעשר שנים, לפי ההסתייגות שלי אתה מגביל את זה גם לאדם – ואני מציע שיהיה כתוב: "תאגיד שזוכה הוא בעל עניין בו", שזה מנכ"ל או שיש לו אחוזים בעניין הזה, דינו אותו דין. כי אחרת כל אחד יתחכם, הוא יסיים עשר שנים, אחר כך ייצור תאגיד, אחר כך ייצור תאגיד בשם אחר, ייקח שותף שני, ובצורה כזאת עושים צחוק מהסעיף של תקופת צינון אחרי עשר שנים.

לכן אני מציע לקבל את ההסתייגות הזאת ולומר, שלדין זה אין זה משנה אם זה אדם או בעל עניין בתאגיד, אם אחרי עשר שנים הוא צריך צינון – גם על בעל עניין בתאגיד יחול הצינון.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת יהלום. אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה. אנחנו נצביע על ההסתייגויות. לסעיף 1 יש הסתייגות של חברי הכנסת אברהם הירשזון ולימור לבנת. הם מציעים, שבסעיף 25א(א) החדש, פסקה (3) – תימחק. מי בעד?

הצבעה מס' 8

בעד התיקון של חברי הכנסת א' הירשזון ול' לבנת לסעיף 1 – אין

נגד – 3

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת א' הירשזון ול' לבנת לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שאול יהלום, האם אפשר להצביע יחד על שתי ההסתייגויות שלך, או שאתה רוצה שנצביע על כל אחת מהן בנפרד?

שאול יהלום (מפד"ל):

זו אותה הסתייגות.

היו"ר ס' טריף:

אם כך, נצביע פעם אחת. מי בעד הסתייגותו של חבר הכנסת שאול יהלום לסעיף 1? מי נגד? נא להצביע.

הצבעה מס' 9

בעד התיקונים של חבר הכנסת ש' יהלום לסעיף 1 – 1

נגד – 2

נמנעים – אין

התיקונים של חבר הכנסת ש' יהלום לסעיף 1 לא נתקבלו.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יהלום, אתה לא שכנעת אותי ולכן התוצאה היא: אחד בעד, שניים נגד. הסתייגותיו של חבר הכנסת שאול יהלום לא נתקבלו.

כעת נצביע על סעיף 1, כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 10

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

בעד – 3, ללא מתנגדים וללא נמנעים, אני קובע שסעיף 1 נתקבל כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 2. מי בעד הסעיף כהצעת הוועדה? נא להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד סעיף 2 – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 2 נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

בעד – 3, ללא מתנגדים וללא נמנעים, אני קובע שסעיף 2 נתקבל כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על החוק בקריאה שלישית. מי בעד כל סעיפי הצעת החוק בקריאה שלישית?
מי נגד? נא להצביע.

הצבעה מס' 12

בעד החוק – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק רשות השידור (תיקון מס' 8), התשנ"ג–1993, נתקבל.

היו"ר ס' טריף:

בעד – 3, ללא מתנגדים וללא נמנעים, אני קובע שחוק רשות השידור (תיקון מס' 8), התשנ"ג–1993, התקבל בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה רבה.

הישיבה הבאה תתקיים מחר, יום ג', ט' באדר התשנ"ג, 3 במרס 1993, בשעה 16:00. תודה לחברי הכנסת. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:32.